

Ikt. Szám: 77/2023

Komló Városi Óvoda *Pedagógiai Programja*

2024

Készítette: Tamás Anikó
óvodaigazgató

" Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szervezi magának. Csak az a mienk igazán, amiért megdolgoztunk, esetleg megszenvedtünk."

/ Kodály Zoltán /

Komló Városi Óvoda

Pedagógiai Program

Intézmény OM azonosítója: 201650	Készítette : Tamás Anikó óvodai igazgató
----------------------------------	---

Legitimációs eljárás

Véleményez
A Komló Városi Óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Program módosítását véleményezte és jóváhagyásra javasolta a fenntartónak 2024.08.30-án.

Nevelőtestület nevében: <i>Nevelő Testület</i> alíírás	Alkalmazotti közösség nevében: <i>Köztársaság</i> alíírás
--	---

Fenntartó nevében
Komló Város Önkormányzatának Képviselő testülete a Komló Városi Óvoda Pedagógiai Programját megismerte és jóváhagyta *83/2024. (IX. 25.) sz.* határozatával.
[Signature]
alíírás

A Komló Városi Óvoda Pedagógiai Programja 2024. szeptember 01-én lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 2023. szeptember 01-én elfogadott Komló Városi Óvoda Pedagógiai Programja hatályát veszti, 2024. augusztus 31-én
Tamás Anikó
óvodai igazgató

A dokumentum jellege: Nyilvános

Hatályos: 2024. szeptember 01-től	Készült: 3 eredeti példányban
Érvényes: A kihirdetés napjától visszavonásig.	

TARTALOMJEGYZÉK

A pedagógiai Program jogszabályi háttere

I. BEVEZETÉS _____ 7

II. HELYZETKÉP

II.1. Az intézmény adatai _____ 8

II.2. Az óvodák bemutatása _____ 9

III. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

III.1. Gyermekkép _____ 14

III.2. Óvodakép _____ 14

IV. ÓVODÁNK ALAPELVEI, CÉLJAI

IV.1. Alapelvek _____ 16

IV.2. Az óvodai nevelésünk célja _____ 17

V. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

V.1. Az Egészséges életmód alakítása _____ 18

V.2. Az Érzelmi, az Erkölcsei és az Értékorientált Közösségi nevelés _____ 24

V.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása _____ 29

V.3.1. Anyanyelvi nevelés _____ 29

V.3.2. Értelmi nevelés _____ 32

VI. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

VI.1. Személyi feltételek _____ 37

VI.2. Tárgyi feltételek _____ 38

VI.3. Óvodai élet megszervezése _____ 38

VI.3.1. A nevelés, tervezés dokumentumai _____ 38

VI.3.2. Fakultatív hitoktatás _____ 40

VI.3.3. Beszoktatás _____ 40

VI.3.4. Napirend _____ 41

VI.3.5. Hetirend _____ 43

VI.3.6. Az óvodai nevelés rendszere _____ 43

VI.3.7. Kapcsolatrendszerünk _____ 45

VI.3.8. A program rendszerábrája _____ 46

VI.4. Az óvoda kapcsolatai _____ 47

VI.4.1. Óvoda és család kapcsolata _____ 47

VI.4.2. SNI gyermekek fejlesztésének kapcsolatrendszere _____ 48

VI.4.3. Külső Kapcsolataink _____ 51

VII. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI AZ ÓVODAPED. FELADATAI

VII.1. Játék _____ 54

VII.2. Verselés, mesélés _____ 57

VII.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc _____ 61

VII.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka _____ 65

VII.5. Mozgás _____ 69

VII.6. Külső világ tevékeny megismerése	73
VII.6.1. Környezeti tartalmú tapasztalatok	73
VII.6.2. Matematikai tartalmú tapasztalatok	76
VII.7. Magyar nyelven folyó cigány nemzetiségi nevelés	80
VII.8. Német nemzetiségi nevelés	83
VII.9. Munka jellegű tevékenységek	89
VII.10. A tevékenységben megvalósuló tanulás	93
VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	96
IX. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK	98
X. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	
X.1. Sajátos Nevelési Igényű Gyermekek nevelése	102
X.2. Beilleszkedési és tanulási magatartási gondokkal küzdő gyermekek nevelése	115
X.3. Tehetség gondozás	115
X.4. Hátrányos, Halmozottan Hátrányos Helyzetű Gyermekek nevelése	117
X.5. A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek nevelése	119
XI. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK, TEVÉKENYSÉGEK ÉS PROGRAMOK	
XI.1. Egészségfejlesztés	120
XI.2. Különleges étrendet igénylő gyermekek ellátása	122
XI.3. A mindennapi egészségvédő testmozgás	126
XI.4. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedély betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	127
XI.5. A Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás	129
XI.6. A személyi higiéné	130
XI.7. Egészségfejlesztési Program	132
XII. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	
XII.1. Esélyteremtő Óvodai Fejlesztő Program	137
XIII. A MIGRÁNS GYERMEKEK INTERKULTURÁLIS NEVELÉSE	143

Záró rendelkezések

Legitimációs záradék

Jegyzőkönyvek, jelenléti ívek

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- 2019. évi LXX. törvény Nemzeti köznevelésről módosítása
- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2018. július 25-i Magyar Közlönyben jelent meg az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet módosításáról szóló 137/2018. (VII. 25.) kormányrendelet
- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény
- Környezetvédelmi Törvény (1995.éviLIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- Nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet módosítása /Magyar Közlöny 187. sz. 2019. november 21./
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI Rendelet, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 1997. évi XXXI. Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet. A nemzetiségi óvodai nevelésnek irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- Magyarország Alaptörvénye
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény módosításáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- A Komló Városi Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzata
- A Komló Városi Óvoda Alapító Okirata

I. Bevezetés

"Milyen embert is akarunk formálni?"

A válasz egyszerű: egészséges testű, akarat erős, jó ítéletű, értelmes, tette kész, szép célokért hevülő és áldozó embereket, akik meg tudják érteni és élni a szépet és nagyot minden téren, akik az életüket ki tudják tölteni tartalommal, akik megértik a dolgok összefüggéseit, akik átérzik azt, hogy emberi közösségben élnek, amely csak a kölcsönösségen, méltányosságon, és jóakaraton épülhet."
Szent-Györgyi Albert

A Komló Városi Óvoda 2013. július 1-jétől, integráltan működő intézmény. A székhelyintézmény és a hat tagóvoda egységes alapelveken nyugvó, de sokarcú nevelési egységet alkot, amelynek jellemzője a gyermekközpontúság. Kiindulási pontjaink, céljaink, alapelveink azonosak. Nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére irányul, az egyenlő hozzáférés biztosításával. Ennek megvalósításához kellő problémaérzékenységgel rendelkező óvodapedagógusok nyújtják tudásuk legjavát. Nagy figyelmet fordítanak az önképzésre, a szakmai megújulásra. A nevelést segítő alkalmazotti kör tagjai szakképzettek, intelligenciájuk, elhivatottságuk megfelelő. Közös cél a gyermekeket felelősséggel óvni, nevelni, kialakítani azokat a személyiségjegyeket, amelyek segítik majd őket, az iskolai közösségbe történő beilleszkedésben. A gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás, és különleges védelem illet meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda partneri, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A Komló Városi Óvoda pedagógiai, nevelési gyakorlatának értéke, hogy valamennyi tagóvodában őrzik hagyományaikat, helyi szokásaikat, az óvodák sajátos arculatát, a közösen elfogadott szakmai koncepciók mellett. Az óvodai alapfeladatok, tevékenységek intézményünkben azonos értékrend alapján valósulnak meg. A közös szakmai értékrenden felül értékes pedagógiai tartalmak, nevelési gyakorlatok gazdagítják az egyes óvodák nevelési minőségét. Óvodáink gyermekösszetételére való tekintettel kiemelt feladatunknak tartjuk a preventív gyermekvédelem folyamatos működtetését, az intervenciós együttműködést a szülőkkel. Német nemzetiségű nevelés és magyar nyelvű roma/cigány kulturális nevelés folyik a tagóvodákban. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, a különleges bánásmódot kívánó Sajátos Nevelési Igényű gyermekek, a BTMN-es, a kiemelten tehetséges, valamint a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetűnek minősülő gyerekek, akik számára egyéni szükségleteikhez, fejlődésükhöz igazodó fejlesztést biztosítunk. Célunk a tevékenységekre épülő, a művészetek eszközeivel megvalósuló gyermeknevelés.

II. Helyzetkép

II.1. AZ INTÉZMÉNY ADATAI

Az intézmény neve: Komló Városi Óvoda

Székhely címe: 7300 Komló, Tompa M. u. 2/1.

Email címe: tompaovi@gmail.com

A köznevelési intézmény típusa: óvoda

Alapító, illetve fenntartó neve, címe:

Komló Város Önkormányzat 7300 Komló, Városház tér 3.

Az intézmény működési területe: Komló Város és köznevelési feladatellátásáról szóló megállapodás alapján Mánfa község, közigazgatási területe.

Az intézmény Alapító Okirat szerinti feladatellátása:

0911 Óvodai nevelés		
1.	091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
2.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3.	091130	Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
4.	091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

0960 Oktatást kiegészítő szolgáltatások		
1.	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
2.	096025	Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
Egyéb		
	104037	Intézményen kívüli gyermekétkeztetés

A köznevelési intézmény tagintézményei:

Óvoda	Óvoda címe
Komló Városi Óvoda Mecsekjánosi Tagóvodája	7300 Komló, Iskola utca 39.
Komló Városi Óvoda Hunyadi Utcai Tagóvodája	7300 Komló, Hunyadi utca 8-10.
Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvodája	7300 Komló, Függetlenség utca 30.
Komló Városi Óvoda Gesztenyési Tagóvodája	7300 Komló, Rózsa utca 9.
Komló Városi Óvoda Kökönyösi Tagóvodája	7300 Komló, Jó szerencsét utca 1.
Komló Városi Óvoda Körtvélyesi Tagóvodája	7300 Komló, Nagyszántó utca 10.

II.2. AZ ÓVODÁK BEMUTATÁSA**Komló Városi Óvoda**

A Komló Városi Óvoda, Tompa Mihály utcai Óvodaként, 1964-ben épült, kezdetben két csoportosként, majd hogy meg tudjon felelni az egyre növekvő szülői igényeknek az óvodai nevelés iránt, szükségessé tette bővítését, így 1970-óta három csoportos óvodaként működik. 1989-től német nemzetiségi óvoda. Ehhez a személyi feltételek adóttak, nemzetiségi oklevéllel rendelkező óvodapedagógusok foglalkoznak a gyerekekkel. Játékban, természetes élethelyzetekben, életkoruknak, érzésüknek megfelelő módszerekkel, utánzással, az egész nap folyamán találkoznak a német nemzetiségi nyelvvel, hagyományokkal, szokásokkal. Esztétikus, biztonságos, korszerű belső, külső tárgyi környezetbe, vegyes életszervezésű csoportokban várják az ide érkező gyermekeket és szülőket. Nevelési szemléletére a gyermekközpontúság, a be és elfogadás jellemző. A gyermekkort, mint sajátos létformát, saját szükségletekkel és lehetőségekkel tekinti nevelési gyakorlatának alapjául. A sokszínű tevékenységek, és a szabad játék helye. Gyermekszerető, jól képzett, team munkára, együtt gondolkodásra és együttműködésre képes, szakmailag jól képzett nevelői közösség (vezető, óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítőik,) az óvoda működésének és hosszútávú fennmaradásának, a szülői elégedettség biztosítékai. A tehetséggondozás biztosítása érdekében három tehetségműhely működik az óvodában. Népi gyermekjáték és néptánc területen a „Magóricska”, ének- zenei területen a „Dalos pacsirták”, környezettudatos szemléletmód kialakításának területén a „Csuszka” öko csoport, melyekben biztosított minden nagycsoportos gyermek tehetséggondozása. Az óvodának, a 2002- től létesített „Hétszínvirág” alapítvány biztosítja a sikeresen elnyert pályázatok kapcsán a kulturális és ismeretszerző programokat, valamint nagyban hozzájárul az eszközfelszereltség, udvari és csoportszobai játékok gazdagításához. A közvetlen és közvetett partneri kapcsolatok maximális kiaknázása biztosítja az intézményben a folyamatos fejlődésen keresztül, a mindenkori gyermeki igényeknek való teljes mértékű megfelelést. Az innovatív szemléletmód jellemzi a teljes dolgozói kört, mely által az intézményben járó gyermekeknek biztosított az egészséges személyiségfejlődéshez minden feltétel, a kor elvárásainak megfelelően. 2012. július 1- től az óvodák összevonása után a Komló Városi Óvoda, mint székhelyintézmény ellátja a hozzá tartozó tagóvodák munkáltatói, tanügy-igazgatási, pedagógiai, gazdálkodási feladatait, a tagóvodák vezetőivel együttműködve.

„A gyermeket tiszteletben kell fogadni, szeretetben kell nevelni és szabadságban kell elbocsájtani” (Rudolf Steiner)

Komló Városi Óvoda Mecsekjánosi Tagóvodája

Egycsoportos tagóvodánk a Mecsekjánosi Óvoda. 1976-ban az iskolából alakították át. Az óvoda rendkívül jó környezeti adottságokkal rendelkezik, s ez vonzóvá teszi a szülők körében. Az erdő, a patak, a rét, a falusi élet kínálja lehetőségek gazdag forrása a nevelőmunkának. 1986-tól német nemzetiségi óvoda. A gyerekek közel fele, bár a nyelvet nem beszéli, sváb közegben él. Itt igazán adottak a lehetőségek az eredményes nyelvi neveléshez. Az óvodában található állandó kiállítás a német nemzetiség tárgyi emlékeiből a gyerekek természetes életterének része. Az óvoda nevelőmunkáját nagyban meghatározza a kétnyelvűség természetes jelenléte, a kultúra átörökítés, a nemzetiségi hagyományok megismerése, ápolása. Mind a személyi, mind a tárgyi feltételek adottak a színvonalas nevelőmunkához.

Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvodája

Négy csoportos óvodánk tágas és világos csoportszobákkal, tornaszobával, füves és betonos udvarokkal, gumitéglával, napvitorlával ellátott, elkerített sportpályával rendelkezik. Főúttól távol, bölcsőde és iskola között, ideális helyen fekszik a 3-7 éves gyermekek egészséges fejlődéséhez.

Napirendünk folyamatos, csoportjaink vegyes életszervezésűek, amely jól illeszkedik elképzeléseinkhez, a családi légkör kialakításához. Az óvoda nyitott, a családokkal való szoros együttműködést és kapcsolatot fontosnak tartja.

Kiemelt feladata az egészséges életmód fejlesztése, ezen belül az egészségvédelem, mozgásfejlesztés, preventív torna. Családi délutánokat, sportversenyeket szerveznek az óvoda udvarán, illetve sportnapot a Városi Sportcentrumban a város nagycsoportos óvodásai részére. 1998 óta alkalmazzák a „Mozgáskotta módszerét”, amely jól illeszkedik fő céljaikhoz. A módszer egy komplex mozgás és személyiségfejlesztő módszer, amelynek eszköztárával is rendelkeznek.

Az óvoda két csoportjában német nemzetiségi nyelvű nevelést folytatnak, a Nemzetiségi óvodai nevelés irányelvei alapján. A gyerekek az óvodába kerüléstől az iskolába lépésig lehetőséget kapnak a német nyelv gyakorlására a hét, illetve nap bármely szakában. A tevékenységek mindig játékosan, érdeklődést felkeltő és önkéntes érdeklődést fenntartó, esztétikus eszközökkel motiváltak. A szülők érdeklődéssel, figyelemmel kísérik gyermekük fejlődését és vállalnak aktív szerepet az óvoda életében.

2010. szeptember 01-től fogadja a sajátos nevelési igényű gyermekeket és látja el integrált keretek között e gyermekek óvodai nevelését.

Komló Városi Óvoda Gesztenyesi Tagóvodája

A Gesztenyesi Óvoda 1957 óta működik Komló külvárosában, szép természeti környezetben, kertes városrészben egy osztatlan vegyes élet szervezésű csoporttal. Óvodánk belső, és külső környezete megújult, korszerű, jól felszerelt. Fő feladatunk a környezet tevékeny megismertetése, gondozása, a környezettudatos szemlélet alakítása, a környezetvédelem. Elnyertük az „Örökös Zöld Óvoda” címet. A szép természeti környezet és nagy, kertes, udvarunk egyik értékünk, amely alkalmas a természet változásainak folyamatos megfigyelésére, tevékeny gondozására. A gyermekek tapasztalatokat szereznek a kertészkedésben, a jó levegő a változatos domborzat jól szolgálják az egészséges életmódra nevelést, a gyermekek mozgásfejlődését. Az óvoda nyitott, családias. Sok közös óvodai programot szervezünk a szülőkkel, akik a nyitott programok által betekintést nyernek az óvodában folyó nevelőmunkáról.

Komló Városi Óvoda Hunyadi Utcai Tagóvodája

Óvodánk ideális környezeti adottságokkal rendelkező, családi házból átalakított épület. Udvarunkon gyümölcsfás, bokros, füves, betonos felületek változatos domborzata biztosítják a gyermekek számára a szabad levegőn történő mozgás valamennyi lehetőségét, a természet közelségét. A természet szeretetére, védelmére, a fenntarthatóságra és a környezetorientált magatartásra nevelés az óvodánk sajátossága. Örökös Zöld Óvoda vagyunk. Ez komplex módon átszövi óvodai életünk minden területét, tükröződik az intézményünk külső és belső arculatán. Fontosnak tartjuk a népi hagyományok őrzését melyet beépítettünk nevelő munkánkba és egyes tevékenységek tartalmába. A közösséghez való tartozást erősítik az együtt megünnepeelt hagyományos jeles napok. Óvodánk két csoporttal működik, amelyben vegyes életkorú gyermekek nevelése folyik. A lelki egészség megőrzéséhez, nyugodt, biztonságos, barátságos, harmonikus légkört próbálunk biztosítani gyermekeink számára. Ellátjuk és vállaljuk a sajátos nevelési igényű és az elmaradott szociokulturális gyermekek fejlesztését, nevelését. Ehhez rendelkezünk megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel. A másság elfogadásával példát adunk gyermeknek, szülőknek.

Komló Városi Óvoda Kökönyösi Tagóvodája

A volt Sallai utcai Óvoda 1960-ban nyitotta meg kapuit.

Óvodánk városias környezetben, szocreál stílusban épült emeletes házak között található, melyek a hatvanas években épültek a bányász családok letelepítésére.

A városrész természeti értékekben gazdag, a lakóházakat fás, ligetes, virágos parkok, terek, erdők veszik körül. Óvodánk könnyen megközelíthető, a városba vezető egyik főút vonal mellett helyezkedik el. Óvodánk tornaszobával rendelkezik, melyben a gyermekek számára változatos mozgáslehetőségeket biztosítunk a Mozgáskotta fejlesztő eszközrendszerrel kiegészítve. Sószoba rendszeres használata hozzájárul a preventív egészségvédelem (asztmás, allergiás betegségek hatékony kezelése és megelőzése) érvényesítéséhez.

A Kökényösi Óvoda három csoportjába, vegyes életkorú gyermekek nevelését biztosítjuk. Gyermekeink igen különböző szociokulturális háttérrel rendelkeznek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése is megvalósul óvodánkban. A háttérből adódó különbségek maximális figyelembevételével segítjük, támogatjuk a családokat. Csoportjainkban olyan környezetet építünk gyermekeink köré, mely légkörével, esztétikumával, változatos, életközeli, pozitív érzelmi megközelítésű, élmény és tapasztalatszerzési lehetőségeivel gazdag eszköz és tevékenységrendszerével biztosítja a gyermekek számára, a minél több érzékszervre ható, játékos ismeret- és tapasztalatszerzést, a sokoldalú cselekvést.

Mottónk: „ Amit hallok elfelejtem,
amit látok arra emlékszem,
amit csináltam azt tudom is!” (Ókori bölcsesség)

A figyelem középpontjában a gyermek áll! Nevelőmunkánk során a gyermekek életkori, és egyéni sajátosságainak, egyéni fejlődési ütemének, és szükségleteinek figyelembevételével végezzük a képességfejlesztést, ezzel biztosítjuk egészséges, harmonikus személyiségfejlődésüket, a sikeres iskolai életmódra való felkészülésüket.

2017-től „Zöld Óvodaként működünk, nevelőmunkánkban, és a mindennapokban nagy hangsúlyt fektetünk a környezettudatos magatartás alakítására. Nevelőtestületünk haladó szellemiségű. Kollégáink nyitottak, fogékonyak az új iránt. Nevelőmunkánk során lépést tartottunk a társadalmi elvárásokkal, a neveléstudomány fejlődésével. Igyekeztünk megfelelni partnereink igényeinek, elvárásainak.

Komló Városi Óvoda Körtségvesi Tagóvodája

Óvodánk 1993-ban épült, Komló Körtségves városrészben, ahol ma is egyedüli közintézményként működik. Az óvodáskorú gyermekek nevelését 125 férőhelyen 5 csoportban biztosítja. Elsősorban a körtségvesi, dávidföldi, mecsekfalusi és sikondai városrészből fogadjuk a gyerekeket. Óvodánknak saját épített tornaterme van, melyben

változatos mozgásfejlesztési lehetőséget biztosítunk a gyerekek számára. Eszköztárunkat jól kiegészíti a „Mozgáskotta” fejlesztő módszer. Hatalmas udvarunk, változatos tereppel járul hozzá a gyermekek mozgásigényének a kielégítéséhez.

2010-ben került kialakításra óvodánkban a Sószoba. A gyermekeknek nagy segítséget jelent a légúti betegségek megelőzésére, gyorsabb lefolyására, illetve immunrendszerük megerősödésére alkalmazott só-terápia.

Körtvélyesben 2007 óta integrált nevelés folyik, melynek keretében a többi gyermekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű, illetve beilleszkedési, megismerési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeket is fogadjuk.

Az évek során törekedtünk a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítására, a meglévő kapcsolattartási formák bővítésére, mélyítésére; játszóházak, nyílt napok, családi sport- és öko- napok keretén belül.

Óvodánk nagy hangsúlyt fektet a természet szeretetének, a környezettudatos magatartás megalapozására.

Nevelő munkánk alapja az óvodai nevelés alapelveinek megtartása, és a gyermeki jogok tiszteletben tartása. Nevelőtestületünk nyitott, megújulásra képes, el- és befogadó, empatikus, az új helyzetekhez, feladatokhoz jól alkalmazkodik.

III. Gyermekkép, óvodakép

III.1. GYERMEKKÉP

„A gyerekek azért látják a varázslatot, mert keresik.”

Christopher Moor

Óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll. Pedagógiai programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy minden gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi, fejlődő személyiség és szociális lény is egyszerre.

Minden gyermeknek sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Magatartása érzelmileg vezérelt, ezért számára fontos az érzelmi biztonság állandó értékek megteremtése.

- Érdeklődő, kíváncsi, rácsodálkozik a világra.
- Szívesen játszik, tevékenykedik, alkot, gondolkodik, véleményét, szándékát kinyilvánítja, nyitott az élmények befogadására.
- Önállóságra, önkifejezésre, elismerésre vágyik.
- Az állandó figyelem, a visszajelzés számára létszükséglet, fejlődésének alapfeltétele.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

A gyermekek érdeke minden tekintetben elsőbbséget élvez. Elfogadjuk a másságot és ezt közvetítjük a gyermekek felé. A boldog gyermek egészséges lelkű, kiegyensúlyozott, a világ dolgai iránt nyitott, eleven eszű, önállóan kezdeményező. Belőle a mai kor társadalmának alkotóképes, fogékony, problémamegoldásra képes, kreatív felnőtt tagja válhat.

III.2. ÓVODAKÉP

„A jó óvoda az, ahol nyugalom van, de nem csend és fegyelem. A jó óvoda az, ahol a legfőbb érték minden gyermek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg játéka, mint nem tudatos tanulás folyamata. A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés, a megfigyelés a gyermeknek lehetőség, a felnőttek kötelesség. A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl.”

Hűvös Éva

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek

harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődését és nevelését.

Az óvoda érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörben biztosítja a gyermekek számára:

- a mással nem helyettesíthető játékot,
- az életkornak és az egyéni fejlettségnek megfelelő szintű testi, értelmi, szociális képességek fejlődését,
- a különféle műveltségterületekhez kapcsolódó változatos tevékenységeket a gyermekek érdeklődésének figyelembevételével.

Az óvodában, miközben az teljesíti óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióit, a gyermekekben kialakulnak azok a képességek, azok a pszichikus feltételek, amelyek alkalmassá teszik a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépésre, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, valamint az eltérő fejlődési ütemet.

Az óvoda elősegíti:

- az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését,
- a gyermeki személyiség kibontakozását,
- a hátrányok csökkenését,
- az esélyegyenlőséget,
- az előítélet mentesség kialakulását,
- a környezettudatos magatartás megalapozását,
- a nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integrációt,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

IV. Óvodánk alapelvei, céljai

*„Szentnek kell tartanunk a gyermek érintetlen lelkét,
amit abba ültetünk, minden próbát kiálljon.”
Kodály Zoltán*

IV.1. ALAPELVEK

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Ennek alapján alapelveink a következők:

- a gyermek érdeke mindennekfelett áll,
- az óvoda gyermekközpontú,
- a gyermekeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás illeti meg,
- a gyermekek különleges védelmének a biztosítása,
- a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be,
- esélyegyenlőség minden gyermek számára,
- egyenlő hozzáférés biztosítása,
- az óvodai nevelés a személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok, alapvető szabadságjogok, és a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartására irányul,
- a gyermeknek joga van szükségletei kielégítéséhez,
- a gyermekek nevelése esztétikus környezetben történik,
- elegendő idő, hely és eszköz biztosítása a különböző tevékenységek gyakorlásához,
- a gyermekek tempójához igazodó - sürgetésmentes, differenciált egyéni fejlesztése a csoport, a közösség keretein belül,
- a lehető legnagyobb szabadságfokú mozgástér a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, az ehhez szükséges feltételek biztosítása,
- a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése,
- a külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése,
- a magyar nemzeti kultúra, a népi és a helyi hagyományok ápolása.

IV.2. AZ ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

„Osztani magad: - hogy így sokasodjál; kicsikhez hajolni: - hogy így magasodjál;

Célunk az óvodai neveléssel:

- A családi neveléssel együtt, azt kiegészítve megvalósuljon a gyermekek testi – lelki gondozása, a gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődése, az érzelmi biztonságuk megteremtése, az értelmi fejlődésük támogatása és a szocializáció.
- A gyermek személyiségének teljes, harmonikus fejlesztése, különös hangsúlyt fektetve a játékra és a mozgásra.
- Az érzelmi élet gazdagítása, a gyermek fizikai stabilitásának elősegítése.
- A tevékenységek közben olyan nevelés biztosítása, amely által a gyermekek az óvodai élet végére kellő kommunikációs, kooperációs képességekkel és az iskolai élet megkezdéséhez szükséges testi, lelki, értelmi és szociális érettséggel rendelkezzenek.
- A természetes környezethez fűződő pozitív érzelmek, a közösségi érzés és tudat kialakítása.
- Az óvodás gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, komplex személyiségfejlesztése a gyermek egyéni képességeinek figyelembevételével.
- A gyermekeket a nevelési folyamatban sokoldalú képesség-fejlesztéssel eljuttatni a német nemzetiségi kétnyelvű nevelés és a magyar nyelven folyó roma/cigány nemzetiségi nevelés során, a kultúra megismerésére, a német nyelv átörökítésére, ápolására, a nemzetiségi nevelés irányelve figyelembe vételével.
- Az SNI gyermekek óvodai nevelése, ellátása a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján:
  - A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek.*
  - A látássérült gyermek.*
  - A hallássérült gyermek.*
  - Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek.*
  - Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodás korban.*
  - Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.*
  - A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem – vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek.*
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése.

V. Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód szokásainak alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Fontos kiindulópontunk, hogy ezek az összetevők szervesen kapcsolódnak egymáshoz, szinte elválaszthatatlanok és kölcsönhatásban vannak, azaz komplexen érvényesülnek a nevelési folyamatban.

V.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD KIALAKÍTÁSA

Az óvodai közösségen belül valósítjuk meg ezt a feladatot. Legfontosabb feladat a **gyermek szükségleteinek kielégítése**, a **testi, lelki** szükségletek harmonikus összehangolása, a heti és napi **életritmus** kialakítása.

Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

CÉLUNK:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban (melyet az erőteljes testi fejlődés jellemez) kiemelt jelentőségű. Az egészségnevelés csak akkor lehet igazán eredményes, ha a szülőkkel hatékony együttműködésre törekszünk. A gyermekek egészséges testi-lelki fejlődéséhez, biztonságához szükséges belső és külső környezeti feltételeket biztosítanunk kell.

A gyermekek otthoni körülményeiben, szokásaiban, életvitelében eltérések vannak. A lemaradások, rendkívüli hátrányok meghatározzák feladatainkat. Nevelési célunk az adekvát és rendszeres életritmus, a gyermekek számára megfelelő napirend kialakítása, a helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások megalapozása. A felfokozott mozgásigény a gyermekek életkori sajátossága, kielégítése fontos feladatunk.

FELADATAINK:

- Biztosítjuk a gyermek egészségének védelmét, óvását, megőrzését, a mozgás, levegőzés, edzés lehetőségét.
- Napirendünkkel kialakítjuk a helyes életritmust.
- Létrehozuk a megfelelő élet és mozgásteret ezzel is elősegítve a helyes szokás-, szabályrend kialakítását. Figyelembe vesszük a családok kialakulatlan, ismeretlen vagy rosszul alakított szokásrendjét.
- Megalapozzuk a tisztaság igényét.
- Mindennapos testnevelés az udvaron és ahol van erre a célra rendszeresített tornaszobában.
- Kialakítjuk a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokásokat.
- Megteremtjük, elmélyítjük a gondozáshoz szükséges bensőséges kapcsolatot felnőtt és gyermek között.
- A gyermeknek mindig annyi segítséget adunk, amennyire szüksége van, támogatjuk önállóságukat.
- Figyelmet fordítunk testi higiéniájára és egészségére: kézmosás, fogmosás, tisztálkodási eszközök használata.
- Napközben megbetegedett gyermek elkülönítéséről gondoskodunk, szüleit értesítjük, szükség esetén orvost hívunk.
- Ügyelünk arra, hogy a gyermekek étrendje segítse az egészséges testi fejlődést.
- Az étkezés során szükséges odafigyelnünk, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.

- Hangsúlyt fektetünk a zöldségek, gyümölcsök természetes vitaminok rendszeres fogyasztására.
- Az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása nagyon fontos.
- Megteremtjük a zavartalan pihenés lehetőségét, figyelembe véve az egyéni sajátosságokat, igényeket.
- Megteremtjük a kulturált étkezés feltételeit, a szabályok betartására neveljük gyermekeinket. Tízórait, uzsonnát meghatározott időn belül a napirend szerint kínáljuk a gyerekeknek. Az ebédet együtt biztosítva.
- Feladataink közé tartozik a hátrányok megítélése, hatása a gyermekek testi - lelki egészségére.
- Szükséges az eltérő képességű gyermekek felismerése, a hátrányok mértékének pontos felmérése bevonva szakembereket, a szülőkkel és az óvodapedagógusokkal együttműködve.

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:**Gondozás, testápolás:**

- Megalapozzuk a családok szokásainak figyelembevételével az egészség megőrzéséhez szükséges készségeket, képességeket.
- Segítjük gyermekeink testi szükségleteinek felismerését.
- Tiszteletben tartjuk gyermekeink intim szféráját, és arra neveljük őket, hogy legyen igényük az intimitásra.
- Megteremtjük a feltételeket a gyermek egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, az egészséges életmód kialakításához.
- Formáljuk az önkiszolgáló tevékenységeket a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez mérten (orrfújás, fésülködés, WC- és mosdóhasználat, fogápolás).
- Elősegítjük, hogy gyermekeinknek igénye legyen a tisztaságra, jól gondozottságra.
- Támogatóan figyelünk a kiemelt bánásmódot igénylő gyermekeinkre, hiszen gyakran előfordul, hogy saját testük jelzéseit, szükségleteit még nehezen képesek értelmezni.
- Segítjük a szükségleteiket nehezen kifejező gyermekeket személyiségük önállósodásának kibontakozásában.

Étkezés:

- Figyelembe vesszük a csoport adottságait és igényeinek megfelelő módon szervezzük a gyermekek étkezését, amely ennek megfelelően kötött vagy kötetlen formában is történhet.
- Biztosítjuk az étkezések alatti nyugodt légkört.
- Figyelmet fordítunk a gyermekek esztétikus, helyes étkezési szokásainak kialakítására.
- Megalapozzuk a korszerű táplálkozási szokásokat.
- Napi rendszerességgel, szülői támogatással biztosítjuk a gyümölcs és zöldség fogyasztást.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek igényeinek megfelelő folyadékbevitelt.
- Diabéteszes gyermekek ellátása (helyes életmód, étrendi kezelés, inzulinterápia-diabetológus szakorvossal konzultálva).

Öltözködés:

- Odafigyelünk, hogy gyermekeink mindig az időjárás viszonyainak megfelelően legyenek felöltözve.
- Figyelemmel kísérjük, hogy a gyermekek mindenkori öltözéke biztosítsa jó komfort érzetüket és alkalmas legyen az éppen aktuális mozgásos tevékenységeinkre.
- Külön figyelmet fordítunk arra, hogy gyermekink ruházata ne lehessen baleset forrása.
- Differenciáltan segítjük az eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek öltözködését.

Pihenés:

- Biztosítjuk a pihenőidő alatt a nyugodt, csendes légkört és a tiszta, friss levegőt.
- Figyelmet fordítunk a csoport életkorának, adottságának, megfelelő napirendbe történő beillesztésére.
- Lehetőséget biztosítunk a nyugodt alvást segítő eszközök használatára (rongyocska, puha állatfigura, zenehallgatás, altatódal, illóolajok párologtatása).

Mozgás és egészségmegőrzés szokásainak alakítása:

- Törekszünk a gyermekek önbecsülésének és önbizalmának fejlesztésére a szabályokhoz kötött, mozgásos képességeket fejlesztő játékok segítségével.
- Hangsúlyt helyezünk a stressz megelőzésére.
- Kihasználjuk a szabad levegőn való mozgás udvari lehetőségeit.
- Lehetőséget adunk gyermekeink egyéni mozgásigényét figyelembe véve a csoportszobában vagy tornateremben történő mozgásos tevékenységre.

- Igyekszünk minél több időt tölteni a szabad levegőn az időjárási viszonyokat figyelembe véve. (-5 fok alatti hőmérséklet, viharos erejű szél, szmogriadó, eső, erős UV-sugárzás).
- Figyelünk a mindennapos egészségfejlesztő testmozgás szervezésére, edzettségükre, ami elengedhetetlen feltétele egészségük megőrzésének.
- Törekszünk a hiteles, mintaadó magatartásra.

Az egészség megőrzése, védelme, edzettség biztosítása.

Az óvodába kerülő gyermek mozgásfejlesztését illetően az óvodapedagógus fontos feladatai:

- A mozgáskedv felkeltése, megőrzése, folyamatos motiválása.
- A mozgásra inspiráló **biztonságos** környezet kialakítása.
- A mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése.
- A szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐK FELADATAI:

- Az óvodapedagógusok útmutatása alapján segítse a pedagógiai munkát.
- Vegye figyelembe az értékeket, elvárásokat, a tevékenységekhez kapcsolódó szokásokat.
- Kommunikációja, bánásmódja, viselkedése legyen összhangban az óvodapedagógus elvárásaival.
- Az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens és a dajka munkáját harmonikus együttműködés jellemezze.
- Fordítson kiemelt figyelmet a különös bánásmódot igénylő gyermekek megsegítésére.
- A gyermekek egészséges fejlődése érdekében a dajka tartsa fenn a tiszta, higiénikus, kulturált és balesetmentes környezetet.
- Különböző allergiában szenvedő gyermekek (1-es számú diabétesz, inzulinfüggő,) sajátos igényeinek ellátása nagyon fontos feladat és a számukra megfelelő, biztonságot nyújtó környezet kialakítása is (szakmai képzettség mellett).

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az SNI gyermekek számára az egészséges és kulturált életmód megvalósulásának, a személyes kompetencia működésének kiinduló feltétele az önkiszolgálási képességek megfelelő színvonalú fejlettsége, az önellátási képesség fejlesztése.

- Az SNI gyermekek számára a gondozási műveletek, a tanulási folyamatok, az egyénre szabott fejlesztési program kidolgozása a cél, főleg a fejlődésben elmaradó gyermekek számára.
- Az alapvető szükségleteket - étkezés, tisztálkodás, WC.-használat, öltözködés, stb. - kielégítését szolgáló cselekvéses mozzanatok megismertetését hangsúlyozott bemutatással segítjük.
- Megfelelő fejlesztés esetén az érzelmileg motivált gyermek felismeri a cselekvés eszközeit, örömet és irányát, maga is utánózni kezd.
- Biztosítjuk a megfelelő időt a gyakorláshoz a szokások elsajátítása terén, hogy a gyermek önmagához mérten a lehető legnagyobb önállósággal étkezzon, öltözködjön stb.

Az SNI gyermekeknél fontos, hogy a gyermeket fejlettségi szintjének megfelelő elvárással gondozzuk.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- Törekszünk az esetleges otthoni rossz szokások tapintatos befolyásolására.
- A hátrányos helyzetből eredő hiányosságok pótlása valamennyi tevékenységi folyamatban jelenjen meg.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Nyújtsanak segítséget társaiknak és a felnőtteknek.
- Az ajtókat nyissák, csukják csendesen.
- A használati tárgyakkal körültekintően, rendeltetésszerűen bánjanak.
- Mozgásuk összerendezett legyen.
- Testi képességeik (erő, ügyesség, gyorsaság) életkoruknak megfelelőek legyenek.
- Váljon igényükké a napi rendszeres mozgás.
- Legyen igényük az egészséges, szép tiszta környezetre.
- Ügyeljenek saját külsejük és környezetük rendjére, gondozottságára, vegyenek részt a rend és tisztaság fenntartásában.
- Önállóan használják a papír zsebkendőt, helyesen fújják az orrukat.
- Esztétikusan terítsenek, higiénikusan étkezzenek, az asztalnál kulturáltan viselkedjenek.

- Önállóan és igényeiknek megfelelően, higiénikusan étkezzenek, szedjenek ételt, töltsenek folyadékot, az evőeszközöket megfelelően használják.
- Önállóan, a hőmérsékletnek, időjárásnak megfelelően öltözködjének (tudjanak gombolni, cipőt kötni).
- Ruhájuk tisztaságára, rendezettségére ügyeljenek.
- Igényeljék a szabad levegőn való mozgást.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés szokásait sajátítsák el életkori sajátosságaiknak megfelelően.

V.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI, ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az elsődleges cél az, hogy:

- A gyermek a felnőttekben megbízzon, jó legyen a kapcsolatuk. Az óvodapedagógus, dajka, pedagógiai asszisztens modellértékű együttműködése elengedhetetlenül szükséges.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

CÉLUNK:

- A barátságos, nyugodt légkör kialakítása és a kötődési hajlam erősítése.
- A gyermek, mint önálló egyéniség találja meg helyét a közösségben.
- Válgják igényévé a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor, ha arra van szüksége, egyedül tevékenykedhessen, ilyenkor azonban a többiek tartsák tiszteletben ezt a szándékát.
- Legyen minden csoportnak hagyománya, legyen kialakított és elfogadott szokás- és normarendszere, mely elmélyíti az összetartozást, együttérzés élményét és általa gazdagítja a gyermekek érzelmi és erkölcsi intelligenciáját.
- Ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Alakuljon ki bennük az egymás iránti tolerancia, különbözőségek elfogadása, tisztelete.
- Erősödjön az összetartozás, együttérzés a hagyományok ápolásával.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

A szocializáció során fejlődik a gyermek pozitív emberi magatartása, társaihoz való viszonyulása, kialakul egészséges versenyszelleme, kudarctűrése, figyelme, türelme, kitartása, egymás iránti figyelmessége, segítőkészsége.

A gyermek az óvodai élet **tevékenységeinek segítségével megtanul alkalmazkodni, elfogadni, tolerálni, szükségleteit késleltetni, önmagát megvalósítani**, nem sértve a másik gyermek szabadságát. Az „én” fejlődésében a 3-7 éves szakasz kiemelt jelentőségű. A 3-4 évesre jellemző agresszív, önérvényesítő, „énes” magatartásból 7 éves kor végére eljut a gyermek a kezdeményező, együttműködő, szociális magatartás, viselkedés szintjére. Ez

természetesen csak csoporthelyzetben valósulhat meg. Az együttesség, a közösen átélt élmények bizonyos többletet adnak a csoportnak, módosíthatják a viselkedést.

A szociális tanulás legfőbb eszköze óvodáskorban az utánzás, a minta követés, a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, majd e minta egyre szélesebb kiterjesztése, mely megnyilvánul a gyermek tevékenységében.

FELADATAINK:

- A csoportszoba berendezésével biztosítjuk a nyugodt, családi légkör kialakítását.
- Tevékenységüknél fontos az együtt játszás, óvodapedagógus mintaadó példája. /tevékenységek, szokások kialakításánál gyermek-óvónő bensőséges kapcsolata /.
- Folyamatosság biztosítása.
- Gyermekben meglévő társas kapcsolatok továbbfejlesztése a nemzetiségi, népi hagyományok tükrében.
- Hozzászoktatjuk őket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Fontosnak tartjuk az én tudat egészséges fejlődését.
- Megteremtjük, ápoljuk saját hagyományainkat.
- Megismertetjük a gyermekeket a szűkebb és tágabb környezetünkkel, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- A felnőttek jó példája, bátorítása, szeretete, türelme, bizalma fejlessze a gyermekek viselkedéskultúráját testi-lelki fejlődését.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültségű szakemberekkel.

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Kialakítjuk a kiegyensúlyozott, elfogadó, modellértékű attitűdöt.
- Fejlesztjük az erkölcsi készségeket, szokásokat, pozitív jellemvonásokat, önbizalmat.
- Mindenki számára biztosítjuk az egyenlő esélyt, egységes norma és értékrend alkalmazásával.
- Figyelemmel kísérjük a gyermekek társas kapcsolatait, toleranciára neveljük.
- Megalapozzuk az erkölcsi normarendszert, biztosítjuk a szociális kompetenciák gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszert.
- Ápoljuk a csoport hagyományait, biztosítjuk a közös élményszerzés lehetőségeit.

- Olyan pedagógiai környezetet alakítunk ki, ahol a másság felé fordulás minden felnőtt és gyermek számára természetes módon jelenjen meg (érzékenyítés).
- Nemzeti ünnepeink, hagyományaink megünneplésével, megalapozzuk a nemzeti öntudat kialakulását.
- A gyermek személyiségének kibontakoztatását szem előtt tartva teret engedünk önkifejezésének kibontakoztatására a norma- és szabályrendszer keretein belül.
- Arra törekszünk, hogy a konfliktusok nyílt megbeszélése- az együtt érző légkör kialakítása érdekében- mindig érthető és következetes legyen.

PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐK FELADATAI:

- Törekedjen a szokás- és szabályrendszer betartására és betartatására.
- Felmerülő konfliktus-, és problémahelyzet esetén kérje az óvodapedagógus segítségét.
- Kommunikációja, bánásmódja, viselkedése legyen modell értékű.
- Fogadja el az emberek különbözőségét, legyen érzékeny a másság iránt.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az SNI gyermekeknél a **szociális viselkedéshez** szükséges komponensfajta (szükségletek, hajlamok, attitűdök, meggyőződések, rutinok, szokások, minták, készségek, ismeretek) erősítése.

1. Folyamatos, napi kapcsolattartás a szülőkkel.

Az SNI gyermekeknél szülők szerepe alapvető és lényeges, egyben nélkülözhetetlen eleme az integrációs folyamatnak. Azzal, hogy gyermeke felvételt nyer egy többségi óvodába, szerepe és felelőssége nem csökken, sőt inkább növekszik. A kezdeti időszak mindenkinek nagyon megterhelő, hiszen az óvodapedagógus ekkor kezdi gyűjteni a gyermekkel kapcsolatos tapasztalatait, a gyermeknél pedig ekkor indul el az alkalmazkodási folyamat, a hozzászokás az új környezethez, a pedagógusokhoz, a csoporttársakhoz, a szokásokhoz, az elvárásokhoz. A szülő rendkívül nagy szerepet játszik abban, hogy ez a beilleszkedés sikeres legyen. A szülőkkel való kapcsolattartás másik aspektusa a segítő tanácsadás.

2. A csoport életritmusának, szokás és szabályrendszerének alakítása.

Már a beszoktatás ideje alatt is a csoport szokás- és szabályrendszerének kialakítására törekszünk, a gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, figyelembevételével.

A közösségbe történő beilleszkedés szempontjából az SNI gyermekek számára fontos faktor a csoporttársak el- és befogadóképessége. Fontos, hogy a csoporttársak lássák, milyen jellegű

erőfeszítéseket kell tennie az SNI kisgyermeknek az azonos eredmények eléréséhez, és lássák azt is, hogy miben jó, sőt igen jó a gyermek.

A csoporttársak személyisége sokban gazdagodhat azzal, ha megismerik, mire képes SNI társuk, milyen erősségei vannak. Végül is így tanulják meg a vele való együttélést.

3. Közös élmények, tevékenységek biztosítása.

A jól kidolgozott napirend lehetőséget biztosít az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenységre, megfelelő időt biztosítva azokra. Az elmélyült tevékenységhez nyugalom, kiegyensúlyozott légkör, értelmes fegyelem szükséges. Az értelmes fegyelem, a közös élet biztonsága, nyugalma nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokásrendszerétől.

4.A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére.

Felismerik a segítségnyújtás lehetőségeit és azok helyes mértékét (SNI).

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- A halmozottan hátrányos helyzet, fejlődést veszélyeztető körülményeinek kiszűrése.
- A kedvezőtlen, nehezített körülmények hatással vannak a gyermek személyiségére, az ebből fakadó hátrányok enyhítése lehetőségeink kihasználásával.
- Professzionális gyermekvédelmi rendszer működtetése.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Ragaszkodjanak óvodájukhoz ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is fejezzék ki.
- Legyen alkalmazkodó képességük, türelmük, tisztelettudatuk, toleranciájuk egymáshoz és a felnőttekhez.
- Tudjanak nyugodtan ülni, a tevékenységeket türelmesen befejezni.
- Örömmel dolgozzanak a közösségért.
- Ismerjék el saját hibájukat konfliktushelyzetekben tudjanak megegyezni.
- Tudjanak kezdeményezni.
- Szívesen játszanak, tevékenykedjenek együtt.
- Figyelemmel és türelemmel hallgassák az óvodapedagógusok és társaik közlését.
- Énkép, önismeret, identitástudat fejlődése révén váljanak alkalmassá az önálló helyzetmegoldásokra, önérvényesítésük elfogadható módon történjék.
- Örüljenek a közösen elért sikereknek, közös élményeknek.
- Szociálisan éretté váljanak az iskolába lépéshez.
- Ismerjék a szűkebb és tágabb környezetüket.

- A gyermekekben alakuljon ki a kötődés a szülőföldjükhöz, lakóhelyükhöz, óvodájukhoz, társaikhoz, a csoportban dolgozó felnőttekhez, becsüljék meg környezetüket.
- Váljon igényükké a kialakult szokás- és szabályrendszer betartása és betartatása.
- A közös tevékenységekben aktívan és szívesen vegyenek részt, örüljenek az együtt elért közös sikereknek.
- Szívesen dolgozzanak a közösségért felelősséget vállalva.
- A közösség értékrendjét tartsák tiszteletben.
- Fogadják el és kövessék a felnőtt utasításait, kéréseit, értsék a metakommunikatív jelzéseket.
- Önálló véleményalkotásra, választásra, döntésre legyenek képesek.
- Szükség esetén segítsék egymást, vegyék észre, ha valaki segítségre szorul.
- Alakuljon ki szabálytudatuk, feladattudatuk, önállóságuk, önfegyelmük és ez jellemezze őket.
- Szociálisan érettek legyenek.

V.3. ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

V.3.1. ANYANYELVI NEVELÉS:

Az anyanyelv az első nyelv, amelyet a gyermek elsajátít. Az anyanyelv elsajátítása során átéli a családhoz, nemzethez, a tágabb emberi közösséghez való tartozás érzését.

Az anyanyelvi nevelés áthatja nevelésünk teljes rendszerét, kiemelt jelentőségű, mert a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi.

Fontos feladatnak tartjuk, hogy a hagyományok sokszínűségével megismertessük a gyermekekkel az anyanyelvben rejlő szépségeket, népi értékeket.

Az anyanyelv sokrétű, árnyalt jelrendszer, amelyet a gyermekek utánzással, tevékenység közben, a felnőttekhez és társaikhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el. Nevelőmunkánk során az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszélő környezettel, helyes mintaadással komplex módon teljesül.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, meghallgatására, a gyermeki

kérdések támogatására és a válaszok igénylésére nagy figyelmet fordítunk. A gyakori mondókázás, a mindennapi mesélés, az éneklés, a néptánc, a hagyományápoló tevékenységek által a gyermekek részesei lesznek az anyanyelv élményének.

CÉL:

A 3-7 éves korú gyermek nyelvhasználatának fejlesztése - beszédmegértésének, beszédaktivitásának, beszéd és kommunikációs képességei színvonalának emelése. A gyermek kognitív képességeinek fejlesztése. Ez kapcsolódik az évszakokhoz, és a nemzetiségi kultúra hagyományaihoz.

FELADAT:

- A beszédértés egyénenkénti megismerése, játékos fejlesztése, a szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása, folyamatos összefüggő tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés.
- A kommunikációs készség és helyes nyelvhasználat differenciált fejlesztésével a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A kommunikációs készség, beszédértés, beszédészlelés pozitív alakítása.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, fokozása.
- A gyermekek nyelvi és értelmi motiváltságának, nyitottságának és aktivitásának kielégítése és ébrentartása.
- A pszichikus funkciók fejlesztése az egyéni adottságok figyelembevételével. (észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, szerialitás).

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- Mintaadó beszédével, beszélő környezet megteremtésével járuljon hozzá az anyanyelv mélyebb megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez.
- Alakítson ki tevékenységekben és élményekben gazdag óvodai légkört, mely fejleszti a gyermek anyanyelvi kultúráját, bővíti szókincsét.
- Az irodalmi anyag választásánál elsősorban az irodalmi értékkel bíró magyar népi, a klasszikus és a kortárs műveket részesítse előnyben.
- Teremtse meg a meghitt helyzeteket a négy szemközti beszélgetésekhez.
- Fektessen hangsúlyt a játékos hallásfejlesztésre, az auditív figyelem fejlesztésére.

- Biztosítson alkalmat a rögtönzésre, improvizálásra, nyelvi játékok szabad alkalmazására, ezzel is segítve az önkifejezés lehetőségét.
- Használja a mesepedagógia és a drámapedagógia módszereit a beszédbátorság, a beszédaktivitás, a szorongásoldás, a nyelvi udvariasság elősegítésében.
- Rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítsa az utánzáson alapuló nyelvelsajátítás lehetőségét. (más nemzetiségű).
- Törekedjen a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására és ösztönzésére.
- Fordítson figyelmet a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és azok – a gyermek számára érthető – megválaszolására.
- Teremtse szeretetteljes, nyugodt, biztonságot sugárzó óvodai légkört, melyben a gyermekek nyíltan, kötetlenül beszélgethetnek.
- Segítse a társas kapcsolatok és a változatos kommunikációs helyzetek kialakulását, melyek előmozdítják és fokozzák a beszédaktivitást. (pl. beszélgető-kör).
- Fejlessze a gyermekek metakommunikációs megnyilvánulásait, segítse a testbeszéd megértését, tudatos használatát.
- Nevelje a gyermekeket arra, hogy másokat is meg kell hallgatni.
- Ismerje meg a családok beszédkulturáját, hogy annak ismeretében tudja fejleszteni a gyermekek beszédképességét.
- Szervezze úgy a tevékenységeket, hogy közben építsen a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, spontán szerzett ismereteire, használja fel a gyermekek ötleteit, javaslatait, elképzeléseit.
- Biztosítson megfelelő és változatos eszközöket és lehetőségeket az ismeretek rendszerezéséhez, bővítéséhez, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásához.
- Törekedjen a mozgás, a tevékenység, a beszéd és a gondolkodás egységére, összhangjára.
- Juttassa a gyerekeket „Aha” élményhez.
- Fejlessze a gyerekek értelmi képességeit, az érzékelést, az észlelést, az emlékezetet, a figyelmet, a képzeletet, a gondolkodást és a kreativitást.
- Biztosítson ösztönző, inger-gazdag környezetet valamennyi értelmi képesség, de különösen a képzelet és a kreativitás fejlődéséhez.

- Fejlesztéskor vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni fejlődési ütemüket, szükség szerint differenciáljon.
- Adja meg a választás szabadságát, találja meg a segítségnyújtás, az ösztönzés, a tanácsadás igény szerinti alkalmazását.
- Fejlessze a problémamegoldó gondolkodást, a döntési képesség erősödését, neveljen az önálló gondolkodásra.
- Kövesse nyomon a gyermekek nyelvi kifejezőképességének fejlődését.
- Törekedjen a nyelvi hátrányok csökkentése, a tehetségek kibontakoztatására,
- Kísérje figyelemmel az átmeneti és tartós beszédzavarok alakulását.
- Vegye észre a beszédhibás gyerekeket, és azokat, akik beszédgátlással, beszéd elmaradással küzdenek. Törekedni kell arra, hogy ezek a gyerekek az indirekt hangfejlesztésen és a játékos hallásfejlesztésen kívül a megfelelő szakemberhez jussanak.

PEDAGÓGIAI MUNKÁT SEGÍTŐK FELADATAI:

- Beszédükkel, kommunikációjukkal a közös célt támogassák.
- Az óvodapedagógus útmutatása alapján támogassák a gyermeki tevékenységet.
- Szeretettel, türelemmel forduljanak a gyermekek felé, hallgassák meg őket, válaszoljanak nekik.
- Tartsák tiszteletben a gyermekek egyéniségét, képességeit és gondolkodásmódját.

V.3.2. ÉRTELMI NEVELÉS

Óvodáinkban az értelmi fejlesztés folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre, hanem kihasználjuk az egész nap folyamán adódó helyzeteket, spontán és szervezett szituációkat, kirándulásokat, sétákat, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokat.

Valljuk, hogy az értelmi fejlesztés feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

CÉL:

- Az óvodába járó gyermekek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése, az alkotóképes gondolkodás kialakulásának elősegítése.
- A gyermeki érdeklődésre épített, egyéni képességeihez igazodó élményközpontú és a személyes megtapasztalást, tevékenykedtetést lehetővé tevő fejlesztés biztosítása, a tudás a későbbi tanulás iránti vágy felkeltéséért.

- Változatos tevékenységek biztosítása, a természeti és társadalmi környezet megismertetésére.
- A gyermekek értelmi képességeinek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) és kreativitásuknak fejlesztése.
- Megismerési vágyuk sokoldalú kielégítése.
- Élménynyújtás, felfedezés, kutatás örömeinek nyújtása.
- Gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek, élményeinek bővítése, rendszerezése.

FELADAT:

- Tevékenységek biztosítása a természeti és társadalmi környezetben.
- A rácsodálkozás, rátalálás, kísérletezés lehetőségének biztosítása.
- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra építve, változatos tevékenységek biztosítása, hogy szerezzenek tapasztalatokat a természeti és társadalmi környezetről.
- A szerzett információk felfogása: érzékelés, észlelés, figyelem, szándékos figyelemkoncentráció fejlesztése.
- A szerzett információk megtartása: emlékezet fejlesztés (vizuális, verbális memória).
- Tapasztalatok feldolgozása: gondolkodási műveletek (analízis, szintézis, hasonlóság, különbözőség stb.).
- Képzelet, fantázia fejlesztése.

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA:

- Segítse elő minden gyermek számára az optimális fejlődési folyamatot.
- Nevelő-fejlesztő munkája során mindig vegye figyelembe a gyermek egyéni képességét, érdeklődését, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában.
- Minél többoldalú tapasztalat átélésére adjon lehetőséget spontán, illetve egy-egy témafeldolgozáskor.
- Érdeklődéssel fogadja a kíváncsi, kérdező, kutató gyermek megnyilvánulásait és bátorítsa önálló próbálkozásait.
- Biztosítson lehetőséget a gyermek számára többféle megoldási stratégia kigondolására, választására.

- Biztosítson természetes élethelyzetekben, - közvetlen cselekedtetésen keresztül - többféle tapasztalási lehetőséget a kognitív képességfejlesztés érdekében.
- Használja ki a szervezett mozgás adta lehetőségeket a testséma fejlesztése érdekében.
- A mozgásos gyakorlatok összeállításánál fektessen hangsúlyt keresztcsatornák (a szem-kéz, szem-láb, szem- kéz-láb) fejlesztésére.
- Vegye figyelembe az egyéni fejlődést nyomon követő dokumentumok adta objektivitást a további fejlesztés érdekében.
- Az életkori sajátosságoknak megfelelő **cselekvéses tanulás formáját alkalmazza.**
- A szabad játékban párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket tervezzen, szervezzen.
- Érvényesítse a játékosság-, a kötetlenség-, a motiváció-, a külső és belső aktivitás fokozásának elvét.
- Problémahelyzetek, szituációk teremtésével, a probléma felismerés és megoldás képességének alakítása.
- Helyes mintaadás, és szabályközvetítés.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A sajátos nevelési igényű gyermekek értelmi nevelésének lényege abban rejlik, hogy a fejlesztés eredményeit felhasználva újabb célok kitűzésével és megvalósításával biztosítsuk a fejlesztés hatékonyságát.

Az óvoda egészét úgy kívánatos alakítani, hogy az SNI gyermekek számára minél több szociális kontaktusra, kötődésre, szociális kommunikációra kínáljon lehetőséget. Az óvodai élet információi és élményei minél változatosabbak legyenek.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- A gyermek, nyelvi állapotának bemeneti vizsgálata és az erre épülő fejlesztés kidolgozása történjen meg.
- A nyelvi kódváltás nehézségeinek kiküszöbölésére folyamatos odafigyelés szükséges.
- A beszédhibás, megkésett beszédfejlődésű gyermekek számára a logopédiai foglalkoztatás lehetőségét biztosítsuk.
- Az értelmi fejlődésben elmaradt, megrekedt, gyermekek fejlesztésére, az elmaradás területének, és fokának megfelelően egyéni fejlesztési terv készüljön.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Érthetően, folyamatosan kommunikáljon, beszéljen.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használjon, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkosson.
- Az új kifejezések aktívan épüljenek be szókincsükbe, képesek legyenek a szavak mondatba fűzésére, egyszerű és bővített mondatokat tudjanak alkotni.
- Képesek legyenek élményeik, gondolataik, kérdéseik megfogalmazására, következtetések levonására.
- Képesek legyenek figyelemmel követni az elhangzott szöveget, megérteni annak jelentését, és bizonyítani, hogy megértették.
- Képesek legyenek a párbeszéd megfigyelésére, értésére és folytatására.
- Szívesen, természetes beszédmodorban beszéljenek, kommunikáljanak.
- Mindennapi beszédükben mesélés, bábozás során használják a népmesékből megismert fordulatokat, kifejezéseket.
- Képesek legyenek grammatikailag helyes mondatalkotásra az új kifejezésekkel, és tudatosan használják azokat.
- Tisztán ejtsék ki a magán- és mássalhangzókat, a fogváltással összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek.
- Végig tudja hallgatni és értse meg mások beszédét.
- Kifejezésükben tükröződjék a tér és idő tagolása, ok-okozati viszonyok felismerése.
- Képesek legyenek egymásra figyelni, kapcsolatot teremteni, a társaik és a felnőttek beszédét értsék meg.
- Képesek legyenek bátran megnyilatkozni szóban.
- Képesek legyenek a nonverbális eszközök (gesztusok, mimika, tekintet, testbeszéd) észlelésére, megértésére.
- Képesek legyenek a pontos, differenciált vizuális érzékelésre-észlelésre (alak, forma, szín, méret).
- A hallott információkat pontosan észleljék és megkülönböztessék azokat.
- Képesek legyenek megérteni, hogy a mondatok szavakból épülnek fel, értsék meg a szavak jelentését a különböző beszédhelyzetekben, játékhelyzetekben.
- Képesek legyenek a szavak szótagokra bontására, a szótagok helyének felismerésére

különböző szavakban, a szavak hangokra bontására, a hallott hangok helyének a megállapítására (szó elején, szó közepén, szó végén).

- Emlékeztük, képzeletük megfelelően fejlett, gondolkodásuk logikus legyen, ok-okozati összefüggéseket ismerjenek fel.
- Képesek legyenek személyes élmények elbeszélésére, szövegalkotásra konkrét helyzetekben (képek, tárgyak, konkrét szituációk alapján), vers, mese reprodukálására, dramatizálására.
- Képesek legyenek az irodalmi alkotások hősével azonosulni, élmények, érzelmek hangulatok, benyomások érzékelésére, megélésére a befogadás folyamatában.
- Képesek legyenek az esztétikai élményszerzésre, az esztétikai hatások befogadására.
- A játékos tevékenységekben való részvétel alatt képesek legyenek a folyamatos egymással és a felnőttel való kommunikációra.
- Képesek legyenek a problémák felismerésére és kreatív módon való megoldására.
- Érezzenek rá az együtt gondolkodás örömére.
- Képesek legyenek a tanult ismeretek adekvát formában való rendszerezésére és gyakorlati alkalmazására.
- Értsék és használják is a humort.
- Segítséggel képesek legyenek saját tevékenységeiket ellenőrizni, tévedéseiket kijavítani.
- Törekednek a helyes önértékelésre, megfelelő „énképpel” rendelkeznek.
- A különleges gondozást igénylő gyermekek is képességükhöz mértén sajátítsák el a fenti eredményeket.
- A gyermek nyitott érdeklődéssel álljanak készen a következő életszakasz által felállított követelmények teljesítésére.
- Kognitív képességeik folyamatos fejlődést mutassanak, jelenjen meg a szándékos figyelem, fokozatosan növekedjen a figyelem tartalma, terjedelme. A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is alakuljon ki.
- Viselkedésüket, testi szükségleteiket legyenek képesek irányítani.
- Alakuljon ki tartós és szándékos figyelmük, feladattudatuk és feladattartásuk.
- Megfelelően fejlődjön érzékelésük és észlelésük.
- Alakuljon ki problémamegoldó képességük.

VI. Az óvodai élet megszervezésének elvei

VI.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodaigazgató, az óvodaigazgató-helyettesek és a tagintézmény-igazgatók a törvényi előírásokat figyelembe véve, látják el a vezetői feladatokat. A pedagógiai munkát csoportonként 2 óvodapedagógus látja el, heti illetve napi váltásban. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodáinkban speciálisan képzett szakemberek feladata, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Csoportonként 1 dajka segíti az óvodapedagógusok gondozó, nevelő munkáját.

Három csoportonként 1 pedagógiai asszisztens segíti az eredményes nevelő munkát, beosztásuk az érintett intézmény csoportbeosztásától függ.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését székhely és a tagóvodákban a szakértői bizottság által meghatározott területeken, az előírásnak megfelelő végzettséggel rendelkező, szakemberek látják el: 1 fő gyógypedagógus az óvoda alkalmazásában áll, gyógypedagógust-logopédust megbízással foglalkoztatunk az autista, illetve beszéd fogyatékos gyermekek fejlesztéséhez. A különös bánásmódot igénylő gyermekek esetében együttműködünk a speciális végzettségű szakemberekkel.

A Komló Városi Óvoda két óvodatitkára elsősorban a tanügy igazgatási feladatok ellátásában közreműködik.

Az ételek megfelelő tárolásában, felszolgálásában a HACCP előírásainak megfelelően a konyhai dolgozók végzik feladataikat.

Az óvodák udvarainak rendjét, tisztaságát, felszereléseink állagmegóvását az udvaros biztosítja.

Személyi ellátottságunk törvényileg megfelelő, nevelőtestületünk valamennyi tagját az önképzés igénye, a továbbképzéseken való részvétel jellemzi. Módszertani kultúránkat, pedagógiai innovatív módszerek tárházát szakmai napokon való részvételek során a továbbképzések alkalmával elsajátított ismeretekkel gyarapítjuk. A továbbképzések témájának kiválasztása a nevelőmunkánk céljainak hatékonyabb megvalósulására irányul: a választott képzések a gyermekek jobb megismerését szolgálják, és az egyéni differenciáló fejlesztés alkalmazásához járulnak hozzá. Fontosnak tartjuk az egymástól való tanulást is a magasabb színvonalú szakmai munkavégzés érdekében. Hospitalási lehetőségeket kínálunk fel, illetve szakmai munkaközösségeket működtetünk.

VI.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

A nevelési – oktatási intézmények kötelező eszközeit és felszereléseit a 20/2012 EMMI rendelet írja elő. „161. § (1) A 2. melléklet határozza meg azokat a kötelező (minimális) eszközöket és felszereléseket, továbbá helyiségeket, amelyekkel a nevelési-oktatási intézményeknek rendelkezniük kell.” Az eszközök és felszerelések folyamatos biztosítása és pótlása a fenntartó önkormányzat hatásköre. Óvodáink rendelkeznek a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Olyan környezetet alakítottunk ki, mely biztosítja a gyermekek egészségének megőrzését és fejlődését.

Minden óvoda udvara szép, gondozott, megfelelő méretű. A gyermekek számára az udvaron történő levegőzés feltételei biztosítottak. Árnyékos, füves, betonozott, fedett területekkel rendelkeznek. A gyermekek mozgás- és játékigényének kielégítését biztonságosan szolgálják. A játékeszközök ellenőrzése folyamatos. Az óvodáink rendelkeznek internet hozzáféréssel, fénymásolóval. IKT eszközök segítik a nevelési feladatok ellátását. Intézményi honlapot működtetünk. Minden intézményben a működést alapítványok segítik, melyek az adományozók felajánlásából támogatják az óvodákat az alapítványok Alapító Okirataiban megfogalmazott céljaiknak megfelelően.

VI.3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

VI.3.1. A nevelés tervezése, dokumentumai

A gyermekek óvodában töltött idejét tudatosan, életkori és egyéni szükségletek figyelembevételével tervezzük.

Feladatunk, hogy minden gyermeket az adottságainak és egyéni képességeinek megfelelően az optimális fejlettségi szintre juttassunk el. E munka a gyermek fejlettségi szintjének megismerése után a **fokozatosság** és **tervszerűség** elvei alapján érvényesül.

Az **életkori jellemzők** és a gyermekek **egyéni fejlettségbeli** eltéréseire alapozva - a szabadjátékot kivéve – ajánljuk fel a tevékenységeket (differenciálás).

A **cél** és a **feladatok** ismeretében a fejlesztést tevékenységekbe ágyazottan tervezzük és a csoportnaplóban (oviKRÉTA) rögzítjük.

A gyermekek egyéni fejlesztését félévre tervezzük és értékeljük. Fontos, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez.

Az óvodapedagógus által felajánlott tevékenységek szervezeti keretei

1. **Választható tevékenységek:** a szabad játék keretein belül, annak zavarása nélkül, spontán helyzetből, gyermeki kezdeményezésekből vagy felajánlással, indirekt módon történik a tevékenységek célirányos fejlesztése.

Az óvodapedagógus több tevékenységközpontban ajánl fel lehetőségeket, amelyekből választhatnak a gyerekek. A tevékenység befejezését követően érdeklődésüknek megfelelően váltanak.

2. A mozgásfejlesztés minden korcsoportban **kötelező** az egyéni képességek figyelembevételével.

A felajánlott tevékenységek formái

A gyermekek a tevékenységeket átgondolt felajánlásaink alapján saját döntésüknek megfelelően **egyénileg** vagy **mikrocsoportban** végzik. A mikrocsoportos együttműködés lehetőségei a gyermekek szocializációjának minőségétől is függenek. Az életkori jellemzők, az egyéni fejlettség, a tevékenységek jellege befolyásolja a formákat.

A tanulás tervezésének éves elosztása

Az óvodát megkezdő 2,5 - 3 éveseknek, valamint a további korcsoportoknak szeptember 01 – június 15 napjáig tevékenységeket tervezünk. Június 15 – augusztus 31-ig nyári tevékenység tervezetet készítünk.

A tervezés dokumentumai:

Pedagógiai Program, Munkaterv, Csoportra szóló nevelési terv, Csoportra szóló szervezési feladatok tervezése, Tevékenységek tervezése, Fejlődési napló, SZMSZ és mellékletei, Házirend.

Szakmai dokumentumok:

- **Csoportnapló**

Az óvodai csoportnapló a pedagógiai programunk alapján, a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.

Tartalmazza az éves tevékenységi terveket, nevelési és gondozási terveket, értékeléssel, reflexiókkal.

Az éves nevelési, gondozási terv tervezésének fázisai:

I. félév: szeptember 1-től január 31-ig (magában foglalja a „befogadás-visszafogadás-ismerkedés” időszakát is);

II. félév: február 1-től május 31-ig.

- A gyermek megfigyelését, fejlődését nyomon követő dokumentáció

2024.szeptember 1-től az oviKréta alkalmazása kötelező.

Az oviKRÉTA alkalmazásának módját, az SZMSZ, az iratkezelési és az adatkezelési szabályzat tartalmazza.

Az oviKrétaban vezetendő kötelező dokumentumok:

- Csoportnapló
- A gyermekek fejlődését nyomon követő dokumentáció
- Felvételi és Mulasztási napló helyett a gyermekek teljes körű adatainak kezelése, Jelenlétüknek bejegyzése.

VI.3.2. Fakultatív hitoktatás

A fakultatív hitoktatás megszervezése (amennyiben a csoportonkénti törvényi előírásoknak megfelelő számú szülői nyilatkozat rendelkezésre áll) az óvodában az óvodai foglalkozásoktól elkülönítve, az óvodai életrendet figyelembe véve - a nyitvatartási időn belül, de nevelési időnek nem minősülő időkeretben a foglalkozások rendjéhez illeszkedően szervezhető.

VI.3.3. Beszoktatás:

Célunk: A gyermekek számára megkönnyítsük a szülőtől való elválást.

A beszoktatás elvei:

- A folyamatos és fokozatos, egyénre szabott beszoktatás lehetőségét biztosítjuk.
- Az ismerősöket, testvéreket szülői kérésre, lehetőség szerint egy csoportba tesszük.
- A gyermek személyes tárgyait, otthonról hozott szokásait elfogadjuk, megismerjük.
- Az óvodapedagógusok, dajkák fokozottan törődő, segítő, tapintatos, türelmes magatartást tanúsítanak.
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.

Beszoktatás folyamata:

Beiratkozás, bemutatkozó szülői értekezlet, családlátogatás (HH,HHH gyerekek), „Anyás” beszoktatás.

VI.3.4. Napirend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a folyamatos és rugalmas napirend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú (5-35 perces) tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben.

Napirendünk gazdag, változatos tevékenységet, az életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő aktív és passzív pihenést biztosít. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. Lehetővé teszi a szokásrendszer kialakulását, következetes megtartását, s a gyermekek szabad levegőn való edzését. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal. A napirend az évszakok váltakozásával és a gyermeki tevékenység fejlődésével változtatható.

N A P I R E N D

Időtartam	Tevékenység
5 ³⁰ – 7 ⁰⁰	Játék összevont csoportban.
7 ⁰⁰ -10 ³⁰	<p>Szabad játék, játékba integrált tevékenységek, egyéni, mikrocsoportos, esetenként teljes csoportos szervezési formában megvalósuló kezdeményezések, foglalkozások, tehetséggondozás a heti rendnek megfelelően kerülnek megvalósításra.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mozgás, mindennapos játékos mozgás, - verselés, mesélés, - ének, zene, énekes játék, gyermektánc, - rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, - külső világ tevékeny megismerése, - munka jellegű tevékenységek <p>Gondozási feladatok Folyamatos tízórai</p>
10 ³⁰ -11 ³⁰	<p>Játék a szabadban Szervezett és szabad mozgás.</p> <p>A környezet tevékeny megismerése (mikrocsoportos megfigyelés, séta, munka, beszélgetés). Énekes játékok az udvaron.</p>
11 ³⁰ -13 ⁰⁰	Testápolási teendők, ebéd
13 ⁰⁰ -14 ³⁰	Mese, pihenés, alvás
14 ³⁰ -15 ³⁰	Folyamatos ébredés, folyamatos felkelés, testápolási teendők, folyamatos uzsonna
15 ³⁰ -16 ⁰⁰	Játék a csoportszobában vagy a szabadban
16 ⁰⁰ -16 ³⁰	Játék összevont csoportban

VI.3.5. Heti rend

Heti rend elkészítésének irányelvei:

- A heti rendet az óvodapedagógusok saját elképzeléseik szerint állítják össze, melyet rugalmasság, helyzethez való alkalmazkodás jellemez.
- Az eszközhasználat miatt a csoportok óvodapedagógusai egyeztetnek.

A heti tervezés alapja a komplexitás, a tevékenységek egybeolvadása, kiegészülése. A heti tervekben az egyes tevékenységek prioritását emeljük ki, tervezzük. A többi tevékenységi formák megjelenése, függ a gyermekek adott hangulatától, terhelhetőségétől, érdeklődésének irányától, az óvodapedagógus rugalmasságától. Minden nap teret kap a mindennapos mozgás, az anyanyelvi nevelés és a mesemondás. A nemzetiségi nevelés folyamatosan jelen van minden területen. A mozgás foglalkozások a tagóvodák torna szobai adottságai miatt szabályozottak, napra és időpontra, ami a tervezésben is nyomon követhető. A hetirendet a csoportnapló tartalmazza.

Az SNI gyermekek tekintetében az óvodai nevelés feladata, hogy a pozitív szociális szokások kialakulását, gyarapodását segítse.

Ezt elsősorban olyan **napirend** és **heti rend** kialakításával, működtetésével lehet megvalósítani, amelyben a gyermekek biztonságban és jól érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatók, kiszámíthatók, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak.

VI.3.6. Az óvodai nevelés rendszere:

Az óvoda nevelési feladatai szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő komplexen érvényesülő tevékenységek, melyek átszövik óvodai nevelésünk teljes rendszerét.

Az óvodai nevelés eszközei, a gyermek tevékenysége:

- Játék
- Munka
- Tanulás

Alapvető fontosságú a játék, mely a gyermek minden tevékenységét át kell, hogy hassa.

A nevelés alapvető keretei:

- Gondozás
- Egészséges életmódra nevelés
- Közösségi nevelés

A tevékenység tartalma:

- A gyermek tevékenységének tartalmát a nevelési területek szolgálják.
- Fontos az anyanyelvi nevelés. A kommunikáció segíti a gyermeket a mese, vers, ének-zene, rajzolás, kézimunka és a külső világ megismerésében, matematikai tapasztalatok szerzésében.
- Nemzetiségi nevelés során fontos, hogy a német nyelv és kultúra átadásával és a cigány kultúra átadásával ébren tartsuk szokásaikat, gyermekdalaikban, táncaikban, ábrázolásbeli kifejezőmódjukban, szín és formavilágukban, mese és mondavilágukban.

Nevelőmunka:

A nevelőmunka csak a nevelési szinterek együttműködésével, összehangolódásával lehetséges. " A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak."

Óvodánk nevelési sajátossága: az EGYÜTT NEVELÉS, EGYÜTT DOLGOZÁS

Megismerni a gyermeket és annak életterét. Fontos a képességek önfejlesztése. Minta az óvodapedagógus személyisége.

Az óvodai nevelésünk célja:

Minden gyermek individuum, sajátosan egyedi, csak rá jellemző tulajdonságokkal, ezért minden gyermek speciális és különböző adottságokkal, tapasztalatokkal, érdeklődéssel, fejlődési ütemmel.

Ennek figyelembe vételével célunk:

A 3-7 éves integrálható, sajátos nevelési igényű gyermekek normál óvodai nevelés során, a részükre folyamatosan, és elégségesen biztosított speciális fejlesztés mellett – élménydús tapasztalatok által és tevékenységeken keresztül személyiségük a lehetőségekhez képest fejlődjenek, és az iskolai életre éretté váljanak.

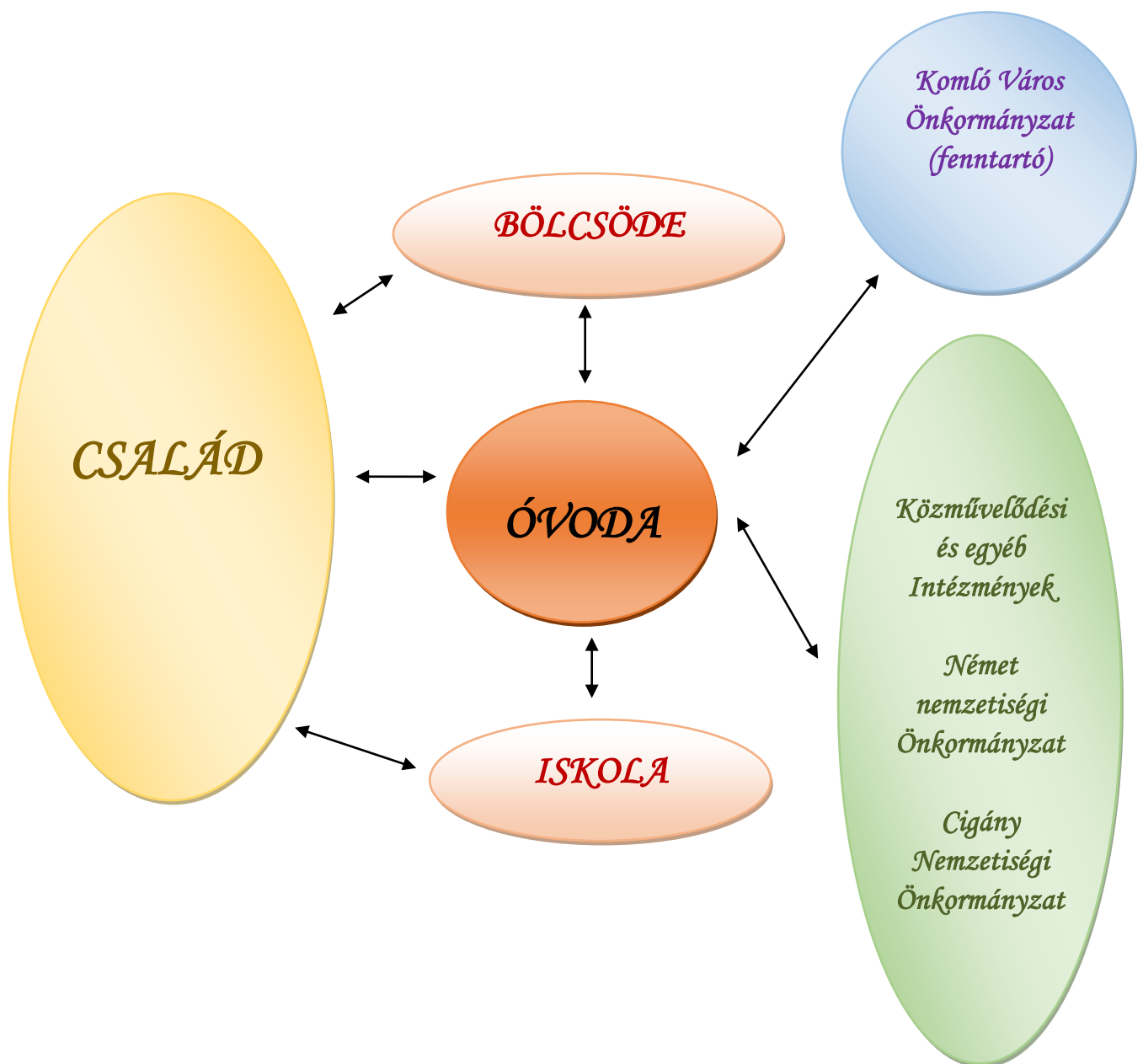
Feladataink:

Az ép és a sajátos nevelési igényű gyermekek számára lehetőséget kell biztosítanunk arra, hogy saját képességeik és készségeik adta lehetőségeikkel nem csak fizikálisan, hanem közös tartalmú kooperatív tevékenységekben aktívan együtt vegyenek részt. Ezáltal megismerjék, elfogadják egymást, megalapozva a későbbi társadalmi integrációt.

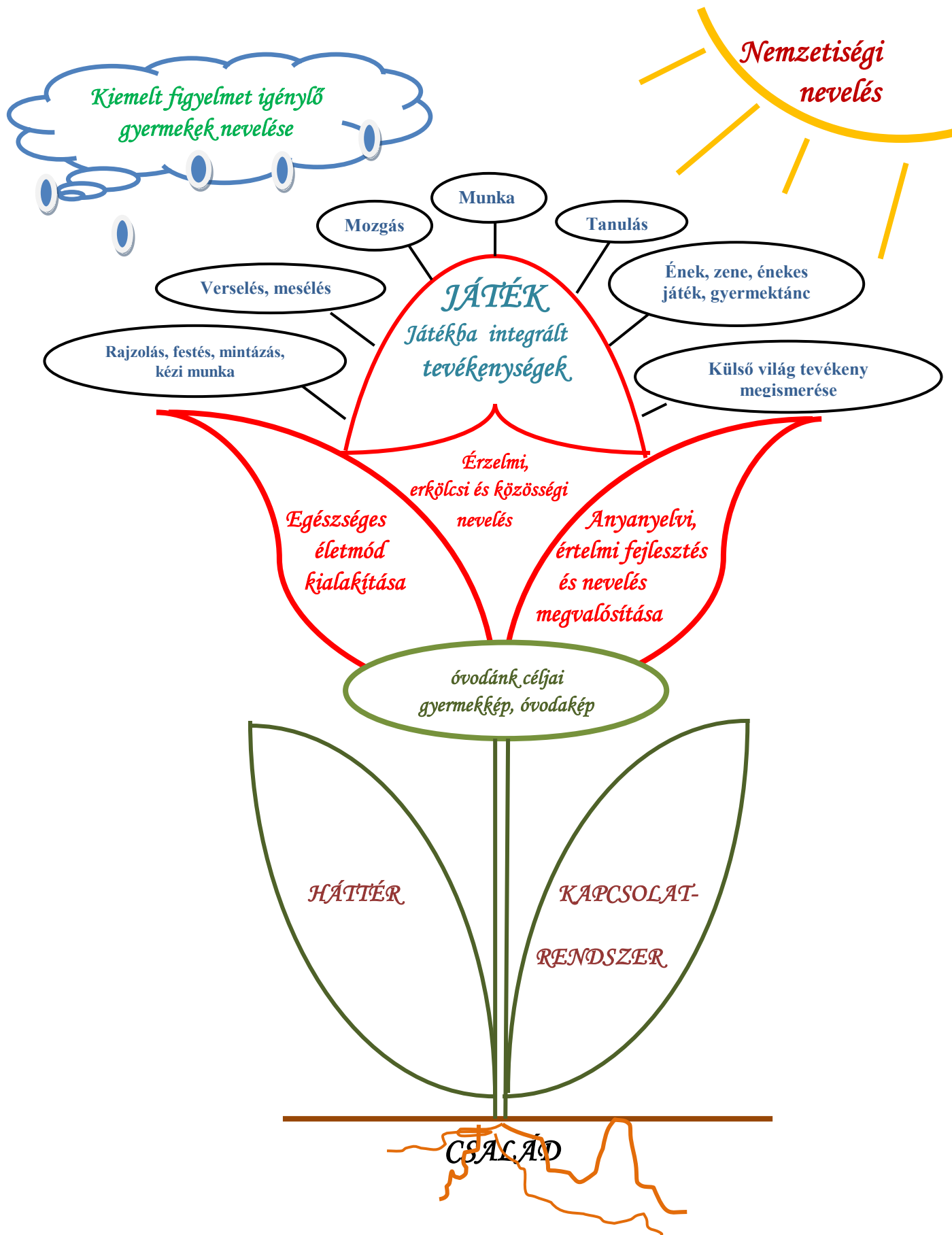
A befogadásra irányuló nevelési feladatok megoldása csak része a feladatoknak. Kapcsolódó feladatsorokat kell megoldani ahhoz, hogy a befogadás maximális és elégséges sérülés-

specifikus fejlesztéssel párosuljon, melynek eredménye a saját magát is elfogadó, teljes életet élő ember.

VI.3.7. Kapcsolatrendszerünk:

VI.3.8.A program rendszerábrája:

VI.4. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

VI.4.1. ÓVODA ÉS CSALÁD KAPCSOLATA

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, gyermekeik személyi anyagát megismertetjük velük, s a jogszabályi előírásnak megfelelően aláírásukkal ezt igazolják. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a problémaérzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget. Óvodáink nyitottak, a szülők igényeinek megfelelően lehetőséget adnak arra, hogy előzetes megbeszélés alapján bármikor betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. A szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, hogy szeretjük gyermeküket. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

A szülők tájékoztatást kapnak pedagógiai programunkról a szülői értekezleteken, és igényük szerint bármikor elolvashatják azt, az óvodákban megfelelő helyet biztosítunk erre.

A szülők esetleges panaszait diszkréten, észrevételeit megfelelően kezeljük. Szülői értekezleteink jól szervezettek, családias, oldott légkörben, kötetlen beszélgetésekre is alkalmat adva.

A SNI gyermekek szüleinek szerepe alapvető és lényeges, egyben nélkülözhetetlen eleme az integrációs folyamatnak. Azzal, hogy gyermeke felvételt nyer egy többségi óvodába, szerepe és felelőssége nem csökken, sőt inkább növekszik. A szülő rendkívül nagy szerepet játszik abban, hogy ez a beilleszkedés sikeres legyen

Kapcsolattartás formái:

- beíratás: az első személyes kapcsolat felvétele,
- befogadás: szülős,

- szülői értekezletek,
- családlátogatás: szükség esetén (HH, HHH gyerekek),
- fogadó óra: időpont egyeztetéssel,
- ünnepélyek: amelyeken a szülői részvétel biztosított,
- nyílt napok: csoportonként szervezettek,
- közös kirándulások,
- játszódélutánok: csoportonként szervezettek,
- kulturális rendezvények, közös programok.

Nyitott óvoda jellemzői:**Az óvodapedagógusok és munkatársai:**

- Ismerjük meg a családok szükségleteit, folyamatosan tájékozódjunk a család problémáiról, körülményeiről.
- Ismerjük meg a családok értékrendjét és a szülők véleményét az óvodai nevelésről.
- Vonjuk be a szülőket az óvodai életbe és szakmai támogatást adjunk a családi neveléshez.
- Folyamatosan gyarapítsuk pszichológiai, pedagógiai, egészségügyi ismereteinket.
- A családok közreműködésével keressünk kapcsolatot az idősebbek, a nagyszülők nemzedékével, vonjuk be őket a gyermekélethez kötődő hagyományok ápolásába.
- Közreműködünk a nemzetiségek kulturális értékeinek megőrzésében.
- Közvetítő szerepet töltünk be a gyermekek, a családok és a speciális szolgáltató szociális ellátó intézmények között.
- Különös figyelemmel, tapintattal és realitással adunk tájékoztatást a szülőnek saját gyermekükről.
- A családdal kapcsolatos információkat diszkréten kezeljük, figyelemmel kísérjük az életükben bekövetkezett változásokat.
- Különös gonddal készülünk új gyermek fogadására, beszoktatására, ehhez minden esetben igényeljük a szülők tevékeny segítségét.
- Bízgatjuk a szülőket, hogy lehetőleg ők is vegyenek részt a gyermekek programjaiban.

VI.4.2.SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSÉNEK KAPCSOLATRENDSZERE**Óvoda és a család**

A gyermek nevelésének elsődleges és meghatározó színtere a család.

Az SNI- s gyermekek családjának többsége viszonylag zárt, szűk körben él.

Az óvoda a „segítő” szerepét tölti be, az első olyan közösség, ahol a gyermek a családon kívül folytatja szocializálódását, de a szülőnek is ismerkedési lehetőséget biztosít más szülőtársakkal.

A pedagógus feladata a szülővel olyan kapcsolat kiépítése, hogy a szülő érezze, az óvodában minden a gyermeke fejlődése érdekében történik.

A szülő bizalmának a megnyerése elsődleges, a gyermekkel kapcsolatos gondjait ossza meg a nevelővel, a gyermek érdekében kötelessége a megfelelő tájékoztatást megadni, az óvodapedagógusok számára.

A szülő érezze a felé forduló empátiát, segítőkészséget.

Érezze a beszélgetések folyamán az egymás mellé rendeltséget, az intimitást, a tapintatot.

A szülő kötelessége, hogy aktívan működjön közre a gyermeke fejlesztésében, biztosítsa a gyermek fejlesztő foglalkozásokon való részvételét.

Fontos, hogy önbizalmat adjunk a szülőnek, mert egy kiegyensúlyozott szülő többet ér önmaga és a gyermek számára is.

Szülő és pedagógus kapcsolattartásának szervezeti keretei:

- **Óvodával való megismerkedés:** Lehetőséget kell adni a szülőnek az óvodai környezet feltérképezésére még a beiratkozás előtt. Ismerkedjen meg az óvoda dolgozóival és tárgyi feltételekkel.
- **Beszoktatás:** Lehetőleg szülővel együtt történjen és lassan fokozatosan. Ismerkedjenek meg az óvodai élet színtereivel, csoportszoba, mosdó, udvari élet, fejlesztésre használt helyiségek. A szülő legyen jelen mindaddig, amíg a pedagógus és a gyermek igényli.
- **Mindennapi kapcsolat:** Kötelessége, hogy a mindennapi - a gyermeket érintő - eredményekről, problémákról állandó tájékoztatás történjék mind a szülők, mind a pedagógusok részéről. Fontos a szükségletekkel kapcsolatos információ. Továbbá ha a gyermek óvodán kívüli fejlesztésre, foglalkozásra jár, ezt az adott napon figyelembe kell venni, hogy az esetleges túlterhelést el lehessen kerülni.
- **Fogadó órák:** Személyre szabott információk, tanácsadás, javaslatétel, döntés előkészítés történik itt. A szülők megsegítése valójában az önmagán való segítség támogatása. A beszélgetések során ne csak az információkra, hanem a biztatásra is fektessünk hangsúlyt.

A fogadó óra létrejöhet a szülő kérésére, pedagógus javaslatára. Az időpontot előre kell egyeztetni.

Óvoda és gyógypedagógus

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket nevelő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra.

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását, együttműködik az óvodapedagógusokkal.
- Elkészíti a gyermekekre vonatkozó fejlesztési tervet.
- Figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait.
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.
- A gyógypedagógussal folytatott rendszeres konzultáció feleletet ad sok kölcsönös kérdésre, és kiterjed a részletekre is.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének dokumentumai:

- A Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága szakvéleménye, Bm. Pedagógiai Szakszolgálat Komlói Tagintézménye és az érvénybe lévő jogszabályok alapján szükséges dokumentum.
- Az oviKRÉTA rendszer adatbázisa, mely tartalmazza a gyermekről készült szakvéleményt kiállító pedagógiai szakszolgálat és szakértői bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, valamint a felülvizsgálat időpontját.
- Kontroll vizsgálat kérése a szakértői bizottságtól minden év június 30-ig azoknak a gyermekeknek, akiknél előírták és felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes.
- Az oviKRÉTA rendszerben az óvodai csoportnapló, mely tartalmazza az óvodapedagógus feljegyzéseit, a gyógypedagógus által a gyermek fejlesztése érdekében képviselt fejlesztési terve.
- Egyéni fejlődési napló, egyéni fejlesztési tervek.

A gyógypedagógus feladata:

Az egyéni fejlesztési tervet mindig egy adott gyermek részére készíti. Biztosítja a fejlesztő munka fázisainak egymásra épülését, meghatározza a diagnosztikus mérések helyét és idejét,

módot ad új fejlesztési célok megfogalmazására. Lényege abban rejlik, hogy a fejlesztés eredményeit felhasználva újabb célok kitűzésével és megvalósításával biztosítjuk a fejlesztés hatékonyságát.

Az egyéni fejlesztési terv készítésének kiindulópontja az adott gyermek állapota.

A gyermek megismerését biztosítja:

- a szakértői bizottság szakvéleménye,
- szülő kikérdezése,
- az óvodapedagógus megfigyelései,
- a gyermek produktumai.

VI.4.3. KÜLSŐ KAPCSOLATAINK

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvoda kapcsolatot tart az érintett nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük az Oktatási Hivatal által felkínált szakmai képzéseket, programokat és érdeklődésünknek, illetve a programunk megkívánta fejlesztési lehetőségeknek megfelelően részt veszünk azokon. Szakmai tevékenységünk fejlesztése, megújulása érdekében igénybe vesszük segítségüket.

A város és a megye óvodáival való kapcsolataink építő hatással vannak a mindennapi nevelő munkánkra.

Kapcsolatunk a **fenntartóval** részben hivatalos, részben támogató, segítő jellegű, amelyet együttműködés jellemez. Kölcsönös tájékoztatás, óvodaigazgatói beszámolók során.

Társintézmények:

- Óvodába lépés előtt bölcsőde, nevelőotthon.

- Óvodai élet alatt, önkormányzat intézményei: GYIVI, Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Szolgálat, Komló Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály.
- Óvodai élet után: iskola.

Az óvoda folyamatosan kapcsolatot tart a társintézményekkel a gyermek életmódjának folyamatossága és a megfelelő szocializációja érdekében. Az óvoda a társintézményekkel együtt közösen felelősek az átmenet fokozatosságának megvalósításáért.

Ennek érdekében tevékenységeink: továbbképzéseken való részvétel, esetmegbeszélések, közös programok.

Fontos a kölcsönösségen alapuló kapcsolattartás, amit a folyamatos együttműködés jellemez.

Egészségmegóvó-védő szakhálózat:

- orvos, fogorvos
- védőnő

A gyermekek egészségének megőrzését segíti a folyamatos kapcsolattartás minden óvoda orvosával, védőnőjével. Fontos az évenkénti szűrővizsgálat megtartása.

Szolgáltató intézmények:

- A Pedagógiai Szakszolgálattal és a logopédussal való együttműködés fontos a gyermekek fejlesztése érdekében.
- A Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság véleménye szükséges a sajátos nevelési igényű gyermekek megítélésében és az iskolaérettség megállapításában.
- Az Oktatási Hivatal segíti az óvodaigazgató, tagintézmény-igazgatók és az óvodapedagógusok munkáját.
- Kapcsolatban állunk a *Klebelsberg Központ* vezetőjével és kollégáival.

SNI gyermekek fejlesztésének kapcsolatrendszere:

Meghatározott belső rendszer szerint kialakított - gyógypedagógus, orvos, pszichológus, Pedagógiai Szakszolgálat, Korai Fejlesztő, sérülésnek megfelelő Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottság, Gyermekjóléti Szolgálat - kapcsolatrendszer.

Közművelődési intézmények:

- Színház és Hangversenyerem,
- Községek Háza,

- Könyvtár,
- Helytörténeti Múzeum, Múzeumok
- Állatkert,
- Természeti tájközpontok.

A közművelődési intézményekkel való kapcsolattartás és az előadásaikon való részvétel által az óvodapedagógus kitágítja a gyermek számára a családi és óvodai tapasztalatok, élmények körét.

Civil szervezetek:

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodáink kapcsolatot tartanak az érintett nemzetiségi önkormányzattal (*Német Nemzetiségi Önkormányzat, Roma/cigány Nemzetiségi Önkormányzat*).

Hagyományteremtő kapcsolat kialakítását kezdeményezzük alkotó művészekkel, és a városban működő kulturális csoportokkal.

A lehetőségeinkhez mérten a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében, külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre és szakmai kapcsolat fenntartására törekszünk.

Az óvodapedagógusok minden szervezettel folyamatos, bizalmi légkörű kapcsolattartást építenek ki.

VII. Az óvodai élet tevékenységi formái az óvodapedagógus feladatai

VII.1. JÁTÉK

Az óvodáskorú gyermek alapvető tevékenysége a játék. Ebben jelennek meg és fejlődnek azok a sajátosságok melyek később a gyermek személyiségére jellemzőek lesznek. Ez azt igényli, hogy maximális lehetőséget kell biztosítanunk a gyermekeknek az erre a fejlődési szakaszra jellemző tevékenységi formák végzésére.

FELADATAINK:

- A játék legyen *ÖRÖMFORRÁS*: játék közben a gyermek legyen derűs, felszabadult. A játék eszköz a segítségre szoruló, problémás gyermek megértésére, segíti a szorongás feloldását, vigaszt örömet ad találékonnyá tesz. A játék a valóságot tükrözze, a gyermek a tapasztalatait élményeit játssza el sajátos formában.
- A játék legyen a *SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS* alapvető eszköze: a játék formáinak és tartalmának gazdagítása a gyermek képességeinek fejlődését segítse elő.
- A játék fejlessze a gyermek *MOZGÁSÁT*: segítse új mozgásformák kialakulását, gyakorlását. A változatos mozgás ügyesebbé teszi a gyermeket, növeli önállóságát, kitartását, hozzáértését. A veszélyhelyzetekkel való ismerkedés és megbirkózás járuljon hozzá a kiegyensúlyozott, félelemmentes közérzethez.
- A gyermekek *ÉRTELMI KÉPESSÉGEINEK FEJLŐDÉSÉRE* is legyen hatással a játék: a játék útján ismerkednek a világgal, érzékszerveik működése pontosabb lesz ezért észlelésük, megfigyelőképességük megbízhatóvá válik. Szerezzenek tapasztalatokat a tárgyról, azok jellemzőiről, figyeljék meg a cselekvések sorrendjét, jelenségek közötti összefüggéseket.
- A konfliktus helyzetek megoldása járuljon hozzá.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

PROBLÉMAMEGOLDÓ GONDOLKODÁSUK fejlődéséhez:

- A játékban legyen minden lehetséges, tágteret adva a *KREATÍVITÁSNAK*.
- A játékban fejlődjenek a *TÁRSAS KAPCSOLATOK*: váljanak elfogadhatóvá a viselkedési szabályok, a helyes magatartás.

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- A gyermekek jelzéseinek megfigyelése és elemzése személyiségük megismerése érdekében.
- A közös élményeket nyújtó látogatások szervezése.
- A gyermek elképzeléseinek támogatása. A játéktevékenységben az együttműködés szokásainak, az udvarias magatartás formáinak alakítása.
- A csoportlethez kötődő hagyományok ápolása.
- A gyermekek fejlettségétől függően, igényeiknek megfelelően a játékfolyamat segítése.
- A személyes kontaktus naponkénti kialakítása, a gyermek személyes problémáinak, egyéni élményeinek meghallgatása.
- A társas kapcsolatok, érzelmi kötődések támogatása.
- Az egyezkedések, választások, döntések segítése.
- A játékban megjelenő fejlődésbeli különbségek tolerálása.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az SNI gyermekek számára kezdetben egyéni helyzetben tanítjuk a játéktevékenységeket és a játékeszközök használatát. A későbbiekben a szabadidős tevékenységek közé egyre csökkenő mennyiségű segítséggel végzett önálló, vagy páros tevékenységként építjük be.

A játék során a tanultakat ismétlik, begyakorolják. A játék alkalmas arra, hogy egyéni szervezze az értelmi, érzelmi és társas folyamatokat. Így tág teret nyújt a társakkal, felnőttekkel való viselkedésmódok, viselkedési szabályok begyakorlására.

A megfelelő játékeszközök biztosítása.

A játékeszközök kiválasztása, játékszeretet fejlesztése azt jelenti, hogy az óvoda az SNI gyermekek számára gazdag játékprogramot dolgoz ki és működtet, az életkortól és fejlettségi szinttől függően fokozódó komplexitású játékok megtanítását, megszerettetését tűzve ki célul.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- Az ingerszegény környezetből jövő gyerekek számára élményt és játékeszközt biztosítunk, így kompenzálva a társadalmi, szociális különbségek okozta hátrányokat, az esélyegyenlőség feltételeit megteremtve.
- A szociálisan érettebb gyerekek mintát adnak az együttműködésre, a gátlásos, visszahúzó gyerekeket bevonjuk a csoport játékaiba.

- Az értelmi területen elmaradt gyermekek számára fejlesztési tervet készítünk, a szeretetteljes elfogadással kompenzálni próbáljuk szociális lemaradásukat.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyerekek képesek legyenek kitartóan, több napon keresztül egyazon játéktémában együtt játszani.
- A játékokban a szerepjáték jelenjen meg legtöbbször egyéni ötleteik alapján.
- Képesek legyenek olyan építményeket létrehozni, amelyek egyre pontosabbak és kombináltabbak.
- Kedveljék a szabályjátékokat és képesek legyenek a normák betartására.
- Válják igényükké a társakkal való együttműködés.
- Viselkedésükben jelenjen meg a természettudatos magatartás.
- Csökkenjenek a hátrányos helyzetből fakadó lemaradásaik.
- Társas viselkedésükben jelenjen meg az óvoda által elvárt viselkedési szabályok.
- A játék során jelenjen meg a már ismert mondatmodellek és a nemzetiségi kultúra elemei.
- Egyre komplexebbé válják játékok.

VII.2. VERSELÉS, MESÉLÉS

*„A mesékben minden benne van:
mindaz ami volt,
és mindaz, ami még lehet.”
(Boldizsár Ildikó)*

CÉLUNK:

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkedítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

FELADATAINK:

- A verset, mesét napi élményként biztosítjuk minden gyermeknek, örömteli élmény legyen a számukra.
- Kedvet ébresszünk arra, hogy maguk is találjanak ki mesét, bábozzanak, dramatizáljanak, ezáltal kifejezzék önmagukat.
- Előterbe helyezzük a gyermek számára az élő mesét.

- A beszoktatás során a verseket, mondókákat, bábokat a gyermek közelébe visszük.
- Igényesen választjuk vers - mese anyagunkat, előnyben részesítjük a népmeséket.
- Alkalmi versekkel hangulatosabbá tesszük ünnepeinket.
- Megalapozzuk a majdani olvasás szeretetét.
- a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek arányos megválogatása.
- A mese, vers kiválasztása - egész évre - körültekintő, átgondolt munkát igényeljen.
- Mindenkor a gyermekek érdeklődését, fejlettségét vesszük figyelembe.
- A mese és a vers tartalmát tekintve legyen: évszak hangulatát kifejező, ünnepek köszöntését szolgáló, állatokról szóló, tréfás, humoros hangulatú, tündérvilágot megjelenítő, a mai életet ábrázoló.
- Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket.
- A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre tekintettel kell lennünk.
- Az irodalmi élmények feldolgozását elősegítjük különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.
- A **4-5 évesek** tanuljanak meg 10-12 mondókát, verset.
Ezek legyenek: népi mondókák, névcsfolók, vidám, humoros szövegű versek, mai magyar költők ritmusélményt adó versei.
- Ebben a korban a meseanyagokat: állatmesékből, egyszerű szerkezetű tündérmesékből, refrénekekkel tagolt verses mesékből állítjuk össze.
- Ösztönözzük a gyerekeket, hogy a mesehőssel, vagy ellenfeleivel kapcsolatos érzelmeiket játékban, rajzban, esetleg szavakban is kinyilvánítsák.
- **5-6-7 évesek** tudjanak 12-14 mondókát, verset, ezek: népi mondókák, kiolvasók, találós kérdések, lírai versek legyenek.
- Meséik, történeteik a tágabb környezetről is szóljanak: erdei állatok élete, családról, gyermekekről, bonyolalmasabb, tréfás mesék, tündérmesék, folytatásos meseregények.

Az irodalmi nevelés során fejlődik a gyermekek

- érzelmi intelligenciája,

- mentális higiéniája,
- értelmi képességei,
- beszéde, beszédstílusa,
- beszédészlelése és beszédértése,
- produktív képzelete,
- kifejezőkészsége, aktív és passzív szókinccse,
- kommunikációs képességei,
- szocializációs képességei.

Megismerkedik a magyar nyelvben gyakran előforduló szófordulatokkal, régies kifejezésekkel és ezek jelentéseivel.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A mindennapok történéseiben való eligazodás, azok megértése, elfogadása, élményeik, érzéseik, feldolgozása kerül előtérbe. Oldja szorongásait, megoldást nyújt lelki problémáikra.

Az **irodalmi befogadóképességnek** köszönhetően az irodalom a SNI gyermek személyiség fejlődésének nagy hatású segítője lehet. A hangsúly a beszéd tartalmi részének fejlesztésén van, tehát kiemelt szerepe van a szókinccs bővítésének, a sajátos nyelvi formák elsajátításának és az önálló történet elmesélése támogatásának.

A fejlesztés területei a beszédszervek ügyesítése, a beszédhallás, az auditív ritmus, az auditív emlékezet, Az anyanyelv használata áthatja az óvoda egész napi életét, ezért az anyanyelvi nevelés nem tekinthető kizárólag a foglalkozásokon megvalósítandó feladatnak.

Tevékenység, manipuláció, eszközhasználat, játék, ábrázolás közben is ösztönözzük beszédre a gyermeket.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- Az ingerszegény környezetből jövő gyerekek számára elsősorban az óvoda biztosít élményt, eszközt (bábot, jelmezt, képeskönyvet).
- Szeretetteljes elfogadással, a csoport közösségébe integrálással, igyekszünk kompenzálni szociális vagy egyéb jellegű elmaradásaikat.
- Szükség szerint differenciált, személyre szabott fejlesztéssel igyekszünk kompenzálni a társadalmi és képességbeli hátrányokat.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Igényeljük a mese, vers ismétlését.
- Figyelmesen, csendben hallgassák végig a mesét, akár részeseivé is válva.
- Beszédfegyelmük alakuljon ki.
- Segítsenek a mesélés feltételeinek kialakításában.
- Tudjanak azonosulni a mese szereplőivel.
- A könyvekből önállóan tudjanak mesét szóni.
- Folytatásos mesék szálait össze tudják kötni.
- Ismert motívumokat használjanak fel a bábozásnál, dramatizálásnál.
- Ismerjék a könyvespolc tartalmát, vigyázzanak a könyvekre.

" A zene mindenkié " igen legyen mindenkié, legyen már kiskorban a gyermekeké.

/ Kodály Zoltán /

CÉLUNK:

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Óvodánkban az ének, zene fontos szerepet kap. A zenei képességfejlesztést kötetlen jelleggel, mikro-csoportos formában és kötötteen is szervezzük. Figyelembe vesszük a gyerekek egyéni képességszintjét, életkori és biológiai fejlettségét. Alkalmanként élő előadásban hallgatnak a gyerekek hangszeres és énekes zeneműveket. A zenehallgatáshoz „értékes”, igényes műveket választunk népdalainkból, más népek dalaiból, valamint hallanak altatókat és klasszikus zenét is. Az élményt nyújtó közös éneklés a művészeti és esztétikai nevelésnek is alapja. Témakör szerinti csoportosítás (kiszámolók, körjátékok, sor-lánc, kapu-híd, tréfás csúfolók, egyéb játékok) alapján a zenei anyagot differenciáljuk a gyerekek zenei és mozgás koordinációs fejlettségének mutatói szerint. Zenei nevelésünknek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható. Szinte valamennyi ünnepkörünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás, zenélés a mindennapi tevékenységek része, a felnőtt minta spontán utánzásával. Az énekes népi játékok, gyermektáncok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak gyerekeink zenei képességeinek fejlesztésére: a tiszta éneklés, zenei hallás, ritmusérzék, zenei formaérzék, zenei alkotókészség, zenei kreativitás, a zene hallgatására nevelés. Az inkluzív légkör megteremtésének fontos eszközei az ölbeli játékok (göcögtetők, hintáztatók, arc, kéz, ujj, lovagoltató játékok).

FELADATAINK:

- Megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését mindenféle zenei tevékenység iránt.
- Személyes példával ösztönözzük a gyermekeket az örömteli éneklésre, dalos játékok kezdeményezésére, zenehallgatásra.
- Biztatjuk őket az improvizálásra, énekes beszélgetéssel változatos dallamfordulatok bemutatásával kínálunk mintát.

- Énekes gyermekjátékok, mondókák, népdalok, népi játékok és hozzájuk fűződő szokások, kortárs művészeti alkotások, mozgások alkalmazásával alapozzuk meg zenei anyanyelvüket. A dalanyag feldolgozása Forrai Katalin: Ének az Óvodában és Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában című szakirodalmat tekintjük az alapnak.
- Előtérbe helyezzük az élő zenét, hangszeres zenehallgatást.
- Fejlesztjük a gyermekek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, esztétikus mozgását, zenei formaérzékét.
- Ének-zenére fogékony kiemelt képességű tehetséges gyermekek zenei nevelését kiemelten ösztönözzük.

Az óvodás korban megjelenő jellegzetes tartalmak, a zenei képességfejlesztés területei

Nevelőmunkánkat úgy szervezzük, hogy a gyerekek játék közben közvetve tudják megszerezni a zenei készségeket és ismerjék meg az alapfogalmakat. Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókázni, énekelni. Változatos mozdulatokkal, és mozgással érezzék meg az egyenletes lüktetést. Az óvodapedagógusok énekeljenek sokat a gyerekek között és keltsék fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt. A gyerekek énekeljenek egyénileg és kisebb csoportokban halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben. Használjanak többfajta ritmushangszert. A zenei képességfejlesztés mellett a legfontosabb, hogy örömmel, érzelmi gazdagsággal énekeljenek.

A 3-4 éves gyermekek ismerjenek meg 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 dalos játékot. A mondókák hossza 2-4 motívum, a dalok hossza 8-12 ütem legyen. A dalok váltakozva negyed és páros nyolcad ritmusok legyenek. Mindezek a nap bármely szakában legyenek jelen, kötetlen formában.

A 4-5 éves gyerekek a 4-5 új mondóka és a 12-15 új dalos játék megismerése mellett ismételgessék a 3-4 éves korban tanult dalokat, mondókákat, ölbeli játékokat is.

Énekelgessenek 4-8 motívumból álló dalos játékokat, műdalokat. A dalok hangterjedelme is dúr hexachosa maradjon. A körjátékok közül már nehezebbeket is válogathatunk (szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító, stb.). A tiszta éneklés érdekében énekeljenek önállóan. Énekeljenek egyénileg és kisebb csoportokban halkabban és hangosabban, magasabban és mélyebben. Érezzék az egyenletes lüktetést, a dalok, mondókák ritmusát. Használjanak többféle ritmushangszert.

Az 5-7 éves gyerekek a kisebbekkel legyenek "anyáskodóak" játsszanak minél több ölbeli játékot velük.

Tanuljanak meg 4-6 új mondókát, 16-18 új népi gyerekjátékdalt és 4-5 alkalomhoz illő mūdalt. A mondókák hossza 6-12 motívum, a daloké 12-18 ütem is lehet. Olyan dalokat válogatunk, melyekben már szünet és szinkópa is előfordul. Bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-, fogyó játékokat is tervezünk. Gyakran énekeljenek egyénileg is a tiszta éneklés érdekében. Tudják megkülönböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. A zenei neveléssel megvalósítható képességfejlesztés mellett a legfontosabb, hogy a gyermekek örömmel, érzelmi gazdagsággal énekeljenek.

Az éneklési készség fejlesztése: tiszta énekléssel, a gyerek hallásának fejlesztése, a gyerekhang ápolása.

A zenei hallás fejlesztése: zenei fogalompárok megkülönböztetése, hangszínek felismerése, belső hallás fejlesztése.

A ritmusérzék fejlesztése: az egyenletes lüktetés érzékeltetése, a ritmus érzékeltetése, a mozgás és ritmus kapcsolatának felismertetése, gyermekhangszerekkel a ritmika, és egyenletes lüktetés gyakorlása.

A zenei formaérzék fejlesztése: a motívumhangsúly kiemelése mozgással, dallam és ritmusmotívumok felfedeztetése.

A zenei alkotókészség kibontakoztatása: spontán hangképzések erősítése, visszhangjátékok játszása.

A zene hallgatására nevelés: Fontosnak tartjuk zenei élmények nyújtását, mert elősegíti a gyermekek képi- és irodalmi alkotások iránti esztétikai fogékonyságát, alkotókedvét, miközben fejlődik zenei emlékezetük, s esztétikusan formálódik mozgásuk. A feladatok sikeres megoldása elősegíti a zenei anyanyelv megalapozását.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az SNI gyermekek számára a **zenei** befogadóképesség szándékos fejlesztését a megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával valósítjuk meg.

A **zenei alapképességek** elsajátításának feladatai közül legfontosabb az éneklés, a dalos játékok eljátszása, mondókázás. A ritmust és az egyenletes lüktetést, a ritmusalkotással, tempóbeli és dinamikai ellentétek, illetve fokozatos átmenetek kivitelezését is gyakoroljuk változatos mozgással és hangszeres előadással (csörgőket, dobokat és más ritmushangszereket mi is készítünk). Az óvodában a mozgással és játékkal kísért előadás és az éneklés mellett a hallás (magas-mély), a ritmusérzék, éneklési készség fejlesztése, a hangszerhasználat megalapozása történik.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- Az ingerszegény környezetből jövő gyerekek számára az óvodában biztosítunk élményt, jellemzően itt ismerkedhet meg hangszerrel, stb.
- A mozgással, tánccal, dallal segítjük őket a beilleszkedésben, sikerélményt teremtünk számukra.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyermekek tudjanak mondókát, 6 hang terjedelmű dalokat és 5-6 alkalmi dalt tisztán szép kiejtéssel énekelni. Egyszerű dallamotívumokat tisztán énekeljenek vissza, tudják a dalokat önállóan kezdeni, ismert dalt szöveg nélkül dúdolni, énekelni.
- Ismerjék fel a magas és mély közötti különbséget, maguk is tudjanak így énekelni, dalt kezdeni. Tudják a dalokat hallás után térben kézzel mutatni.
- Ismerjék a halk és hangos közötti különbséget, dallamot dúdolásról, hangszerről, tudjanak jelre hangosan és magukban énekelni.
- Ismerjék környezetük hangjait.
- Különböztessék meg a dal ritmusát az egyenletes lüktetéstől, figyeljenek szünetre és ritmus alapján legyenek képesek dalt, mondókát felismerni.
- Érezzék a zenei motívum hosszát.
- Esztétikus szép mozgással kísérik a dalos játékokat.
- Önállóan alkossanak egyszerű dallamokat.
- Ismerkedjenek a hangszerekkel.

VII.4. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

„A gyerekek mindenből mindent tudnak csinálni”.
(Goethe)

CÉLUNK:

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeleinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

Tág teret adni a gyermekek önkifejezésének az ábrázolásban.

A gyermek rajzainak elemzésén keresztül megismerni a gyermek lelki világát, hiszen ezek a rajzok szavak nélkül is árulkodnak, hogy milyenek értelmi képességeik, milyen a családi hátterük és a világlátásuk.

FELADATAINK:

- Megteremtjük a feltételeket a gyermekek képi, plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Lehetőséget adunk a rajzolás, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel való alkotó tevékenységhez.
- Biztosítjuk élményeik, fantáziájuk, megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét.

- Eljuttatjuk a gyermeket az alkotás öröméhez.
- Biztosítjuk a gyermek fejlődését belülről serkentő motiváltságot, segítjük a kreativitást érvényre jutni.
- Folyamatosan biztosítjuk az alkotáshoz szükséges jó minőségű eszközöket, anyagokat.
- A gyermekek munkáival díszítjük óvodánkat.
- Megteremtjük a műhelymunka lehetőségét, ápoljuk a hagyományokat.
- Fejlődés folyamatát irányító feladatokat megtervezzük, de megvalósításukat rugalmasan kezeljük, alkalmazkodunk a spontán gyermeki igényekhez.
- Megismertetjük a gyermekeket sajátos szín és formavilággal.
- Különös tekintettel vagyunk a családból magával hozott vizuális adottságokkal rendelkező gyermekek képességeinek továbbfejlesztésére.
- Megismertetjük a gyermekeket az ábrázolás különböző fajtáival, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel.
- Hangsúlyt fektetünk arra, hogy a gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épüljön.
- Kialakítjuk a gyermekekben az igényt az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.

Fejlesztési területek:

- finommotorika,
- szem- kéz koordináció,
- türelem és kitartás,
- rövid és hosszú távú emlékezet,
- megfigyelőképesség,
- kreativitás.

A tevékenységek jellemzői:

3- 4 éves korban:

Lehetőségeket biztosítunk:

- a különböző anyagokkal való közvetlen tapasztalásra, ismerkedésre, látás, tapintás, szaglás, ízlelés útján a játékban,
- az állandó szemlélődésre, tevékenységre minden nemű produktum nélkül.

Megismertetjük:

- az anyagok tulajdonságait, alakíthatóságát, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, vágva, nyomkodva.

Biztosítjuk számukra a sémák nélküli, szabad önkifejezés lehetőségét. Azokat az érzéseit fejezze ki ábrázolásban, amit a világról szerzett, tapasztalt.

A 3-4 évesek által használt anyagok az agyag, gyurma, zsírkréta, ujjfesték, vízfesték, színes ceruza, különböző természetes anyagok.

4- 5 éves korban:

Bővüljön az anyagok köre, ismerjenek meg egyre több technikát, hogy az anyagban rejlő lehetőséget vegyék észre.

Tudjanak maguknak játékokhoz eszközöket készíteni, alkotó részesei legyenek csoportszobájuk tárgyi díszítésének. Alakítsák környezetüket építéssel, nagy dobozokkal, takarókkal, variálják a teret.

Fontos, hogy mit tudunk megláttatni velük. Képalakító tevékenységüket élményekkel segítjük, hogy megjelenjen a gyermekek rajzain az emberábrázolás, környezet, tárgyak.

Ismerjék és használják helyesen a különböző jó minőségű eszközöket.

Állandóan újabb és újabb olyan tapasztalásra motiváljuk gyermekeinket, amely segíti fejlődésüket, ismereteik bővülését, önmaguk, egyéniségük kifejezését, a saját vizuális nyelvük kialakítását.

5- 6- 7 éves korban:

Képesé válnak tárgyak létrehozására. Megismertetjük az anyagok tulajdonságait és technikákat, hogy ezek ismeretében önállóan tudjanak tervezni, megvalósítani.

Megtervezői és kivitelezői a környezetalakító, díszítő munkának, amelyhez elengedhetetlen, hogy ismerjenek olyan technikákat, amelyek mindezzel megvalósíthatók: nemezelés, batikolás, gyöngyfűzés, szövés, fonás, stb.

Nagy hangsúlyt fektetünk a finommozgás fejlesztésére. A játékban is sok lehetőség nyílik a spontán fejlesztésre: az ábrázolási technikák gyakorlása, tépés, nyírás, ragasztás, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, stb.

Ábrázolási témáikban megjelennek a mesék, ünnepek élményei is. Jelenítsék meg a színeket, formákat egyéni módon.

Legyen igényük ajándékkészítésre az ünnepekhez kapcsolódóan, de egymásra is gondoljanak alkalmanként.

Megláttatjuk velük a természetes anyagok szépségét, felhasználási lehetőségeit.

Megismertetünk a gyerekekkel új technikákat, a magyar népi kultúrához tartozó ősi kismesterségeket.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az SNI gyermekek vizuális befogadóképesség fejlesztésének alapja, hogy maga az óvoda minden részletében legyen igényes, esztétikus közeg. A vizuális kommunikációs képesség az ábraolvasás és ábrázolás, vagyis a forma- és színlátás, méretlátás, térlátás, a téri tájékozódás, valamint a formaábrázolás, színábrázolás, méretábrázolás és térábrázolás területeinek fejlesztésével erősödik.

A 3-6-7 éves korban tervezhető tevékenységek tartalmi és minőségi fejlesztése:

Lényeges, hogy az SNI gyermekek minél többféle képi kifejezőmódot megtanuljanak, mert gyakran fontos önkifejezési eszközhöz jutnak. A sérült szociális-kommunikáció kompenzálására és az alkotások elkészítése örömforrást is jelent. Esetükben a spontán érés nem elegendő, a megfelelő ingerek biztosítása, a játékos, motivált gyakorlás nem maradhat el.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

- A gyermekek finommotoros fejlődését segítjük elő.
- A szociális hátrányokból adódó lemaradásokat egyéni és mikrocsoportos fejlesztéssel segítjük (differenciálás, motiváció).
- Igyekszünk külső programokon való részvételt biztosítani számukra.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Szerezzenek sokféle tapasztalatot a zárt és nyitott terek kialakításában.
- Tudják megnevezni a tárgyak főbb formai jellemzőit.
- Jellemezze munkájukat gazdag színhasználat.
- Önállóan és csoportosan készítsenek tárgyakat, eszközöket.
- Képzalkotásban egyéni módon, biztonsággal jelenítsék meg ismereteiket, gondolataikat, élményeiket, elképzeléseiket, érzéseiket,
- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázoljanak, tanuljanak meg „látni”, örüljenek alkotásuknak, a közösen készített kompozíciónak,
- Önállóan tudjanak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül, a természet kincseit felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek legyenek.
- Téralkotásban bátrak, ötletesek, együttműködők legyenek.
- Lássák meg környezetükben az esztétikai értékeket.
- A mindennapi élet egyéb területein is ötletesség jellemezze őket, legyenek képesek problémamegoldó gondolkodásra, kreatív önkifejezésre.

VII.5. MOZGÁS

*„A sport nemcsak testnevelés, hanem a léleknek is az egyik legerőteljesebb nevelőeszköze.”
Szent-Györgyi Albert*

CÉLUNK:

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása, kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. A gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása, a szabad levegőn. A gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek fejlesztése, az egészségük megőrzése, a szervezet edzése. A harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgások alakítása. A gyermekek tájékozódó-, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tulajdonságainak fejlesztése.

FELADATAINK:

- Megteremtjük azokat a feltételeket, melyek elősegítik a gyermekek biológiai fejlődését, növelik a szervezet teherbíró képességét, ellenálló, alkalmazkodó képességét.
- Fontosnak tartjuk a testi képességek / ügyesség, gyorsaság, bátorság, erő, állóképesség / fejlesztését.
- A koordinációs képességek fejlesztése.
- Szem előtt tartjuk a játék fontosságát.
- A mindennapokba beépítjük a ritmikus, táncos tevékenységeket, melyek által fejlődik ritmusérzékük, és a mozgásuk harmonikussá válik.
- Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, a bátortalanokat segítjük, a társra figyelmet erősítjük.
- Biztosítjuk a megfelelő tornaszereket.
- Megalapozzuk a gyermekekben a rendszeres mozgás igényét, és lehetőséget biztosítunk az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre.
- Prevenációs, játékos láb- és tartásjavító mozgásanyagokat beépítjük a mindennapokba.
- Kialakítjuk a mozgásbéli jártasságokat és készségeket.

- A testi képességeket tervszerűen fejlesztjük, a szabadban szervezett játékokkal, mozgásos tevékenységekkel.
- Biztosítjuk a rendszeres egészségfejlesztő testmozgást, a gyermekek egyéni, fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékokat és feladatokat.
- Alakítjuk, formáljuk és fejlesztjük a pszichomotoros készségeket és képességeket.
- Megvalósítjuk a természetes hely-, helyzetváltoztató,- és finommotoros mozgáskészségek tanulását.
- A mozgás koordináció intenzív fejlődését elősegítjük, sokszínű, változatos és örömteli érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal.
- A szemlélet formálása, a szülők figyelmének ráirányítása a rendszeres mozgás fontosságára, egészségmegőrző szerepére, folyamatos feladatunk (arra biztatjuk őket, hogy teremtsenek minél több alkalmat az együtt mozgásra, a szabadban való tartózkodásra, délutánonként és hétvégeken is /kerékpározás, kirándulás, szánkózás, stb.),
- A mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását biztosítjuk.
- A feltételrendszert folyamatosan biztosítjuk.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásformákat, játékokat szakszerűen állítjuk össze.
- Biztosítjuk a mozgástevékenységek különböző szervezeti formáit.

A gyermekek mozgásfejlesztésének lehetőségei

Az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, a nap minden szakában biztosítjuk a gyermekek számára a szabad mozgás lehetőségét. Fontosnak tartjuk a szabad levegőn való tartózkodást és a mindennapos mozgás szabadban való megvalósítását, lehetőségeinkhez mérten. Figyelünk arra, hogy minél több időt töltsenek a szabadban, biztosítva a változatos mozgásformák begyakorlását természetes környezetben is (pl. télen hógolyózás, játék a hóban).

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítjük az irányított mozgásos tevékenységekkel. A komplex testmozgásokat beépítjük az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, így együtt hatnak a gyermekek személyiségének-pozitív énkép, önkontrol, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, probléma megoldó gondolkodás- fejlődésére.

Gyermekeink természetes mozgását sokszínű, változatos testnevelési játékokkal fejlesztjük, mint a: járást, futást, ugrást, dobást, függést és egyensúlyozást.

Egészséges testi fejlődésük biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, és egyéni képességeket figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ez napi 20-30 perc intenzív mozgást jelent számukra. Maximális lehetőséget biztosítunk a spontán mozgásigény kielégítésére, mégpedig differenciáltan, az egyéni sajátosságok figyelembevételével.

Rugalmasan, a csoport napi életét figyelembe véve határozzuk meg a mozgás helyét, és idejét. A kellő intenzitású testmozgással elősegítjük a gyermekek koordinációs képességének fejlődését és hozzájárulunk a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásformák, játékok összeállítása

Az óvodába lépő gyermekek a mozgásfejlettség terén is nagy eltérést mutatnak. Ezért ezen a téren is fokozott figyelmet fordítunk az egyéni fejlettségi szintet, és fejlődési ütemet figyelembe vevő fejlesztésre.

Elsőként a nagymozgások fejlesztésére helyezünk hangsúlyt (járás, futás, ugrás, kúszás, csúszás, mászás).

Az irányított mozgástevékenységek és a szabad mozgás során célunk, hogy megismertessük gyerekeinket minél többféle kézi szerrel, mozgásfejlesztő eszközzel, azok biztonságos, balesetmentes használatával.

Az alapozás időszakában főként játékos utánzó módon végezzük a gyakorlatokat.

A fejlődés következő fázisában a nagymozgások változó körülmények közötti alkalmazása, kombinálása a cél. A már ismert mozgásformákra alapozva megjelennek a komplex mozgások. Ebben az életkorban a játékos, utánzó módon végzett gyakorlatok végrehajtása során az egyszerűbb szakkifejezések használatával is próbálkozunk. Kiemeljük a társra való figyelés fontosságát.

A testrészek, tevékenységek pontos és folyamatos megnevezésével, a névutók használatával, segítjük a testséma kialakulását, a téri tájékozódó képesség fejlődését. A mozgás során fejlődik gyermekeink egyensúlyérzéke, tér érzékelése, szem-kéz, szem-láb koordinációja, összerendeződnek szenzo-motoros képességeik, mozgásuk egyre összerendezettebbé, harmonikusabbá válik. Hangsúlyozzuk az észlelés, az alaklátás, a formaállandóság mozgás közbeni fejlesztését, a finommotorika alakítását.

A szabályjátékok gyakorlati alkalmazásával fejlesztjük gyermekeink testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), akarati tulajdonságait (bátorság, kitartás, versenyszellem). A téri fogalmak megismerésével megtanulják a tárgyak és saját testük kapcsolatának észlelését, megismerését. A biztosan kialakult testtudat a téri tájékozódás alapja, ami lehetővé

teszi a bal és jobb irányok megkülönböztetését. Rendszeresen használjuk a testnevelés szakkifejezéseit.

Az óvodába lépéstől, annak végéig a tevékenységek között helyet kap a láb és tartásjavító torna is.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A mozgás az idegrendszer érését, fejlődését, sérülésének a korrekcióját segíti elő. A kognitív funkciók terén a mozgásos játékok felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája; a testrészek és téri irányok megismerésével, megnevezésével fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük; a megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését. A mozgás, hatással van a szociális képességek fejlődésére azzal, hogy saját testének és mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik a gyermek én tudata.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A gyermekek mozgás koordinációjának bemeneti vizsgálata, erre épülő fejlesztés kidolgozása, óvodán kívüli mozgásos programokon való részvétel biztosítása.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Növekedjen teljesítőképességük, mozgásuk összerendezett legyen.
- Cselekvőképességükben gyors, a mozgásban kitartóak legyenek.
- Fejlődjön tájékozódó képességük térben és időben.
- Egyéni, csoportos sor és váltóversenyeket játszanak a szabályok betartásával, az óvodapedagógus segítségével.
- Értsék meg a vezényszavakat, a testnevelés szakkifejezéseit.
- Szeressék és igényeljék a mozgást.
- Tudjanak környezetükben tájékozódni, ismerjék az irányokat.
- Alakuljon ki testsémájuk, oldaliságuk.
- Biztonságosan mozogjanak, tudják mozgásukat irányítani.
- Nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékelésük váljon összerendezetté.
- Önfegyelmük, figyelmük erősödjön.
- Testi képességeik, akarati tulajdonságaik fejlettek legyenek.
- Néhány egyszerű mozgásos játékot (futó-, fogójáték) irányítás nélkül játszanak.

VII.6. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

*"Aki szereti a szépet, az életet szereti.
Aki gyermekkorában megtanult látni, az sok-sok év múlva,
ha rosszkedvűen, vagy bánattal sújtottan jár az úton,
meglátja a zöld fűben a sárga kankalin ragyogását,
vagy a fecske röptének eleganciáját, és máris szebbnek látja a világot."
(Dr. Hermann Alice)*

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

Az óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására. Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

VII.6.1. KÖRNYEZETI TARTALMÚ TAPASZTALATOK

CÉLUNK: hogy a gyermek miközben megismeri környezetét pozitív érzelmi viszonya alakuljon a természethez, megtanulja a természeti és emberi értékek megőrzését, védelmét. Az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a tapasztalatok és ismeretek révén azokat a szokásokat, magatartásformákat, amelyeken keresztül képesek lesznek a környezettel való

harmonikus együttélésre, mert a környezettudatos attitűd kihat későbbi életvitelükre. Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

FELADATAINK:

- A tapasztalatok, ismeretek gyarapításával felkeltjük, ébren tartjuk a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégítjük a világról alkotott megismerési vágyukat.
- Lehetőséget adunk érzékszerveikkel való tapasztalatszerzésre az élmények felidézésére.
- Nagy figyelmet fordítunk a gyermekek már meglévő tapasztalatainak felhasználására azok rendszerezésére eljuttatva őket a bonyolultabb összefüggések, következtetések felismeréséhez.
- Lehetőséget teremtünk a folyamatos és alkalmi megfigyelésekre.
- Kiemelten figyelünk a társadalmi, természeti környezetünkől helyi sajátosságainkból adódó lehetőségeinkre.
- Hatékonyan tevékenykedünk a környezet megszerettetésében, megóvásában, az élőlények szeretetére óvására biztatjuk a gyermekeket.
- Megismertetjük a gyermekeket a szülőfölddel, a hazai tájakkal, helyi hagyományokkal, néphagyományokkal, a családi, és tárgyi kultúra értékeivel, amelynek során megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.
- Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközt biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat - és ismeretszerzésre, a biztonságos környezet kialakítására.
- Az egészséges életmód szokásainak alakítása: megismertetjük a gyermekeket az egészséges táplálkozással, a betegségmegelőzéssel, öltözködéssel, tisztálkodással, a fogmosással az egészségmegőrzés alapjaival.
- Megismertetjük a gyermekeket a fenntartható fejlődés elemeivel, a környezettudatos magatartásformákkal, a környezetszennyezéssel és környezetvédelemmel.

A környezet megismerése áthatja a gyermekek életét, az óvodai tevékenység egészét. Átélik a közösséghez tartozás élményét. Megismertetjük a szülőföld az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét és védelmét. Ismerkedjenek meg országunk jelképeivel, mely hozzá segíti a gyermekeket a nemzeti identitástudat, a hazaszeretet, kötődés érzésének kialakulásához. Városunk bányász múltját nem feledve megismertetjük óvodás

gyermekeinkkel településünk tárgyi emlékeit a közterületeken, Helytörténeti Múzeumban. Így emlékezünk bányász elődeinkre.

A témák megválasztásánál figyelembe vesszük óvodáink területi elhelyezkedését, hol milyen helyi adottságok vannak. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek ismerkedjenek meg közvetlen környezetünkben élő családtagok, ismerősök kézműves, vagy művészeti tevékenységével, érték teremtő szabadidős tevékenységével (fafaragás, nemezelés, rajzolás, festés, ének, zene, tánc, varrás, hímzés, egyéb). A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körül ölelik a többi nevelési területet, s így a kölcsönhatás folyamatosan érvényesül.

A témák feldolgozásánál figyelembe vesszük azt az elvet, hogy kevesebbet, de alaposabban figyeljük meg a gyermekek környezetüket, s így haladjunk az alkalmazás felé. A sokoldalú tapasztalatszerzést, annak feldolgozását tudatos irányítással, élményszerű átadással tesszük, lehetőleg természetes élethelyzetekben. Az ismeretszerzést mozgásos játékokra, élményekre, cselekvésre, érzékszervi megtapasztalásra építjük. A gyermeki érdeklődést a megfigyelés irányába tereljük. Megtanítjuk látni őket, eligazodni a környezetükben. A környezetükkel, a világ dolgaival természetes egységükben ismerkedjenek. A holisztikus látásmódot alakítjuk a gyermekekben, mely szerint nincs a környezetünkben lényegtelen, felesleges elem.

Mindig játszunk, de ez tele van a valósággal való ismerkedés sokszínűségével, a magatartás, a viselkedés formálásával. A gyermekek mindenben az egyéniségüknek, fejlettségüknek megfelelően vesznek részt. Állandóan gyűjtünk, keresgélünk, figyelünk, kísérletezünk, tevékenykedünk, eseményeket szervezünk. Szem előtt tartjuk, hogy a felnőtt /óvónő, szülő/ viszonyulása a természethez, a környezethez, s értékrendje modell a gyermek számára.

Lehetőség szerint kertészkedünk, részt veszünk környezetvédelmi programokon, szelektív hulladékgyűjtésben, takarékoskodunk a vízzel, a villamos energiával. Az egészséges életvitellel kapcsolatos szokások beépülnek mindennapjainkba.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy minden jelenséget, állatot, növényt természetes környezetében az udvaron, séták, kirándulások során figyeljük meg, hogy érdeklődésük szerint vegyenek részt a tevékenységekben. A tapasztalatszerzéshez és ismeretnyújtáshoz a megfelelő eszközöket biztosítjuk (kerti szerszámok, távcső, nagyító, folyóiratok, kártyák, természetfilmek, mesekönyvek, stb.). A séták utáni megbeszélések segítik a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőképességének fejlesztését, a tapasztaltak rögzítését. A néphagyományokat és a természet jeles napjait közösségi, játékos formában elevenítjük meg (kirándulások, vetélkedők, ügyességi versenyek formájában).

3-4 éves korban:

- óvoda elfogadása, megszerettetése, a beilleszkedés segítése
- az óvoda közvetlen környezetének megismertetése,
- a család tagjai,
- testünk - önmaga felismerése tükörben,
- az évszakok szépségei, színei, jelenségei,
- időjárás és öltözködés összefüggései,
- közvetlen környezetükben található növények, gyümölcsök, állatok.

4-5 éves korban:

- élményszerző séták az óvoda közvetlen környezetében,
- a családról szerzett ismeretek bővítése,
- testünk, testrészek ismerete, testfogalom kialakítása,
- az évszakok: időjárás változásainak megfigyelése, a természet változásainak megfigyelése, összefüggések keresése,
- az ember tevékenységei,
- természeti környezetünk (növények-állatok, élő-élettelen)
- gyűjtőmunkák gazdagítása, differenciálása,
- közlekedés: közlekedési eszközök, gyalogos közlekedés szabályai.

5-6-7 évesek:

- megismertetjük a tágabb környezetet, ellátogatunk intézményekbe, középületekbe,
- család: nemek és kor szerinti csoportosítás, rokoni kapcsolatok,
- munka területei, eszközei,
- testünk: testrészek pontos megnevezése, domináns kéz tudatosítása,
- érzékszervek használata, ápolása, keresztcsatornák fejlesztése,
- évszakok ciklikus változásai,
- fenntarthatóság- értékek, értékrend,
- környezetszennyezés-környezetvédelem,
- közlekedés: biztonságos közlekedés magatartás szabályai járműveken.

VII.6.2. MATEMATIKAI TARTALMU TAPASZTALATOK

CÉLUNK: Felfedeztetjük a bennünket körülvevő világ mennyiségi, alaki, nagyságbeli, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit, azokat megtapasztalva alkalmazzuk játékos formában

igényeihez, ötleteihez igazodva. A környezet megismerése közben matematikai tapasztalatok birtokába is jut a gyermek. A játékos tapasztalatszerzés lehetővé teszi, hogy beszéljünk a környezetünkben látható, felfedezhető formák nagyságbeli, mennyiségbeli jellemzőiről.

A matematikai fogalmakkal természetes módon ismerkedik meg a napi játékok, tevékenységek, megfigyelések alkalmával. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, fejlődik tér, sík és mennyiségfogalmuk, alakul ítélőképességük.

Feladatunk, hogy egyéni képességeiknek megfelelően fejlesszük matematikai ismeretüket.

FELADATAINK:

- Változatos lehetőségeket biztosítunk a környező világ formáinak mennyiségi viszonyainak megfigyelésére.
- Különböző tevékenységeken keresztül élményeket nyújtunk, a matematikai összefüggések felismerésével fejlesztjük a problémamegoldó gondolkodásukat.
- Lehetőséget biztosítunk a téri, síkbeli tájékozódás fejlődéséhez.
- Észlelésen, érzékelésen keresztül fejlesztjük mennyiségfogalmukat.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmakat biztosítunk, a matematika nevelés terén, mely biztosítja a tevékeny megismerést,
- Az együttműködésre, toleranciára, felelősségtudatra nevelünk.

Matematikai képességek fejlesztésének témakörei

- halmazok képzése, összehasonlítása, bontása,
- halmazok elemeinek sorba rendezése, összemérése, becslése, párosítása,
- mennyiségek összehasonlítása síkban és térben,
- kis számok összkép alapján (1, 2, 3),
- sorszámok,
- tapasztalatok a darabszám változásairól,
- építések, alkotások szabadon,
- tevékenységek tükörrel,
- tájékozódás a térben.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A természeti környezet megfigyeltetésekor egy-két konkrét szempont adásával segítjük a SNI gyermeket, hogy a sok információ közül sikerüljön megtalálni a legfontosabb jellemzőket. A családdal, természettel kapcsolatos információk tudatosítása, feldolgozása, rendszerezése

nagyon fontos feladat. A gyermekeknél a sérülés-specifikus szempontok figyelembevétele a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben segítik a munkafolyamatok problémamentes elsajátítását. Egyéni módszerekkel és eszközökkel segítjük környezetük hatékony megismerését.

Tekintettel arra, hogy az SNI kisgyerek esetében a fejlesztésre szánt idő jelentős részében a szociális és kommunikációs készségek fejlesztésére kell koncentrálnunk, nem tekinthetjük célnak valamennyi matematikai fogalom feldolgozását, megértését.

Kiemelt jelentőségű, s állandó feladatként jelentkezik a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek (pl.: téri-időbeli tájékozódás, formák megnevezése) állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése. Legfontosabb az elvonatkoztatás, általánosítás folyamatának segítése, a cselekvésben végrehajtott műveletek elsajátítása. A különböző matematikai fogalmak és a velük végzett manipuláció folyamata: saját testen, térben, síkban – tárgyakkal, modellekkel, cselekedtetés közben, majd rajzban, végül cselekedtetés nélkül történik.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A szociokulturális hátrányból adódó különbségek leküzdése, illetve áthidalása fontos feladatunk. Biztosítjuk a programokon való részvétel lehetőségét. Célunk, hogy a gyermekek a természetes környezetben, élmény útján szerezzenek tapasztalatokat, végezzenek cselekvő játékokat. A témák sokoldalú megközelítésénél figyelembe vesszük a gyermekek képességeit, eltérő fejlődésük ütemét. Alapozunk meglévő tapasztalataikra, ezeken keresztül juttatjuk el őket a koruknak megfelelő összefüggések, következtetések felismeréséhez. Az ismeretszerzési folyamatban alapozunk a gyermekek megismerési vágyára, érzelmeire, önkéntes figyelmére.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Ismerjék lakásuk címét, szülei foglalkozását.
- Sajátítsák el az alapvető közlekedési szabályokat.
- Ismerjék a közlekedési eszközöket, gyakorlottak legyenek az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerjék fel környezetük színeit, tárgyak jelenségek közötti összefüggéseket.
- Ismerjék testrészeiket, legyenek igényesek a tisztaságra.
- Tudják azonosítani a napszakokat, évszakokat, azok jellegzetességeit.
- Ismerjék a környezetükben élő növényeket, azok természetét, képesek legyenek a gondozásukra.

- Az ismert állatokat tudják csoportosítani több szempont alapján
- Váljanak képessé arra, hogy az óvodapedagógus kéréseit, gondolatait megértsék, követni tudják.
- Legyenek képesek a tulajdonságok szerinti válogatásra, folytatásra,
- Összehasonlításra legyenek képesek megérteni az alapvető matematikai szakszavakat.
- Legyenek képesek összehasonlítani mennyiségeket becsléssel, párosítással.
- Biztonsággal mozogjanak 10-es számkörben.
- Rendelkezzenek biztos téri tájékozódással.
- Tudják megkülönböztetni a jobbra-balra irányokat, értsék a téri relációkat kifejező szavakat.
- Gyakorlottak legyenek az elemi közlekedési szabályok betartásában.

VII.7. MAGYAR NYELVEN FOLYÓ CIGÁNY NEMZETISÉGI NEVELÉS

A magyar nyelven folyó cigány nemzetiségi nevelés célja, hogy ápolja és fejlessze a nemzetiség kultúráját. Ébren tartsa szokásait, gyermekdalaikban, táncaikban, ábrázolásbeli kifejezőmódjukban, szín és formavilágukban, mese és mondavilágukban. A magyar nyelven történő cigány nemzetiségi nevelést a szülők aláírásukkal igazolt kérelme alapján szervezzük.

CÉLUNK:

- A nemzetiségi kulturálisból azon versek, mesék, mondókák közvetítése, amelyek a gyermekek cigány nemzetiségi identitását alakítják.
- A gyermekek zenei fogékonyságának kihasználása, zenei ízlésük formálása, a táncművészet megalapozó zenei élmények biztosítása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket.
- A tevékenység célját ki kell egészíteni a nemzetiségi kultúra sajátos tér-, forma-, színvilágának megismertetésével.
- A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának alakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt, a nemzetiségi szokások, népviseleti hagyományok, tárgyi jellemzők megismertetése, tiszteletére megbecsülésére nevelés. A gyermekek mennyiségi, alaki, tér és síkbeli szemléletének alakítására.

FELADATAINK:

- Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.
- Fontos a szülőkkel az együttműködés kialakítása, a bizalom elnyerése, a különbözőség elfogadása, kultúrájuk megismerése, népszerűsítése.
- Híres, cigány származású személyiségek, művészek alkotásainak bemutatása.
- Feladatunk a nemzetiségi nevelés módszereinek, tartalmának folyamatos gazdagítása.
- Anyaggyűjtés, szokásaik, kulturális értékeik, hagyományaik felkutatása.
- Folyamatos kapcsolatra törekszünk a Cigány Nemzetiségi Önkormányzattal.
- Nevelő-fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét.

A magyar nyelven folyó cigány nemzetiségi nevelés területei:**Külső világ tevékeny megismerése****Feladat:**

A kommunikáció fejlesztése. Cigány nemzetiségi identitástudat erősítése. Mennyiségi szemlélet alakítása.

Lakóhelyünk és a család:

- Foglalkozások, életmód, szokás a családban, környezetben.
- Ismerkedés a még meglévő cigány településekkel.

Vers, mese – Ének, zene, énekes játékok**Feladat:**

A felhasználandó irodalmi anyagok – cigány nemzetiségi nevelésnek megfelelő - igényes összeállítása. A felhasználandó zenei anyagok igényes összeállítása. A táncművelés megalapozását szolgáló zenei élmények tervezése.

Szellemi kultúra:

- Mondókák, dalok állatokról, növényekről, természeti jelenségek megismerése.
- Mondókák, dalok, táncok a négy évszak jegyében.
- Kiszámolók, nyelvtörők.
- Körjátékok, egyszerű gyermekdalok, népi hangszerek megismerése.
- Az óvodai nevelés úgy készítse fel a gyerekeket a sikeres iskolai előre menetelre, hogy tudatosan építsen a cigány kultúra és a többségi kultúra közötti különbözőségekre és a hasonlóságokra.

Nemzetiségi hagyományok felelevenítése:

- Régi szokások feldolgozása dalokkal, táncal / karácsony, farsang, húsvét
- Eredeti mondóka, gyermekdal, versanyag gyűjtése a még élő öregektől.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka:**Feladat:**

- A cigány nemzetiségi kultúrában jelentkező alkotói technikák beépítése /alpműveletek megismerése, gyakorlása/.
- Ismerkedjenek az ősi cigány kézművességgel / kosárfonás, teknővájás, fafaragás /.

Tárgyi kultúra:

Látogatás a helybéli cigány kézművesek műhelyében.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A SNI kisgyermeknek a hagyományok, ünnepek fejlesztik a közösséghez tartozás érzését, erősödik az önbizalma. Társadalmi befogadás átérzésének alappillérvé válik a közös ünneplés lehetősége. Önként vállalt szereplési lehetőség önmaga fontosságának átélését segíti, egyenlő társnak tekintik a többiek. A népi játékok, hagyományok átélésével, megismerésével megtapasztalhatják egy nagyobb közösséghez, a nemzetiséghez és a nemzethez tartozás élményét.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A rendszeres óvodalátogatás érdekében fel kell kutatnunk az óvodáskorú, de még óvodába nem járó gyermekeket. Segítenünk kell az óvodába járás feltételeinek megteremtését. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg. Az egyéni fejlesztésről, felzárkóztatásról a gyermekek fejlődésének alakulásáról az óvodapedagógusok folyamatos írásbeli feljegyzéseket készítenek. Előtérbe helyezzük a gyermekek és családjuk minél alaposabb megismerését. Kialakítjuk az óvodához való érzelmi kötődést. Megerősítjük a gyermekek biztonságérzetét az óvodában.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

A családi nevelés és az óvodai nevelés folyamat eredményeként

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt.
- Ismerjenek dalokat, mondókákat, körjátékokat.
- Ismerjék meg a helyi szokásokat, hagyományokat, a nemzetiségi kultúrát, ezeket őrizték, ápolják tovább.

VII.8. NÉMET NEMZETISÉGI NEVELÉS

A Komló Városi Óvoda német nemzetiségi óvodáiban kiemelt figyelmet fordítunk, a német nemzetiségi hagyományok ápolására, megőrzésére, a nemzetiségi identitástudat kialakítására. Legfontosabb feladatunk a német nemzetiségi kétnyelvű nevelés és hagyományápolás. A német nemzetiségi óvodáink tükrözik a nemzetiség kultúráját, életmódját, szokásait, hagyományait, és tárgyi emlékeit. A tárgyi értékek állandó kiállításon, folyosógalériákon tekinthetők meg. A néphagyomány ápolása az óvodai élet szerves része, ezáltal színesebbé, gazdagabbá tesszük az óvodai élet tartalmát, eszközrendszerét. Hagyományápolásunk tevékenységközpontú, mely meghatározó élményekhez juttatja a gyerekeket különböző tapasztalási formák által. A német nemzetiségi hagyományok ápolása magában foglalja úgy a hétköznapiakat, mint az ünnepeket. A gyermekek életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve örömteli cselekvéseken keresztül ismerik meg a hétköznapi és ünnepi szokásokat. Ezek a tevékenységek, élmények a hagyományok tiszteletére, továbbörökítésére, az identitástudat megalapozására ösztönöznek. A hagyományápoló projekteken keresztül különböző tevékenységekkel komplexen fejlesztjük a gyermeki kompetenciákat. A német nemzetiségi nevelést a szülők aláírásával, igazolt kérelmük alapján szervezzük meg.

CÉLUNK:

- A gyermekek harmonikus fejlesztése a népszokásaink, hagyományainak gazdag eszközrendszerével.
- A német nemzetiség hagyományainak megalapozása és további gondozása.
- Lakóhelyünk környékén fellelhető nemzetiségi hagyományok megismertetésével, bemutatásával nemzetiség szemlélet kialakítása a gyermekekben.
- Pozitív érzelmi kötődés kialakítása a nyelvhez.

FELADATAINK:

- A gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségi fokának megfelelően, a nyelv iránti érdeklődés felkeltése és fenntartása.
- A kétnyelvűség természetes jelenlétének biztosítása a gyermekek számára.
- A más nyelv iránti pozitív érzelmi kötődés kialakítása.
- Olyan kommunikációs helyzetek teremtése, amelyben az utánzásokon alapuló nyelvelsajátítás megvalósítható.

- Az önazonosság megőrzésének, átörökítésének, ápolásának biztosítása, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének megteremtése.
- Az emberi jogok és szabadságok védelme.
- A gyermekek életkorának megfelelően a helyi „kultúrkinés” és hagyományok őrzése, megóvása.
- A nevelés, a teljes óvodai élet, és valamennyi műveltségi terület tartalmában biztosítani a gyermekek számára az életkori és egyéni sajátosságaiknak megfelelő nyelvi környezetet, a hagyományok megismerését, az identitás erősítését.
- A Német Nemzetiségi Önkormányzattal folyamatos, segítő együttműködés kialakítása, közös programok szervezése.
- A német nemzetiségi napok nevelési évenkénti megrendezése.
- A nemzetiség óvodai nevelés irányelvének figyelembevétele a nevelő- fejlesztő munka során.

A német nemzetiségi nevelés területei:

A tevékenységek egyik elsődleges célja csoportjainkban, hogy új német szavakat, kifejezéseket ismertessünk meg a gyermekekkel, illetve a már megismerteket sokszori ismétléssel rögzítsük. Ezért csoportjainkban a német nemzetiségi óvodapedagógussal az együttjátszást, együttmozgást, együttalkotást német kommunikáció kísérje. A gyermekek kedvük szerint mondókáznak, mesélnek, énekelnek, könyveket nézegetnek, rövid meséket, bábjátékokat hallgatnak, nyelvi játékokba, beszédhelyzetekbe kapcsolódnak. A napi tevékenységek során bizonyos helyzetekben (például: tisztálkodás, étkezés, játék, öltözködés) mindig ugyanazokat a mondatmodelleket hallják a gyermekek.

Játék, játékokba integrált tanulás:

Maga a játék az a tevékenységi forma, amely talán a legfontosabb a 3-7 éves gyermek számára, mert az egész nap folyamán jelen van. Ezért nekünk, óvodapedagógusoknak is nagyon fontos és hasznos, hiszen a játékba beépített eszközök, kommunikációk lehetővé teszik, hogy a gyermek játékosan sajátítsa el az eszközök nevét, bizonyos játékfajták német nyelvű megfelelőjét.

Célok:

- A szabad játék és a játékba integrált tanulás során a német nemzetiségi hagyományok, játékok, táncok és a nemzetiségi nyelv megismertetése.

Feladatok:

- Olyan eszközök biztosítása, melyek a nemzetiségi múltat idézik és a szabad játékban, illetve a szerepjátékok során felhasználhatók, a német nemzetiségi hagyományok, népszokások, jellegzetes használati tárgyainak beépítése a játékukba.
- Német nyelvű értelemfejlesztő, mozgásos szabályjátékokat szervezése, gyermekjátékok beiktatása.
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett játékokban megjelenő német nemzetiségi nyelvvel lehetőséget teremtünk a gyermeki szókincs bővítésére.
- A nap folyamán kihasználjuk a játékban adódó alkalmakat a német nyelv gyakorlására.

Külső világ tevékeny megismerése:**Célok:**

- A gyerekek ismerkedjenek meg lakóhelyük nemzetiségi hagyományaival.
- Ismerkedjenek meg a német nemzetiség sajátos ünnepeivel, szokásaikkal

Feladatok:

- Hagyománysarok létrehozása, melyben régi munkaeszközök, népviselet, berendezési tárgyak, fényképek találhatóak.
- A közvetlen tapasztalat -, és ismeretszerzés során témakörökhöz kapcsolódó alapvető német nemzetiségi szókincs elsajátítása.
- Hagyományos nemzetiségi ételek, italok megnevezése, alapanyagok neve, elkészítés módja (must, mézeskalács, káposztasavanyítás, stb.)
- A magyarországi németek hagyományos ünnepeinek kétnyelvű szervezése (Márton nap, Nemzetiségi nap, hét)

Mozgás:**Célok:**

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, mozgástapasztalatok bővítése, mozgásigényük kielégítése.
- A testi képességek harmonikus fejlesztésén keresztül az értelmi és nyelvi képességek és szociális készségek fejlesztése.

Feladatok:

- Játékos, mozgásos mondókákkal, versekkel gyakoroltatjuk a téri viszonyokat és a testrészek nevét.

- Lehetőséget biztosítunk a mozgásformák, utasítások német nyelven való megnevezésére, megértésére. A mozgásos tevékenységeknél hallják a nemzetiség nyelvén a mozgáshoz kapcsolódó szavakat kifejezéseket
- A mozgásos tevékenységek során értsék meg a német nyelvű utasításokat.
- Német nyelvű kiszámolók beépítése a mozgásos játékokba (pl.: fogó választásánál),
- Német nyelvű népi mozgásos játékok megismertetése, megszerettetése.

Vers, mese, dramatikus játék:

Célok:

- A gyerekek ismerjék és szeressék meg a nemzetiségi és anyaországi meséket, verseket, mondókákat.
- E szellemi értékek a hagyományok gazdagságát hozzák közel a gyermekhez, melyen keresztül formálódjon a nemzetiségi identitástudatuk.
- A mesék, mondókák lehetőséget adnak a gyermek nyelvi fejlesztésére, az aktív és passzív szókincs gazdagítására.

Feladatok:

- Az irodalmi anyag kiválasztásánál a következő szempontok érvényesülnek:
- témájában kövesse a magyar nyelvű irodalmi anyagot, szókincsében és tartalmában igazodjon az adott csoporthoz,
- a német nyelvű mesélésnél nagyon fontosnak tartjuk a változatos szemléltetőeszközök, mozgás alkalmazását,
- a nap folyamán gyakran előforduló tevékenységekhez különböző rigmusok, mondókák kapcsolása (pl.: étkezésnél német nyelvű versekkel kívánunk egymásnak jó étvágyat),
- ezeknek a mindennapi tevékenységekbe beépülő német nyelvű szövegeknek fontos szerepe van az „idegen” nyelvvel való barátkozásban, és a szókincsük bővítésében is.

Ének, zene, énekes játékok:

Célok:

- A német zenei élmények, dalok megismertetése, megszerettetése.
- Német nemzetiségi énekes játékok megismerése.
- A német nemzetiségi táncművelés bemutatása.

Feladatok:

- A német ének-zenei nevelés anyagának kiválasztási elveit a verselés, mesélés szempontjaihoz hasonlóan alakítjuk.
- Arra törekszünk, hogy a német nyelvű énekes játékok, gyermekdalok, táncok játsszása, tanulása mellett hallgassanak nemzetiségi népdalt, népzenei,
- Az óvodáskor végéig sajátítsanak el énekes játékokat, német nemzetiségi zenei hagyományokat, hangszeres zenét, táncokat, annak dallamvilágát, magyartól eltérő motívumait ismerjék meg.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**Célok:**

- Ismerjék meg a német nemzetiség tárgyi kultúráját, népi kismesterségeit.

Feladatok:

- A gyermekek lehetőség szerint ismerkedjenek meg a különböző anyagokkal, technikákkal.
- Nevezzék meg a német nemzetiség nyelvén az eszközök nevét.
- Ismerkedés a régi német nemzetiségi mesterségek sajátos motívumaival, színeivel.
- Lehetőség szerint alkalmazzák ábrázolási tevékenységük során.
- A tevékenység során használt kifejezéseket, mondatmodelleket értsék meg, sajátítsák el.

A német nemzetiségi hagyományok ápolása, sajátos ünnepek:

Csoportjaink életét áthatja a német nemzetiségi hagyományőrzés, hagyományápolás. Ezt célozzák a csoportban elhelyezett régi használati tárgyak, hagyományosok, a megismert énekek, mesék, táncok. Ehhez tartoznak még a hagyományos ünnepeink.

- Erntedankfest,
- Martins-Tag, Ezt a megemlékezést tartjuk meg a csoportokban, ahol énekelünk, verselünk és elmeséljük Márton legendáját, közös programként a szülőkkel lampionos felvonulást szervezünk.
- Tracht-Tag,
- Nationalitäten Woche,
- Rausschmeissen

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A SNI kisgyermekeknek a hagyományok, ünnepek fejlesztik a közösséghez tartozás érzését, erősödik az önbizalmuk. A népi játékok, hagyományok átélésével, megismerésével megtapasztalhatják egy nagyobb közösséghez, a nemzetiséghez tartozás élményét. Az SNI kisgyermek, sérüléstől függően képesek megtanulni népi mondókákat, gyermekjátékokat, de az említettek formális tanulása nem mindig jár együtt a megértéssel. A mondókák, és egyéb szövegek megértésekor hasznos lehet a jelentések vizuális megjelenítése.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az egyéni fejlesztés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetén differenciálással, valamint egyéni bánásmóddal történik.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- A gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt.
- Ismerjenek dalokat, mondókákat, körjátékokat.
- Ismerjenek meg német néptáncokat.
- Ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokásokkal, hagyományokkal és tárgyi kultúra értékeivel, ezeket őrizték, adják tovább, tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését.
- Tudjanak tájékozódni a különböző kommunikációs helyzetekben.
- Sajátítsák el a német nyelv fonetikai jellemzőit, a nyelv jellemző hangzórendszerét.
- A gyermekek szeressék a nemzetiségi dalokat, énekes játékokat.
- Magas passzív szókincs mellett jelentős aktív szókincsre tegyenek szert.
- A gyermekek értsék meg az óvodapedagógus „utasításait”
- A gyermekek egyéni képességeinek megfelelően használják a német nyelvet, németül kommunikálnak az óvodapedagógussal, olykor egymással is.

VII.9. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

CÉLUNK: A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan jártasságok, készségek, képességek, akarati tulajdonságok fejlesztése, kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek

közösségi kapcsolatait, kötelesség teljesítését.

FELADATAINK:

- A család és az óvoda munkával kapcsolatos elvárásainak közelítése.
- Baráti egymást segítő kapcsolatok kialakulásának segítése, támogatása.
- Kötelességteljesítés kialakítása a saját és mások elismerésére nevelés által.
- Munkamegosztásra nevelés.
- A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.
- Munkajellegű tevékenységek tervezése.
- A munka eredményének megbecsülésére nevelése.
- Az értékelés konkrét, reális, fejlesztő hatású a gyermekek adottságaihoz mérten.
- A gyermekek önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának fejlesztése.

Munkajellegű tevékenységek tervezése

Arra törekszünk, hogy a munkajellegű tevékenység a gyermekek önként, örömmel és szívesen vállalt tevékenysége legyen. Az elvégzendő munka differenciálásával, a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak megfelelő feladatok biztosításával, kívánjuk elérni az önkéntes feladatvállalást.

Biztosítjuk, hogy tevékenységek közben saját tapasztalatokat tudjanak szerezni környezetükről, az egyes munkafajták fontosságáról, a munka eredményének megbecsüléséről. Munkavégzés közben erősödjenek gyermekeink között az egymást segítő baráti kapcsolatok, fejlődjenek kooperációs és kommunikációs képességeik.

Segítjük őket abban, hogy olyan tulajdonságaik fejlődjenek, mint az önállóság, önfegyelem, kitartás, céltudatosság, felelősségérzet, feladatvállalás, feladatmegosztás, feladattudat-tartás.

Gyermekeink életkorukból adódóan nem rendelkeznek kellő veszélyérzettel, ezért a mi kötelességünk mindent megtenni testi épségük, egészségük védelme érdekében. Kötelességünk egészségük és testi épségük védelme érdekében a veszélyforrásokat, a tilos és elvárható magatartásformákat az óvodába lépés pillanatától folyamatosan életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően ismertetni velük és azok elsajátításáról meggyőződni.

Leggyakoribb munkafajták

- önkiszolgáló munka,
- alkalmi tevékenységek, megbízások,
- naposi munka,
- a csoporttagyományok ápolásához kapcsolódó munkák,
- a csoportszoba és az udvar rendben tartásával összefüggő feladatok,
- évszakokhoz kapcsolódó munkatevékenységek,
- egyes játéktevékenységekhez kapcsolódó munkák,
- környezetvédelemmel kapcsolatos teendők.

A tevékenységek szervezeti formáinak biztosítása

Feladatunk a különböző munka jellegű tevékenységek tervezése, a balesetmentes és biztonságos eszközhasználat és munkavégzés feltételeinek biztosítása a dadus nénik segítő közreműködésével.

Az óvodában a munkajellegű tevékenységek tartalmi elemei az önkiszolgálás, a csoportért végzett munka, az alkalmi megbízások, környezetünk rendben tartása, a növény és állatgondozás. A munka jellegű tevékenységekhez megfelelő méretű eszközöket biztosítunk a gyermekeknek.

Megteremtjük a biztonsági feltételeket /eszközök rendeltetésszerű használatával/ a balesetek, sérülések megelőzése érdekében.

Minden munkafajtánál mintát, követendő példát adunk, a gyermekek életkorának megfelelő szintű munkavédelmi ismereteket nyújtunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendjének megismeréséhez. Elegendő időt biztosítunk az egyes munkafázisok, a különböző eszközök, szerszámok jártasság, illetve készség szintű használatának elsajátításához. A tudatos pedagógiai szervezőmunka, a gyermekekkel való folyamatos, segítő együttműködés és a pozitív megerősítés következtében kialakul gyermekeinkben a rendszeres munkavégzéshez szükséges pozitív érzelmi viszony.

Az önkiszolgálás terén:

- a gyermekeket folyamatosan szoktatjuk az önálló, öntevékeny, önkiszolgáló munkára, ahol egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatokat bízunk rájuk,
- felnőtt segítségével ismertetjük meg a testápolás, öltözködés, a kulturált étkezés szokásait, mely az egészséges életmódjuk kialakítását segíti elő.

A csoportért végzett munka:

- minden gyermekre kiterjedő alakító tevékenység, mely a hasznosságon túl esztétikai értékeket is képvisel.

Az alkalmoszerű munkák és megbízások:

- az ünnepek előtti készülődést, a takarítást, teremrendezést, a csoportszoba együttes díszítését foglalja magába,
- befőzések, szezonális, vagy rendszeresen ismétlődő munka jellegű tevékenységek, (tök-, gesztenye-, almasütés, gyümölcssaláta elkészítése stb.),
- alkalmanként /karácsony, anyák napja / a gyermekekkel együtt készítjük el a vendégváró süteményeket.

A környezetgondozás:

- magába foglalja az élősarok, az akvárium rendbetételét, a szobanövények, veteményeskert gondozását, illetve az állatvédelmet,
- télen a madáretetők kihelyezését, folyamatos feltöltését.

A napi segítő munkáját a gyerekek fejlettségétől függően vezetjük be, ide tartozik a felelősök kiválasztása, az alkalmoszerű teremrendezés. A kiválasztásnál arra ügyelünk, hogy valamennyi kisgyermek sorra kerüljön.

ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI:

- A munkavégzés ösztönzése, értékelése.
- A vegyes életkorú csoportokban a nagyok érdekében a feladatok differenciálása / vállaljon kötelezettséget, törekedjen az eredményes elvégzésre, küzdje le az akadályokat /.
- Az emberi munka jelentőségének, az alkotás szépségeinek bemutatása.
- A szülők munkájának megismertetése / anyaszerep, otthoni munka, fafaragás, kosárfonás, festés /.
- A gyermek önálló, szükségletből fakadó munkavégzésének támogatása, a gyermekek próbálkozásainak segítése a túlvédés és aktivitásuk fékezésének elkerülésével.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Az óvoda feladata, hogy minden SNI gyermek megtalálja a kedvére való elfoglaltságot. A szabadon választható, közös tevékenységekbe való bevonás, kiemelt jelentőségű, fejlesztő hatású. Lehetőséget kell teremteni számukra, hogy ugyanúgy részt vehessenek a munkajellegű tevékenységben, mint ép társaik, ezzel is növelve önbecsülésüket.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

Lehetővé tesszük a gyermek számára, hogy megismerkedjen különböző munkaeszközökkel, azok használatával, a munkavégzés célszerűségével. Figyelembe vesszük a gyermekek eltérő élettani tapasztalatait és családi modellből hiányzó elemeiket. A munkafeladatok gyakoroltatásánál ügyelünk a fokozatosság és rendszeresség elvének érvényesítésére.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Törekedjenek önállóságra vállaljanak önként is feladatot.
- Ismerjék fel saját képességeinek határait.
- Legyenek rendszeres feladataik, teljesítsék pontosan megbízásaikat.
- Ismerjék a szerszámok eszközök helyét, azok használatát.
- Gondozzák, óvják környezetében lévő növényeket.
- Jelentősen fejlődjenek akarati tulajdonságaik, munkavégzés közben ismerjék fel saját képességeik lehetőségeit.
- Vegyenek részt a kerti munkában, az óvoda udvarának, környékének rendezésében,
- Az étkező asztalt esztétikusan terítsék meg.
- Étkezés után vegyenek részt az asztal és környékének rendbetételében.
- Aktívan vegyenek részt a teremrendezésben, a csoportszoba díszítésében.
- A munkajellegű tevékenységekhez használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat gondosan, tisztán, esztétikusan rakják a helyére.
- A rendszeresen visszatérő feladatokat pontosan, igényesen lássák el.
- Legyenek igényesek saját személyük és környezetük rendjére.
- Vegyenek részt a környezetvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátásában.

VII.10. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, amely az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

CÉLUNK: A gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, tanulást támogató környezet megteremtése, a felfedezés lehetőségének biztosítása. A gyermeki kreativitás fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.

FELADATAINK:

- A megismerési képesség fejlesztése.
- Képszerű és szemléletes gondolkodás kialakítása.
- Tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek átélése.
- A felfedezés lehetőségének biztosítása, a gyermekek kreativitásának erősítése.
- Cselekvéses tanulás.
- Problémahelyzetek megoldása.
- A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése.
- A fejlődést segítő szervezeti keretek legoptimálisabb kiválasztása.

A tanulás lehetséges formái:

- utánzásos, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás,(szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- játékos cselekvéses tanulás,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- gyakorlati problémamegoldás,
- irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Tartalom:

A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses

tanulás az óvodai tanulás útja. A tanulás kötetlen és kötött szervezeti formában, a játék adta lehetőségek összes alkalmával, játékos helyzetek teremtésével, valamint komplex foglalkozások rendszerén keresztül folyik. (A tevékenység komplexitásából fakadóan valamennyi tevékenységi formában).

3-4-(5) éves korban:

- Közvetlen tapasztalatszerzések, megfigyelések (a természeti és társadalmi környezetből).
- Figyelemirányítás a lényeges, közös jegyekre.
- Élmények, benyomások felfogása, emlékezetből való felidézése.
- Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek.
- Szókincsfejlesztés.

(4)-5-6-7 éves korban:

- Megfigyelések végzése közösen és önállóan.
- Egyéni élmények, beszámolók, tapasztalatok felidézése emlékezetből.
- Megbízások elvégzése (emlékezetfejlesztés).
- Jelenségek változásainak megfigyelése, azok összefüggései.
- Összehasonlítások és megkülönböztetések irányított és spontán megfigyelésekkel.
- Beszédfejlesztés.
- Többféle megoldási lehetőség keresése.

Értékelés:

- Pozitív megerősítésekkel.
- A megoldások lehetőségeinek megmutatásával.
- Az önellenőrzésre való rávezetésével.
- Egymás megoldásainak értékelésével.

SNI GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A tanulási képesség valamennyi kognitív képesség átfogó rendszere, így az SNI gyermek fejlettsége, a kognitív képességek fejlettségétől függ. A tanulási képesség fejlesztése ezért leginkább a kognitív képességek fejlesztése által segíthető.

Kiemelt jelentőségű a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek (pl.: téri, időbeli tájékozódás, formák megnevezése) állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése. Legfontosabb, hogy megismerje önmagát, kialakuljon reális énképe testsémája, eligazodjon saját testén, térben, síkban. Észlelése pontosabbá váljon, keresztcsatornák jól

működjenek. A gondolkodás fejlesztésében megkülönböztetés, az általánosítás folyamatának segítése, a cselekvésben végrehajtott műveletek gyakorlása, szemléletes gondolkodás elsajátítása a fontos. A különböző matematikai fogalmak megismerése és a velük végzett manipulációs folyamatok gyakorlása.

A tanulás szervezeti formáinak biztosítása

A tudásszerző képesség kialakítása az SNI gyermekek számára részben szándéktalan, részben szándékos információ-felvétellel, illetve információ-feltárással hoz létre új tudást.

Tervszerű, kötelező foglalkozások

A SNI gyermekeknél előfordulhat, hogy spontán mozgásos reakcióik ritkábbak, a külvilág megismerésére irányuló kíváncsi, kutató viselkedése beszűkültebb, ezért nagyon lényeges a megfelelő motiváció, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása, a mozgásos tevékenységek pozitív megerősítése, a szükséges és elégséges szabályok megtanítása.

HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE:

A tanuláshoz meg kell keresni az egyéni adottságokat figyelembe véve az optimális terhelhetőségi szintet. A gyermekek tovább haladási lehetőségeit tekintve szükséges az alapok hiányának pótlása.

A tanulás módszereinek alkalmazásakor figyelembe vesszük a gyermek életkori sajátosságait.

FEJLŐDÉS FŐBB JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE:

- Tudjanak önállóan konkrét, ismert jelenségek esetében következtetéseket levonni ítéletet alkotni.
- Alakuljon feladattudatuk.
- Ismerjék saját értékeiket.
- Fedezzenek fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Szándékos figyelmük tartalma legalább 15 perc legyen.
- Legyen képesek gondolataikat szavakba önteni.
- Tudjanak különbséget tenni mese és valóság között.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

VIII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:
  - A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a térbeli észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a térbeli tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni,

minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
  - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. A kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.
  4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.
  5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

IX. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Intézményeinkben szakszerűen tervezett és szervezett gyermekvédelmi munka folyik, mindenkor törvény figyelembe vételével és a gyermekvédelmi felelős irányításával.

A gyermekvédelmi munka fő feladata a prevenció, mely minden óvodapedagógusnak feladata óvodánkban. Ez jelenti a segítségnyújtást, amelyre jellemző a humánus, a megértés, támaszkodás és a szeretetpótlás. Feltárjuk azokat az okokat, amelyek a gyerekek családi helyzetét érintik, esetleg veszélyeztetik. Szükség esetén a szakszolgálat segítségét kérjük.

CÉLUNK:

A fejlődésében akadályozott, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű szociális nehézségekkel küzdő, illetve veszélyeztetett gyermekek felkutatása, védelme, és nevelése.

GYERMEKVÉDELMI FELADATOK:

A hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyeztetett helyzet nyilvántartásba vétele.

A nyilvántartásba vétel szempontjai:

- Súlyos anyagi nehézségek
- Elhanyagoló nevelés
- Testi-lelki bántalmazás
- Erkölcstelen családi helyzet / italozás, drog, bűnözés /
- Rossz lakáskörülmények
- Egészségügyi okok
- Súlyos tartós betegség

Évente egyszer felmérést és értékelést készítünk.

Ennek szempontjai:

- Óvodások száma
- Ebből a veszélyeztetettek száma
- Hátrányos helyzetű gyermekek száma
- Három vagy több gyermekes családban élők száma
- SNI gyermekek száma
- Tartós egészségi károsodásban szenvedő gyermek
- Csonkacsaládban nevelkedő gyermek száma / elvált, egyedülálló /

FELADATAINK:

- Feltárni azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik.
- Megelőzni, elhárítani, enyhíteni a gyermekeket érintő károsító környezeti hatásokat.
- A segítségnyújtás, a hátrányok enyhítése, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása.
- Az egyéni bánásmód, a család gyermek iránti felelősségének erősítése.
- Tapintatos, egyéni, személyes kapcsolattartás.
- A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekvés, személyes törődéssel és fejlesztéssel a gyermekek segítése.
- A védőnővel való intenzív kapcsolat kiépítése, az együttműködési tapasztalatok felhasználása, a szülőkkel való kapcsolatteremtésben.
- Különös odafigyelés a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek befogadására, ill. folyamatos segítésére, mind a gyermekeket, mind a szülőket tekintve.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése, megfelelő ellátásban való részesítése, különösen figyelve a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekre.
- A gyermekeket megillető jogok érvényesítésének biztosítása az óvodán belül, szükség esetén javaslatot téve védő, óvó intézkedésekre.
- Elősegíteni az újonnan óvodába lépők befogadását és beilleszkedésüket, illetve a gyermekek óvodai életútjának megalapozását.
- Felismerni a gyermeki problémákat, a hátrányos, veszélyeztetett helyzet okozta tüneteket, és szükség esetén kérni a szakember segítségét.
- Az indulási hátrányok kompenzálására tervet készíteni – elősegítve ezzel az esélyegyenlőséget.
- Megvalósítani a felzárkóztatást és a tehetséggondozást a napi nevelőmunkánkban.
- Az inkluzív szemlélet által egyénre szabott pedagógiai gyakorlat, a nyomon követés megvalósítása.
- Szükség esetén javaslattétel a szülőnek gyermeke integrált nevelésben való részvételéhez, szakember igénybe vételére.
- A gyermeki fejlődésről dokumentáció vezetése.
- Figyelemmel kísérni a rendszeres óvodalátogatást, szükség esetén jelezni a hiányzást,

- A családok anyagi helyzetének megfelelően elősegíteni a különböző támogatásokhoz való hozzájutást.

Az óvodavezető és a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvodapedagógusok kiemelt feladatai:

- Az óvodavezető gondoskodik a gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvodapedagógusok munkájához szükséges feltételekről.
- A gyermekvédelmi felelősök a vezetőt tevékenységükről folyamatosan tájékoztatják, napi kapcsolatban állnak vele.
- Tagóvodánként, egy nevelési évre szóló gyermekvédelmi tervet készítenek, amelyet a nevelési év végén írásban értékelnek.
- A gyermekvédelmi felelős és az óvodapedagógusok nyilvántartása az esetleges intézkedésekről.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme, a pontos, megbízható nyilvántartás és a titoktartás.
- A szülők tájékoztatása a megbízott óvodapedagógus személyéről, annak elérhetőségéről, (ha probléma van a csoport óvodapedagógusait is bármikor felkereshetik, ők is rendelkezésükre állnak).
- A veszélyeztetett és HH, HHH gyermekek esetében családlátogatás, szükség esetén az illetékes hatóságok bevonásával.
- Az esetek feltérképezése, környezettanulmány készítése a hatóság kérésére.
- A pedagógiai munka koordinálása, kapcsolattartás, gyermekvédelmi észlelő-és jelzőrendszer működtetése a Család és Gyermejkölési Központtal, szükség szerint a Baranyai Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottságával és a Szakmai Szolgáltatások Központjával.

Óvodánkban a gyermekvédelem hatékonyságát a következő tevékenységekkel segítjük elő:

- Szükség szerint családlátogatás.
- Szülői értekezlet, nyílt nap, ünnepélyek, fogadóóra szervezése.
- Közös kirándulások évente 1 – 2 alkalommal.
- Munkadélutánok, játszódélutánok.
- Szükség esetén jogi segélyszolgálat.

- Gyermeki és szülői jogok érvényesítési módjának megismertetése.
- Egyénre szóló tervezés, fejlődés nyomon követése, fejlődési lapok vezetése.
- Logopédiai ellátás.
- Intervenciós segítségnyújtás.
- A csoportnaplókban egyénre szabott tervezés, nyomon követés.
- Kapcsolat a Gyermekvédelmi Szolgálattal, szakszolgálatokkal, hatósággal.

Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése

- Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi, indokolt esetben kezdeményezi a szülőnél a szakszolgálat igénybe vételét.
- Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének- eredményét- szükség szerint, de legalább félévenként- rögzíti. Óvodáinkban a szülői tájékoztatás igény szerint folyamatos, de írásos formában nevelési évenként kétszeri alkalommal kötelezően történik.
- Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat. A szülő kérésére az óvoda tájékoztatót készít a gyermek óvodai fejlődéséről, és javaslatot tesz a gyermek további fejlődéséhez szükséges intézkedésekre (a továbbiakban: fejlesztési javaslat).
- A fejlesztési javaslat elkészítését a szülő az iskolába lépést megelőző három, illetve az iskola megkezdését követő hat hónapon belül kérheti. A fejlesztési javaslatot az óvoda átadja a szülő részére.

X. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

X.1. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A Komló Városi Óvoda Alapító okirata intézményenként tartalmazza az SNI gyermekek alapfeladatonkénti bontását.

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a)** a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b)** a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztése

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.

b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
- családi háttere.

A fejlesztés magába foglalja a sajátos nevelési igény típusának megfelelően a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. *A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.*

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;

- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

Óvodáinkban integrált óvodai nevelés valósul meg

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése.

Az integrált nevelésben résztvevő óvodaink feladatai:

- pedagógiai programunk kiegészítéseként és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- külön gondot fordítottunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti.

A gyógypedagógus közreműködik:

- a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésében,
- a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésében és folyamatos tanácsadásában,
- a szülők és az óvoda együttműködésének figyelemmel kísérésében.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítjuk mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

A gyermekek fejlesztésének sikerkritériuma

- a gyermekek beilleszkedése,

- az önmagához mért fejlődése.

Ezek megvalósulásához a következők járulnak hozzá:

- az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet,
- a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása,
- a „sérülésspecifikussághoz” igazított módszerek, módszerkombinációk megválasztása,
- a gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség), az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus.

Az együttneveléshez szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít,
- individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti a tevékenységekbe,
- szükség esetén eljárásait megváltoztatja,
- az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel,
- a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A gyermek fogyatékoságának, egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására,
- az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra,
- a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában,
- tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,

- figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,
- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,
- részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladatai a nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek:

- A mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.
- A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

Kiemelt feladat:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása.

Biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés

Feladat:

- megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése,
- a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével,
- az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztések.

A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Feladat:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.

Játéktevékenység

Feladat:

- Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés

Feladat:

- a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe,
- sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködés.

Éneklés, zenei nevelés

Feladat:

- Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő.
- Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Feladat:

- A kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása,
- a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése,
- adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése,
- a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése

Kiemelt feladat:

- a tapasztalatszerzés biztosítása, mozgásos tapasztalatszerzésre,
- a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése,

- fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A látási fogyatékos (látássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Látássérült az a gyermek is, akinek látótere – tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

A látássérült gyermekek a nevelés szempontjából lehetnek vakok, aliglátók és gyengénlátók.

Feladat:

- minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban,
- a közösséghez való alkalmazkodást,
- a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását,
- a közösség előtti szereplést.

Kiemelt feladat:

- az önkiszolgálás megtanítása,
- a tárgyak és helyük megismertetése,
- a rendszeretet, a higiéné (a szem és a kéz tisztán tartása).

Az adott szembetegségre vonatkozóan mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait.

Vak gyermekek óvodai nevelése:

- is kiemelt szerepet kap a játék (ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztése),
- a testkultúra kialakítása,
- a tartáshibák megelőzése,
- a helyes testtartás megtanítása, folyamatos fejlesztése.
- a hallást és a mozgás egyidejű fejlesztése a zenei neveléssel.

Az önkiszolgálás:

- A sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása.
- A környezetük valóságghű megismerése.

Az eszközök:

- A jól tapinthatóság biztosítása.
- A tapintható jelzések alkalmazása,

- A bútorok lehetőség szerinti állandó rendje.

A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai tevékenységek során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, -olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

A gyengénlátó gyermekek óvodai nevelése

- Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik,
- Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése.
- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.
- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a

hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

- A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.
- A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.
- Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.
- Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.
- Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

Az óvodai nevelésének központi feladata:

- a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a

beszéd kialakulását egyéneként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől.

- az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik.
- minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:*A nagyothalló – gyermekek*

- a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése,
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése,
- a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének elvei, feladatai**óvodai nevelés során**

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés.

A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél.

Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok**óvodáskorban fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során**

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít. A gyermek életkorától eltérően az anyanyelv elsajátítási folyamata akadályozott a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt.

A beszédfigyelmetlen gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőképesség nehézségében (szegényes szókinccs, grammatikai fejletlenség), a beszédszerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszédszervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességzavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A beszédfigyelmetlen gyermek fejlesztése:

- középpontban az anyanyelvi nevelés áll,
- aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján,
- az egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel valósuljon meg.

Az óvodai nevelés, fejlesztés kiemelt feladata:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása,
- az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása,
- az érzelmi élet fejlesztése egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában.

A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését.

A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfigyelmetlen gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfigyelmetlenséghez a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az

eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége:

- a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.
- az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző:

- a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara,
- a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés,
- a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil,
- a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv,
- hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

A korai speciális terápia hiányában a kommunikációs eszköztár fejlesztése lesz az óvodai fejlesztés fő célja, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.

Az óvodai nevelés, a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ébren töltött idő használandóak a fejlesztésre.

A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermeket az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképeség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi.

Jellemző rájuk:

- az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat,
- aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak,
- fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet,
- a kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során *kiemelt feladat:*

- a szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképeség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával,
- a fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen,
- meg kell előzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, az inadaptív viselkedés kialakulását,
- meg kell alapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell és a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

X.2. BEILLESZKEDÉSI ÉS TANULÁSI MAGATARTÁSI GONDOKKAL KÜZDŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

Kiemelt feladatunk a BTMN gyermekek fejlesztése egyéni szükségleteik figyelembe vételével.

Célunk:

- A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek elfogadása, személyiségük tiszteletben tartása, beilleszkedésük elősegítése.
- Olyan harmonikus, nyugodt és érzelem gazdag feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a gyermekek különleges bánásmódot igénylő sajátosságait.
- Testi, lelki, szociális érettség segítése, támogatása az iskolai tanulási zavarok megelőzése érdekében.

Feladataink:

- Figyelmeztető jelek észrevétele, okok feltárása.
- A Járási Szakértői Bizottság segítségének kérése.
- Pedagógiai jellemzés készítése a gyermekről.
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel, segítségnyújtás, tanácsadás.
- A gyermek aktuális fejlettségi állapotáról a szülők reális, korrekt tájékoztatása.
- Szakemberek bevonása (gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, stb.), azokkal folyamatos kapcsolattartás, együttműködés.
- Fejlesztő team munkában való részvétel, önképzés.
- Fejlődéséhez igazított egyéni fejlesztés.

X.3. TEHETSÉGGONDOZÁS

A köznevelési törvény hangsúlyozza a kiemelten tehetséges gyermekek nevelését. Óvodáskorban csak tehetségígéretekről, gyanúról, csírákról, lehetőségekről beszélünk. Ezek azonosítása és fejlesztése, képességeik és személyiségük megismerése által lehetséges.

Célunk:

A gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése. Komplex személyiség fejlesztés játékos keretek között, érzelmi biztonság nyújtása mellett. Az óvodai nevelés során középső és nagycsoportban már bizonyos jelek alapján a tehetségígéretes gyermekek megmutatkozhatnak.

Óvodánkban a tehetségígéretes gyermekek fejlesztését két síkon valósítjuk meg (és/vagy):

- óvodai csoportjaikban a napi tevékenységekbe ágyazva,
- illetve kiscsoportos tehetségfejlesztő foglalkozások keretében.

A tagóvodáink nyitottak és érdeklődők ez utóbbi lehetőség kipróbálására, mely folyamatos megvalósításra vár. Feladat ellátási helyenként különböző próbálkozások, kezdeményezések tapasztalhatóak. A tehetségsegítő óvodai programok tervezése, módjai, szervezése, tagintézményenként jelenik meg.

Alapelveink:

A tehetségígéret gyermek fejlesztési programját ott kell kezdenünk, ahol ő van, ugyanakkor lehetőséget biztosítanunk arra, hogy olyan messzire jusson el fejlődésében, amennyire csak lehetséges.

Életkori sajátosságai figyelembevételével játékra, élményre és tapasztalatszerzésre építjük különleges képességei kibontakoztatását.

A tehetségsegítő program a teljes személyiségre irányul, a tehetségígéret gyermeket a maga egyedi mivoltában fejlesztjük.

Valljuk, hogy „az óvodáskor alapozó szakasz”, és szenzitív volta miatt jelentős időszak a tehetségsegítésben. (Dr. Balogh László)

Feladataink:

- a kreatív gyermekek felismerése,
- szükségleteik kielégítése,
- a gyermeki önálló alkotást, próbálkozást, sajátos kifejezést támogató környezet biztosítása,
- folyamatos pozitív megerősítés,
- a gyermeki elképzelések megvalósításának újabb és újabb eszközökkel való segítése, motiválása,
- a tehetségígéretes gyermekek fejlesztésének megtervezése, megszervezése, csoportjukban és/vagy mikro csoportos foglalkozásokon,
- élmények nyújtása, sokszínű megoldási módok folyamatos felkínálása,
- pozitív, inger gazdag környezet biztosítása, lehetőséget adva, hogy tapasztalati úton fejlődjenek legjobb képességeik, kreativitásuk,
- a megnyilvánuló tehetségcsíráikkal összefüggő képességeik támogatása,

- a gyermekek megismerése után, az esetleg meglévő egyenetlen fejlődésből adódó lemaradások, hiányok okának feltárása és kezelése,
- megfelelő „léggör” megteremtése (kiegyensúlyozott társas kapcsolatok pedagógusokkal, és a társakkal),
- együttműködés, együtt gondolkodás a szülőkkel, fogadóórák tartása igény szerint, nyílt napok szervezése,
- tehetségpontokkal való aktív együttműködés,
- minden csoportban a tehetségigéret gyermek személyi anyagában megnyilvánulásairól feljegyzések készítése,
- jó gyakorlatok megismerése, tapasztalatcserék szervezése.

Az óvodapedagógusok több területen magasan képzettek, kreatívak, hivatásuk iránt elkötelezettek, ez a magas színvonalú szakmai munka garanciája.

Nyitottak az újra, motiváltak és kezdeményezők.

Vezetői feladat:

- Az óvodapedagógusok körében a tehetséggondozásra, a gyermeki kompetenciák fejlesztésére való felkészülés támogatása.
- A tehetséggondozás helyi gyakorlatának és dokumentációjának kialakítása.
- Szakmai ismeretekkel, szakirodalommal, külső szakemberek előadásának megszervezésével, óvodán belüli bemutató foglalkozások tartásával, óvodán kívüli tapasztalatok megismerésével, tárgyi feltételekkel az óvodapedagógusok tehetséggondozásra irányuló nevelőmunkájának segítése.
- Az óvodapedagógusok önképzésre, fórumokon, továbbképzéseken való részvételre motiválása.
- „Tehetségpont” óvodák gyakorlatának, valamint „Jó gyakorlat” megismerése, hospitálási lehetőségek biztosítása.
- Távlati célként tűzzük ki a Nemzeti Tehetségpont Hálózathoz való kapcsolódásunkat, a feltételeknek, elvárásoknak megfelelő tagóvodai szinteken.

X.4. HÁTRÁNYOS, HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK NEVELÉSE

Kiemelt feladatunk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének, elősegítése. Iskolai sikerességük záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az

élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig - megterhelés nélkül - rendkívül hatékonyan fejleszthetőek. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.

A hátrányos helyzet okai lehetnek környezeti-, anyagi-, egészségügyi, a gyermek személyiségében rejlő okok.

Hátrányos helyzetű az a gyermek, a gyermekvédelmi törvény meghatározása alapján, aki - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult és az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- Az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki a hátrányos helyzet megállapítása feltételeiből legalább kettő fennáll.
- A nevelésbe vett gyermek.
- Az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg kérelemre megállapítja a gyermek, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását.

Pedagógiai munka kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor részletes anamnézist készítünk a belépő gyerekről. Erre a programunk által elfogadott formanyomtatvány áll rendelkezésre.
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése) a nevelési tervben kapnak helyet. Munkánk ezen területének fejlesztését logopédus segíti.
- Érzelmi és közösségi nevelés, (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés) a nevelési tervben kapnak helyet.
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás) a nevelési tervben kapnak helyet.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése a nevelési tervben kap helyet (közösségi nevelés, szokások fejlesztése, életre nevelés).
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülővel való partneri együttműködés módszerei) a nevelési tervben kap helyet. Egyéni-, mikrocsoportos képességfejlesztő foglalkozások, táncház, közös programok szervezése).

X.5. A TARTÓS GYÓGYKEZELÉS ALATT ÁLLÓ GYERMEKEK

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek számára az intézmény a szülőn keresztül biztosít olyan feladatokat, amelyek segítségével a gyermek értelmi fejlesztése megvalósulhat.

Az a gyermek, számít, tartós gyógykezelés alattinak, akinek egészségügyi ellátása az általános járóbetegszakellátásban vagy az általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, a harminchat nevelési napot, várhatóan meghaladja, és emiatt nem tud részt venni a kötelező óvodai nevelésben.

XI. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, tevékenységek és programok

XI.1. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

Az egészségfejlesztés célja

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § határozza meg, mely szerint: „A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszer szerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési - oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.”

Az egészség meghatározása

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta: "Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus) és a társas-társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség hiánya." Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akaratil és társ kapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

Egészségfejlesztés kisgyermekkorban

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a kisgyermek egészséges fejlődését.

Az egészség védelme tanítható, fejleszhető. A kisgyermekkorban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció)

irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és szociális nevelő tevékenységre. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás gyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

Az egészség hármass (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (3) A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen a következőkre terjednek ki:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapi egészségvédő testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a szenvedélybetegségek megelőzése, a bántalmazás és erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészségmegőrzés, a személyi higiéné területe,
- környezeti higiéné.

Az egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztési program az óvodásgyermek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja. A helyes étkezési szokásokat kisgyermek korban kell kialakítani épp úgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit pl. a mozgásigény kifejlesztését, az alapvető személyi higiénés ismeretek elsajátítását és begyakorlását.

A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének egy olyan periódusában van, melyre jellemző a nagyfokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak anyagiakon (élelmezési normán), de szemléleten (étrend - összeállításon), óvónői leleményességen (egészségpedagógiai kulturáltságon) és a szülők segítő együttműködésén is múlik.

Gyermekeink gyakran fogyasztanak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldségeket.

Az intézményünkben tízórai, ebéd, uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére. A konyha által szállított gyümölcsöt a szülők közös megegyezése szerint kiegészíthetik. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy fokozottan csökkentsék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólaféléket, a chipset, édességet.

A különleges étrendet igénylő gyermekek étkeztetését szükség szerinti orvosi igazolás alapján megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérjük (tejfehérje és tojás érzékeny). A táplálékallergiás gyermek ételét külön edényben kapjuk.

XI.2. KÜLÖNLEGES ÉTRENDET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA

A **cukorbeteg gyermekek** intézményen belüli ellátását az ezzel a feladattal megbízott, a szükséges elméleti és gyakorlati tudással rendelkező személy végzi, a feladatkörhöz kapcsolódó eljárásrendnek megfelelően. A cukorbeteg gyermekek biztonságos ellátásához szükséges a szülők, szakorvos, óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák, konyhai dolgozó szoros együttműködése.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátásának speciális eljárásrendje:

Az intézményekben a szülő külön kérelme alapján biztosítjuk az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek speciális ellátását.

Az ellátás érdekében minden intézményben 1 fő óvodapedagógus vagy érettségivel rendelkező nevelés-oktatást segítő szakember rendelkezik Diaped. tanúsítvánnyal. A képzés során elsajátítják a vércukorszint mérést és inzulin beadását. A gyermekek ellátását szakorvosi előírás szerint végzik. A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. kormányrendelet szerint igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- szülői kérelem benyújtása mellékelt szakorvosi javaslattal
- szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról
- a gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével

- diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján
- a gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint
- az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása
- az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása
- megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása
- kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel

Eljárás diabéteszes gyermek esetleges rosszulléte esetén:

Diabéteszes rosszullét felléphet:

- ha a vércukorszint hirtelen leesik (hipoglikémia)

Jellemző tünetek: hideg verejték, sápadtság, remegés, fejfájás, szédülés, gyengeség, éhségérzet, szapora pulzus, izgatott állapot, hányinger, tudatzavar.

Okai lehetnek: ha a beteg az inzulin beadása után nem étkezett, későn étkezett, túl sok inzulint adott magának véletlenül, kimerítő testmozgást végzett, rossz helyre, pl. izomba adta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik fel.

- ha a vércukorszint hirtelen felmegy (ketoacidózis)

Jellemző tünetek: acetonszagú lehelet, hányás, kipirult arc, beesett szem, száraz, lepedékes nyelv, szapora légzés. Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba. Legfontosabb feladat, hogy a tüneteket észleljük, felismerjük. A tünetek észlelését követően első feladat a gyermek eltávolítása a gyermekcsoportból, a vércukorszint mérése és az eredménynek megfelelő eljárás.

Hipoglikémiás enyhe tünetek esetén szőlőcukor juttatása a szervezetbe, erősebb tünet esetén Glukagon injekció alkalmazása (Az injekció csak akkor alkalmazható, ha azt szakorvos előírja, a szülő rendelkezésre bocsájta. Az injekció szakszerű tárolása az intézmény feladata.) A ketoacidózis megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. Minden esetben kapja meg a gyermek az inzulinját és tartsuk be az előírt diétát. Az inzulin szakszerű tárolása az intézmény feladata, előírás szerinti adagolását továbbképzésen részt vett szakember végezheti. Hirtelen rosszullét esetén a tünetek gyors, szakszerű kezelését követően értesítjük a mentőket és egyidőben a szülőt is.

A táplálék allergiás gyermekek számára a speciális ételhez való hozzájutást a mindenkori étkeztetési céggel történő folyamatos egyeztetésekkel, szükség szerinti szakorvosi javaslat alapján megszervezzük, fokozott figyelemmel kísérjük. A számukra biztosított diétás étel, külön, névvel ellátott edényben/műanyag dobozban érkezik.

Ételallergiás gyermekek ellátása:

Az ide vonatkozó rendelet előírja a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi szabályokat. A rendelet az óvodába kerülő ételallergiás gyermekek étkeztetésére külön figyelmet fordít. A legismertebb allergén a tej, tojás, szója, hal, eper és mogyoró. Az ételallergia egyetlen kezelési módja a kizárásos diéta, vagyis a betegnek tartózkodnia kell az allergén összetevőket tartalmazó ételek fogyasztásától. Az ételallergiás gyermekek ellátása speciális gondoskodást igényel a szülő részéről is. Életkorának megfelelően a gyermeket meg kell tanítani arra, hogy melyek azok az ételek, amelyek fogyasztását kerülnie kell. A szülő feladata hogy megossza környezetével azt a tudást, amit az évek alatt összegyűjtött a gyermeke étkezéséről, az ételallergiáról.

Ételallergia esetén az allergén összetevők egészen kis mennyiségben történő fogyasztása is súlyos mellékhatásokat okozhat. Fontos, hogy ismerjük az allergiás reakció jeleit, melyek az étel fogyasztását követően néhány perccel, vagy órával később is jelentkezhetnek.

Allergiás reakció jelei:

- kiütések,
- bőrpír,
- esetleg a szájában tapasztalt égő, viszkető érzést,
- nyelvek, ajkak megduzzadnak,
- hányinger, hányás,
- hasmenés,
- rossz közérzet

A fenti tünetek jelentkezésekor azonnal orvosi segítséget kell hívni!

Az allergia legsúlyosabb tünetegyüttese az anafilaxiás sokk, mely élet-veszélyes klinikai állapot! Akkor következik be, amikor egy allergiás gyermek érintkezésbe kerül az allergén anyagokkal, amelyek ellen antitesteket termel (ételallergia, légzési allergia).

A kórkép fontos ismertető jele:

- tünetek rendszerint percekben belül,
- hirtelen,
- nagyon hevenyen jelennek meg (így legtöbbször a kiváltó ok rögtön felismerhető)

Teendő:

- Adrenalin életmentő gyógyszer beadása (a szerről a szülő gondoskodik, amennyiben ismert allergiáról van szó/orvos írja föl)
- A szert izomba (comb) akár ruhán keresztül kell beadni

Figyelmesen kell a szert tárolni, különös tekintettel a szavatossági időre, mert elég rövid lejáratúak, utána pedig már nem lehet őket felhasználni.

Feladataink:

- a kulturált étkezési körülmények biztosítása,
- óvodai napirend keretében az óvónők a dajkákkal együttműködve ismertetik meg a gyermekeket új ízekkel,
- az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot teremteni az ételek elfogyasztásához, intenzív rágásra ösztönzés,
- a folyadék folyamatos biztosítása,
- életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatával való megismertetés,
- fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára,
- a szülővel, támogatókkal közösen havonta gyümölcs- és zöldségnap szervezése tanács-adás a szülőknek (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki,
- az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében játékos alkalmakat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás),
- minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel: őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatunk, zöldségekből, gyümölcsökből salátákat készítünk, és kóstolunk,
- a különleges étrendet igénylő gyermekek diétás étkeztetése, a cukorbeteg gyermekek egészségi állapotának, vércukorszintjének folyamatos figyelemmel kísérése, szükség szerinti rendezése az eljárásrendnek megfelelően.

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- önállóan el tudják dönteni, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek folyadékot a kancsóból,
- ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek, szívesen kóstolnak meg új ízeket,
- ismerik a fogyasztott ételek, gyümölcsök, zöldségek nevét,
- felnőtt felügyelete és ellenőrzése mellett, betartják a számukra előírt diétát.

XI.3. A MINDENNAPI EGÉSZSÉGVÉDŐ TESTMOZGÁS

A mozgás élettanilag a kisgyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk, ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésébe. A frissítő, edző mindennapi testmozgás középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. Emellett korcsoportra bontott, egy mozgásfejlesztő csoportos foglalkozást is tartunk hetente.

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy- és finommozgások fejlesztésére. A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartás, ezért a szervezett mozgásfoglalkozások keretében prevenció, fejlesztő tornagyakorlatok végzésével segítjük a gerinc deformitások megelőzését. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

Feladataink:

- a gyermekek egészséges fejlődése érdekében azoknak a feltételeknek a megteremtése, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, követik a szervezet teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességét, valamint fejlesztik erejüket, ügyességüket, gyorsaságukat és állóképességüket,
- az udvar lehetőségeinek kihasználása a gyermekek. nagymozgásának fejlesztéséhez (járás, futás, kúszás, mászás),
- minél több alkalom biztosítása a szabad mozgásra, mivel ez gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére,
- irányított mozgásos játékok szervezése mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal, különböző időkerettel,
- hely, idő biztosítása a korosztályok életkori sajátosságainak a figyelembevételével, időjárástól függően (köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén nem) napi 1-3 óra levegő és napfény edzés biztosítása a gyerekeknek a fokozatosságot betartva,
- a nyári napirend alakításánál az egész napos levegőn való tartózkodásra törekvés (kivételek az erős napsugárzás miatt a 11-15 óra közötti időszak),
- az általános balesetvédelmi szabályok megismertetése, begyakoroltatása és ellenőrzése

Elvárásaink az óvodáskor végére:

- szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban,
- képesek harmonikusan együttműködni társaikkal mozgásos tevékenységekben, örömként élik meg a közös mozgást,
- kialakul nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékük, ismerik és biztonságosan használják a mozgásfejlesztő és mozgásos tevékenységekhez szükséges eszközöket,
- szívesen tartózkodnak a szabad levegőn, természetes igényük a szabadban való mozgás.

A speciális ellátásra szoruló gyermekek (diabétesz, táplálék allergia, stb..) testi-lelki megsegítése

- érzékenyítő foglalkozás, drámajáték, bábjáték, varázsjáték keretében a csoport felkészítése, elfogadásra nevelés,
- a speciális ellátásra szoruló gyermek érzelmi egyensúlyának elősegítése, kialakítása,
- szoros együttműködés a szülőkkel,
- mozgásos tevékenységek során a gyermek fokozott figyelemmel kísérése, biztonságos foglalkozásszervezés.

**XI.4. A TESTI ÉS LELKI EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE,
A VISELKEDÉSI FÜGGŐSÉGEK,
A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEKHEZ VEZETŐ SZEREK
FOGYASZTÁSÁNAK MEGELŐZÉSE****A dohányzás megelőzésének feladata**

Felmérések igazolják, hogy az óvodásgyermekek családjának több mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermekek számára.

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvoda dolgozói nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohányzásmentes terület.

Törekszünk arra, hogy az intézményünk dolgozói ne dohányozzanak. A szülőket is ösztönözzük erre, hogy pozitív példát mutassanak a gyerekeiknek.

A bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalhatja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez

nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenyítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek, szem- és fültanúja más bántalmazásának.

Feladataink:

- Intézményünk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a Család- és Gyermejjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal; ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a Család- és Gyermejjóléti Szolgálattól.
- Óvodánk alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése; ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermekvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

XI.5. A BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

Nem elég az egészséget megvédeni, de a váratlan események, balesetek megelőzésével az életet is szükséges védeni. A felgyorsult technikai fejlődés számtalan olyan „eredményt” is hozott, melynek jelentősége balesetveszélyt, életveszélyt is hordoz magában. Mivel az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából eredően nincs veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése, és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire.

Célunk:

- A gyermekek egészségének és testi épségének védelme.

Feladatunk:

- Egészségvédő, balesetmegelőző ismeretek, egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzés, folyamatos korrekció.

Év elején és a továbbiakban szükség szerint megbeszéljük az óvodák belső és külső terének balesetvédelmi szabályait, a helyes és helytelen viselkedésmódokat. Megismertetjük gyermekeinkkel azokat a helyes magatartási formákat, amelyek betartására a balesetek

elkerülése végett szükség van, ezeket a csoportnaplóban dokumentáljuk. Megismertetjük gyermekeinkkel a játék, valamint a tevékenységek során használt egyéb eszközök biztonságos használatát. (Csak biztonsági jellel, tanúsítvánnyal ellátott játékokat vásárolunk). A közlekedés szabályainak megismertetését séták során a valós környezetben ismertetjük meg, szabályjátékok során gyakoroljuk. Az előírt szabályzók betartásával gondoskodunk az óvodákban használatos vegyszerek zárható szekrényben történő elhelyezéséről, és minden egyéb, a balesetvédelmi és tűzvédelmi utasításban foglalt tudnivaló betartásáról. Ez minden óvodai dolgozó kötelessége! Intézményeinkben biztosított az óvodai elsősegélynyújtó alapfelszerelés.

XI.6. A SZEMÉLYI HIGIÉNÉ

Célunk:

- A személyi higiénia iránti igény kialakítása.
- A gyermekek egészségének, testi épségének védelme.

Feladataink:

- Az alapvető higiéniai tennivalókra való szoktatás, gyakoroltatás, ellenőrzés és folyamatos korrekció.
- Minden gyermeknek saját otthonról hozott törölközője, fésűje, fogmosó felszerelése, tornafelszerelése, ágyneműje van.
- A gyermeköltözőkben jellel ellátott szekrények állnak az óvodások rendelkezésére, ahol saját ruházatukat, cipőjüket tárolhatják.
- A tisztálkodáshoz rendelkezünk elegendő számú, a gyermekek méretének megfelelő mosdókagylóval, folyékony szappantartóval, körömkefével.
- A gyermekmosdókban biztosított az elegendő számú, gyermek-méretű WC, melyekben megoldott a nemek szerinti elválasztás, és rendelkezésre áll a megfelelő felszerelés.
- A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére.
- A tisztálkodási folyamatot során megismertetjük a gyermekekkel a helyes sorrendiséget és technikát és az egészségügyi szokásokat.
- A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a

gyermekben és a szülőkkel folytatott beszélgetések során. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, a ruházat higiéniját a mosás, tárolás feladatait is tartalmazza, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektetünk. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújtunk.

- Fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.
- A gyermekek számára biztosítjuk, hogy mindig legyen elérhető helyen a papír zsebkendő.
- A nap bármely szakában minden gyermek számára rendelkezésre áll a vízfogyasztás lehetősége (benn a csoportszobában és kinn az udvaron).
- Járványos időszakokban fokozottan figyelünk a higiénés szabályok betartására, ennek feltételeit mindig biztosítjuk.
- Szükség esetén a védőnő tisztasági vizsgálatot végez. Probléma esetén megtesszük a szükséges intézkedéseket. (Fejtetvesség: ebben az esetben hazaküldjük az érintett gyermeket, védőnői igazolás bemutatása után látogathatja újból az óvodát.)
- Szükség szerint fertőtlenítést végzünk.

Az egészségnevelés feladatai csak egészséges óvodai környezetben valósulhatnak meg. A személyi higiéné csak tiszta környezetben tartható fenn. Az egészséges, tiszta környezet megteremtése minden dolgozó feladata, legfőképp a dajkáké. A mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés és a higiénés szabályok betartatása a gyermekekkel az egyik legfőbb feladatuk. Az ágynemű cseréje kéthetente, a törölközők cseréje heti feladat vagy szükségszerűen sűrűbben.

A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeljük, szükség esetén kezdeményezzük javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán hívjuk fel a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira. A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodunk, az óvodák orvosa, védőnője, szakszolgálatok segítségével.

XI.7. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM

Feladatok és tevékenységek az egészségfejlesztésért

Feladat	Tevékenység	Határidő	Felelős
A csoportszobák környezetének kialakítása	A csoportnaplókban tervezett napokon és alkalmi megfigyelések keretében folyamatosan	A tevékenységi tervekben meghatározott napokon	Óvodapedagógusok
Egészséges táplálkozás	Minden nap tartunk gyümölcs kínálást.	Minden nap délelőtt	Óvodapedagógusok
Mindennapos testmozgás	Lehőségeket kihasználva, időjárástól függően, udvar vagy tornaterem.	Minden nap, beépítve a napirendbe	Óvodapedagógusok
Balesetmegelőzés segítségnyújtás	Év elején játékos formában átbeszélés, tevékenységek bemutatásával megelőzés. Nagyobb figyelmet igényelnek az újonnan érkező gyerekek.	Szeptember vége	Óvodapedagógusok
Személyes higiéné	Évente a TESTÜNK témakörében szervezeten felhívjuk a figyelmet a higiénés szokásokra. Játékos tevékenységek alkalmával el is játszuk, bemutatva a fontos napi tennivalókat.	Éves tervben és a csoport naplóban meghatározott időpontban	Óvodapedagógusok
Természeti környezet témájának feldolgozása	Természetvédelmi és jeles napok megünneplése. Az energiagazdálkodás, szelektív hulladékgyűjtés fontossága. Évszakok megfigyelése Növény és állatvilág	Éves tervben és a csoport naplóban meghatározott időpontban	Óvodapedagógusok
Társadalmi környezetünk feldolgozása	Lakhelyünk, nemzeti ünnepeink, Könyvtár látogatása, városi közlekedés	Tevékenységi tervben	Óvodapedagógus

Együttműködés szülőkkel	Családi programok, közös délutánok.		
Családi sport délután	Mozgásos játékok és vetélkedők	Május végén	Óvodapedagógusok

Környezeti nevelés

A helyi pedagógiai programunk a környezeti nevelést kiemelten „kezeli”.

A nevelési célok és feladatok megfogalmazásában a természet- és környezetvédelmi feladatokat kiemelten kezeljük a helyi adottságok figyelembevételével (pl. fák védelme, faápolás, madárvédelem, hulladék kezelése és felhasználása, egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, az épített és a természeti környezet védelme stb.).

Az óvodai nevelőmunka tervezésében és a megvalósítás gyakorlatában megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői.

A nevelőmunka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített, fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra (pl. az igényeknek megfelelően megvalósul a képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások stb.).

A gyerekek nevelése az egyéni fejlettségükhöz igazodó differenciált bánásmód elve alapján a cselekvő, felfedező tevékenységszervezés módszerével zajlik.

Az óvodapedagógus alkalmazott módszerei segítik a tanulási környezet megteremtését, a tanulás tanulásának megvalósítását (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia, projekt módszer alkalmazása, kooperatív tanulás stb.)

Az óvodában a gyermekek életkorának megfelelő hagyományok ápolása, gazdagítása a szülők bevonásával, a családdal való közvetlen kapcsolatban zajlik.

Az óvoda kapcsolódik a települési, a tágabb környezeti szinterek zöld jeles napi hagyományaihoz (természet - ünnepek, jeles napok, madarak-fák napja, a víz világnapja, Föld napja).

Az óvoda dolgozói szem előtt tartják a fenntarthatóság tartalmi jellemzőit, és ez a mindennapi munkájukban is megnyilvánul. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és

munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, megalapozására.

Az óvoda berendezését a praktikusság jellemzi, helyi sajátosságok figyelembevételével a természetes anyagok felhasználása érvényesül.

A gyerekek által használt eszközök vásárlásánál is prioritás a környezetbarát eszközök, játékok beszerzése.

A gyermekek a munka tevékenységben belül növényápolási, állatgondozási feladatokat látnak el, az egészségügyi előírásoknak megfelelő és megengedett mértékben.

Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek és megfelelő helyet, teret adnak a gyermekek játékának.

A szabadban történő egészséges mozgáshoz, játékhoz megfelelő hely és idő áll rendelkezésre minden nap a gyermekek számára.

Az energiatakarékosság szem előtt tartása érvényesül a villany-, a vízhasználat és a fűtés terén.

A szelektív hulladékgyűjtés biztosított az óvoda egész épületében (pl. papír, műanyag stb.), kivéve a veszélyes hulladékokat (pl. elem, olajos palack stb.).

A „hulladék nem szemét” elv hasznosítása az újra felhasználás érdekében (ajándékkészítés, játékkészítés stb.) megvalósul.

Az óvoda működése során rontott (használt) papírok külön tárolóba kerülnek, a papír beszerzésekor az újra papír vásárlására törekszünk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Összefüggéseket felismerik, ok-okozati összefüggéseket meglátják.
- Élményeiket mozgásos, cselekvéses, képi formában felidézik.
- Ismerik óvodájuk környezetét.
- Közvetlen környezetükből ismernek néhány növényt, állatot, részt vesznek ezek gondozásában.
- Alapvető ismeretekkel rendelkeznek a vízi-, légi-, szárazföldi közlekedésről.
- Felismerik a tárgyak színeit, a világosabb sötétebb árnyalatokat.
- Különbséget tesznek a szép, tiszta, piszkos, rongált környezet között és véleményt alkotnak erről.

XII. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések és a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mind ahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesítjük a következő területeken:

- a teljesítmények értékelése;
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele;
- a gyermeki jogok gyakorlása;
- az óvodai ellátással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés;
- a kiemelt és különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése, segítése folyamatában;
- az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése;
- a gyermek csoportban való elhelyezése;
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelés esetén.

A szociálisan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatásával kapcsolatos feladatok:

- a szociális hátrányok feltérképezésében, a peremhelyzet okainak feltárásában a csoportban dolgozó óvónők és a szülők jelzésére alapozunk;
- gyermekvédelmi nyilvántartó lap kitöltése, konzultáció az óvoda gyermekvédelmi felelősével, szükség esetén külső szakemberrel;
- szükség esetén családlátogatás;
- a csoportbeli tevékenységek megfigyelése, a fejlesztés irányának kijelölése;
- egyéni beszélgetések, szoros érzelmi kapcsolat kialakítása;
- a csoportbeli beilleszkedés segítése;
- az együttéléshez szükséges erkölcsi normák megismertetése, fokozott gyakoroltatása változatos módszerekkel;

- kommunikációs készség felmérése, egyéni fejlesztés.

A szociális hátrányok feltérképezésében, a csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a szülők jelzésére alapozunk. A hátrányok leküzdése érdekében a megfelelő szolgáltatokkal vesszük fel a kapcsolatot, és a problémák megismerésének függvényében kérünk, illetve ajánlunk segítséget.

Az **óvodaigazgató** felelősséget vállal az intézményben folyó gyermekvédelmi és esélyegyenlőségi munka megfelelő működéséért, és biztosítja a szükséges feltételeket, különös tekintettel a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekre.

Feladatai:

- a beiratkozást követően, a nyári összevont szülői értekezlet keretében tájékoztat az általános tudnivalókról (egészségügyi vizsgálatok, szűrések rendszeréről, az egyéb gyermekvédelmi teendőkről, valamint az étkezési térítésekhez igényelhető kedvezményekről);
- tájékoztatja a szülőket a helyi gyermekvédelemmel foglalkozó intézményekről;
- a szakmai dokumentumok (PP, SZMSZ, Házirend) rendelkezésre bocsátásakor kiemeli az óvoda óvó-védő, gyermekvédelmi, valamint az esélyegyenlőséget biztosító funkcióját, a gyermeki személyiség kibontakoztatásához szükséges együttműködés, felelősség fontosságát.

Az óvodapedagógus feladatai:

- a veszélyeztetett, hátrányos-, és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése, a kapcsolódó dokumentáció vezetése, valamint a szükséges óvó-védő intézkedések megtétele;
- család megismerése, megbeszélés alapján családlátogatás, a megfigyelések rögzítése;
- problémák, hátrányok felismerése, szakember segítségének kérése;
- felzárkóztatás megszervezése;
- tehetséggondozás megvalósítása;
- hiányzási naplók vezetése, rendszeres hiányzás jelentése;
- rendszeres konzultáció a gyermekvédelmi felelőssel;
- kapcsolattartás a gyermekvédelmi szervekkel;
- prevenció egyénre szabottan;
- gyermekbalesetek megelőzése, elhárítása, szükség esetén a megfelelő intézkedések megtétele.

XII.1. ESÉLYTEREMTŐ ÓVODAI FEJLESZTŐ PROGRAM

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek magas létszáma miatt tudatos pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy az óvodai nevelés keretein belül a hátrányok csökkenni tudjanak. Feladatunknak és kötelezettségünknek tartjuk a gyermekek megfelelő minőségű és időtartalmú óvodáztatását. A lemaradások ellensúlyozását eredményezheti a szülőkkel való szorosabb és intenzívebb kapcsolattartás, együttműködés, mely a kölcsönös tiszteletadás alapján valósulhat meg, valamint az óvodai értékrend közvetítése, a szülők bevonása az óvodai programokban. Az Esélyteremtő óvodai program az óvodai munka szerves része, mely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül, figyelembe véve a 2003.évi CXXV. törvényt az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról.

CÉLUNK:

- Hátrányok, lemaradások kiegyenlítésére és az esélyegyenlőség megteremtésére való törekvés.
- Differenciált egyéni fejlesztés.
- Élethosszig tartó tanulás lehetőségének megalapozása.
- A gyermek a társadalomban elfoglalt helyzetéből való „kitörés” lehetőségének megalapozása.
- Az óvoda –iskola átmenet sikerességének elősegítése, a lemorzsolódás csökkentése.

Az óvodák teljes alkalmazotti köre teljes mértékben egyet ért a program céljaival.

FELADATAINK:

A program segítségével a valamilyen hátránnyal küzdő gyermekek számára a személyiségfejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó egyéni fejlesztések megvalósítása.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSA:

- Az óvoda körzetében élő valamennyi 3. élet évét betöltő (ha lehetőség megengedi, akkor már a betöltött 2,5 éves) halmozottan hátrányos helyzetű gyermek „be óvodáztatása”.
- A rendszeres óvodában járás szorgalmazása.
- Családlátogatás során a családok szociális hátterének felmérése. A bizalomra és a tiszteletre épülő, jó kapcsolattartás kiépítése a szülőkkel.
- Az óvodai közösségbe való beilleszkedés segítése, a család és az óvoda értékrendjének közelítése.

- A szociális hátrányok kompenzálása.
- Az inkluzív pedagógiai szemlélet megvalósítása, a hátrányok csökkentése érdekében: a különbözőségek elfogadása, sokszínűségének tolerálása.
- A tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése, a tudatos óvodai-fejlesztő munkával a sikeres iskolai beilleszkedés segítése.
- Az óvodákban működő Tehetség csoportokban a gyermekek erősségeinek kiemelése.
- Annak érdekében, hogy a gyermek sokoldalú fejlesztése, szociális támogatása megvalósuljon, együttműködő, partneri kapcsolat kiépítése a szülőkkel, a Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálattal, szakmai szakszolgálattal, általános iskolákkal, nemzetiségi önkormányzattal, civil szervezetekkel, alapítványokkal.
- A hagyományokon működő család-óvoda kapcsolattartási formáinak erősítése, további együttműködési lehetőségek alakítása.
- A szociálisan rászoruló gyermekeknek ingyenes étkezés biztosítása.
- A gyermek egyéni fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, a szülők tájékoztatása. Anamnézis készítése.

KIEMELT FELADATAINK:

1.A gyermek és a család szociális hátrányának csökkentése.

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
A gyermek toleranciájának, türelmének fejlesztése. A társadalmi helyzetéből adódó negatív irányba ható kudarcainak csökkenése.	A családok anyagi helyzetének felmérése, segítési lehetőségek feltárása.	A családlátogatás során, szülői beszélgetések alkalmával felmérni, amire a gyermeknek szüksége lenne, amiből hiányt szenved.(ágynemű, ruha nemű, ünneplő ruha, cipő, Játék, könyv) Megfelelő szponzorok, jótékonyági felajánlások, adományok keresése.	A felmerülő kudarc csökkentése, tolerálása elősegíti a gyermek intézményben tartásának lehetőségét.
A szülőkkel való bizalmas kapcsolat kialakítása.	A szülőkkel kölcsönösen, a bizalmon és a tiszteleten alapuló kapcsolat kialakítása, a gyermek fejlődése érdekében.	Családlátogatás.	A szülők bizalommal fordulnak a gyermek nevelésében résztvevőkhöz.

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
A szülőkkel való bizalmas kapcsolat kialakítása.	A szülők bevonása az óvodai életbe.	Nyíltnapok, családi délutánok szervezése. Szülői értekezletek, Fogadóórák	A szülő belelát az óvoda élet folyamatába, az óvoda szokás-szabályrendszerét megismerheti. Az óvoda értékrendet közvetít a szülő felé.
A szülőkkel való bizalmas kapcsolat kialakítása.	A család nevelése. Hivatalos ügyek intézése a gyakorlatban, életvezetési tanácsadás.	Társadalmi normák megismertetése és a mindennapi életben való alkalmazása. Családonkénti segítségnyújtás.	A szülő elsajátítja és gyakorolja a mindennapi élet folyamán felmerülő hivatalos ügyek intézését.

2.A szociokulturális hátrányok csökkentése

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
A rendszeres óvodába járás erősítése.	Az igazolatlan hiányzások minimalizálása.	Személyes kapcsolat tartás a szülővel. (beszélgetés, telefon)	A gyermek indokolatlanul nem hiányzik az óvodából.
Élmény nyújtás közvetetten a gyermekek keresztül, illetve közvetlenül a családi programokon.	Szűkebb és a tágabb környezetnek a tapasztalás útján történő megismertetése színes programokkal. (Kulturális, sport, honismereti, Erdei óvoda) Minőségi programok szervezése a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően, nemzeti identitásuk megtartásával.	Óvodai nevelés programjához igazodva.	A programok iránti igény kialakítása, a minőségi szabadidő eltöltése, megléte, családi szinten.

3.Az egészséges életmód, személyes higiénia iránti igény alakítás

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása.	A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.	Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.	Hatékony együttműködés a szülőkkel ennek érdekében. Egészségvédelmi szokások gyakorlása.

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása.	Az esetleges otthoni rossz szokások tapintatos befolyásolása.	A helyes szokások kialakítása, gyakorlása.(személyes higiénia, étkezés, fogmosás, öltözködés, pihenés.)	A gyermekén keresztül a család szokásainak alakítása.(fogmosás iránti igény, zsebkendő, toalett papír helyes használata, kézmosás)
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása.	A saját környezetük rendjének, tisztaságának belső igényének kialakítása.	A derűs, szeretetteljes, meghitt környezet kialakítása az óvodában.	A rendezett óvodai környezet minta lehet a gyermek és családok számára.
Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének kialakítása.	A szakemberek segítségével a család és a gyermek egészségvédelmének segítése.	Egészségvédelmi előadás szervezése szakképzett előadókkal, gyakorlat orientáltan.	Szülői közösség erősítése.

4.Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
A gyermekek beszédfejlesztése, beszélő magatartásának kibontakoztatása, metakommunikáció eszközeinek bővítése.	A beszédre ösztönző környezet alakítása. Az anyanyelvi és kommunikációs készségek fejlesztése. A helyes kulturális viselkedési szabályok kialakítása, elmélyítése.	A nyelvi kódváltás nehézségeinek kiküszöbölése. A beszédhibás, megkésett beszédfejlődésű gyermek számára logopédiai foglalkozás lehetőségének megteremtése. A pedagógus saját példamutatásával segíti elő, a szabad játékban lehetőség van a gyakorlására.	Differenciált foglalkozás a hátrányokkal küzdő illetve a tehetséges gyermekekkel. A gyermek elsajátítja az udvarias szófordulatokat, ezáltal a szülő is használja. (Köszönés, kéremszívesen.)
Értelmi fejlődésük segítése, a környezettudatos magatartás, viselkedés megalapozásával.	A gyermeki kíváncsiság, utánzási kedv felébresztésével az értelmi képességek fejlesztése.(Érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, kreatív gondolkodás.)	A gyermekeket megfelelő élményekhez jutattása, megtapasztalás útján, játékban ágyazva. A felnőttek (szülő, óvónő, dadus) személyes példája.	Differenciált egyéni fejlesztés mellett a hátrányok csökkenése.

5.A program sikeressége érdekében a szakemberekkel való bizalmon alapuló, szoros együttműködés.

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
Gyermekjóléti, családsegítő szolgálattal jó kapcsolat ápolása.	A tagintézmény-igazgatóval és a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve munkájuk naprakész.	A felmerülő problémák a jelzőrendszeren keresztül történő megoldása.	Csökkenő feladatok.
Védőnői hálózat, gyermekorvos, fogorvos Szakmai szakszolgáltatások Pedagógiai szakszolgálat	Eseti segítségnyújtás.	Beszélgetés, gyakorlati útmutatás, Pedagógiai véleményezés szükség esetén, kérésre.	Gyermek pozitív irányú fejlődése.
Nemzetiségi Önkormányzat	A jó kapcsolat fenntartása.	A kölcsönös segítség nyújtás.	A családok, gyermekek támogatása.

6.Az óvoda-iskola átmenet sikeressége.

Cél	Feladat	Tevékenység	Eredmény
Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése szülők, gyerekek, tanítók számára.	Felzárkóztatás Tehetséggondozás	Differenciált egyéni fejlesztés, egyéni fejlesztési terv mellett. Gyermek erősségeinek kiemelése egyénileg és tehetségcsoportban.	Az óvodában lépéskor felmerülő hátrányok csökkenése.
Az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése szülők, gyerekek, tanítók számára.	A helyi iskolákkal való jó kapcsolat ápolása.	Közös programok szervezése, ahol a gyermek megismerkedhet a tanítóval, iskolával. Iskola előkészítő foglalkozásokon való részvétel. A volt óvodásaink iskolai beilleszkedésének nyomon követése. Óvodapedagógusok látogatás az elsős osztályban.	A gyermek és a szülő érzelmi stabilitása az iskola irányában. Visszajelzés a tanítótól a gyermek iskolai beilleszkedéséről.

Az esélyteremtő programban, mint a pedagógiai programunkban a gyermekek képességeinek kibontakoztatásában nagy szerepe van a pedagógus által felajánlott illetve választható tevékenységeknek, melyek lehetőséget adnak a gyermeknek az állandó tevékenykedésre szükségleteiknek megfelelően.

Ennek leghatékonyabb eszköze a szabadjáték, a gyermek természetes élettere. A gyermek utánoz, tapasztal, felfedez, tevékenykedik, a játék során, folyamatosan tanul. A felajánlott tevékenységek, a rendszeres, módszeres műveltségtartalmakat közvetíti, a közvetlen megtapasztalást segítve. A tevékenységekben a differenciálás elve érvényesül, ahol figyelembe kell venni a gyermek érdeklődését, életkori sajátosságait, egyéni szükségleteit, fejlődési szintjét.

XIII. A migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek az a gyermek, akinek a családja nem magyar állampolgár, és munkavállalás, tanulás céljából tartózkodik Magyarországon, illetve menekült státuszú.

Alapelveink:

- A migráns gyermekek a magyar gyermekekkel azonos feltételek mellett vehetik igénybe az óvodai nevelést.
- Az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása minden migráns kisgyermeket megillet.
- Az egyéni bánásmód elvét az ő nevelésük során is érvényesítjük.
- A bevándorló családból érkező gyermekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.

A migráns gyermekek interkulturális neveléséből adódó feladataink:

- **Felkészülés a gyermek fogadására**

Felkészülésünk a szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétellel kezdődik. A későbbiekben a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkat is összegyűjtjük, szükség esetén utána olvasunk. Ezek az információk hozzásegítenek ahhoz, hogy jobban megérthessük a gyermek viselkedését, meghatározhassuk a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait. Ezeknek az információknak egy részét a csoportban dolgozó dajkával is megismertetjük.

- **Az érkező gyermekek empátiás fogadása**

A migráns gyermekek kezdeti viselkedését meghatározzák érzelmi beállítódásaik és előzetes szocializációs tapasztalataik.

Ezért feladatunk:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése. Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, éttrend elfogadtatása, értékékként való bemutatása a többségi gyermekek számára.
- A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatását apró lépésekben, a gyermek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc - figyelembe véve valósítjuk meg.
- A migráns gyermekeket segítjük a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

Záró rendelkezések

Az óvoda pedagógiai programjának érvényességi ideje: 2024. szeptember 01.

A program módosításának lehetséges okai:

- A Pedagógiai Program nem felel meg a hatályos jogszabálynak
- A nevelőtestület legalább 51%-a kezdeményezi
- Jogszabály előírja

A programmódosítás előterjesztésének módja:

- A kezdeményező írásban benyújtja az óvodavezetéshez
- Az óvodaigazgató előterjeszti a nevelőtestületnek, mely módosításához a nevelőtestület 75%-nak igen szavazata szükséges

Kötelezettségek:

- A Pedagógiai program felülvizsgálatára évente egyszer sor kerül, illetve jogszabályváltozás esetén is.
- Pedagógiai programot az óvodaigazgató módosítja a nevelőtestület bevonásával.
- A Pedagógiai Program a fenntartó jóváhagyásával válik hatályossá.
- A fenntartó által jóváhagyott Pedagógiai Program végrehajtása az óvoda minden pedagógus munkaköri kötelessége.
- A PP egy példányát a vezetői irodáiban kell tartani, illetve a nevelőtestület minden tagjának rendelkezésére kell bocsátani.
- A program iránt érdeklődőket tájékoztatni jogosultak: az óvodaigazgatója, tagintézmény-igazgatók és óvodaigazgató-helyettesek.

Komló Városi Óvoda

Pedagógiai Program

Legitimációs záradék

I. Készítette: Komló Városi Óvoda óvodai igazgatója

Kelt: 2024. 08. 29.

II. A Komló Városi Óvoda Neveléstudótestülete a Komló Városi Óvoda Pedagógiai Programját véleményezte és jóváhagyásra javasolta.

Kelt: 2024. 08. 30.

Uccsó Erika
intézményigazgató-helyettes

III. Fenntartó jóváhagyása:

A Fenntartó a Komló Városi Óvoda Pedagógiai Programját megismerte. A Komló Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megismerte és jóváhagyta 83/2024. (j.k. 2.5.) számú határozatával.

Kelt: Komló, 2024. 08. 28.

JEGYZŐKÖNYV**a Komló Városi Óvoda 2023/2024 nevelési év Év végi és
2024/2024 nevelési év Év eleji értekezletéről**

mely felvételre került a Kaptár helyiségében 2024.08.30. napján 9,00 óra kezdettel.

Jelen vannak: Ráki Renáta jegyzőkönyvvezető és a csatolt jelenléti ívet aláírók.

Az értekezletet megnyitotta: Tamás Anikó óvodaigazgató

1. Az értekezlet napirendje:

- 1.1. Óvodaigazgató köszöntője.
- 1.2. A 2023/2024 nevelési év értékelése.
- 1.3. Éves Beszámoló elfogadtatása a nevelőtestülettel és az alkalmazotti körrel.
- 1.4. Új nevelési év indítás. 2024/2025 nevelési év Munkatervének ismertetése, feladatok megbeszélése.
- 1.5. Munkaterv elfogadtatása a nevelőtestülettel és az alkalmazotti körrel.
- 1.6. Az Komló Városi Óvoda Szabályzatainak módosítása a törvényekhez igazodóan, és az új TÉR szabályzat kidolgozása megtörtént. A szabályzatok ismertetés a nevelőtestülettel és az alkalmazottakkal.
A következő dokumentumok kerültek módosításra:
SZMSZ és mellékletei
Adatkezelési szabályzat
Iratkezelési szabályzat
Panaszkezelési szabályzat
Pedagógiai Program
Házirend
Új szabályzat a Teljesítményértékelési szabályzat
- 1.7. A Szabályzatok elfogadtatása a nevelőtestülettel és az alkalmazotti körrel.
- 1.8. Egyebekben: Nyugdíjba menő dolgozók búcsúztatása.

2. Az értekezlet a következők szerint zajlott le:

- 1.1. Tamás Anikó óvodaigazgató köszönti a jelenlévőket.
- 1.2. napirendi pont: Az óvodaigazgató értékeli a 2023/2024 nevelési évet.

Tamás Anikó óvodaigazgató beszámol a 2023/2024. nevelési évről:

- Pedagógiai folyamatokról: tervezés, megvalósítás, ellenőrzés, értékelés, korrekció.
- Személyiség és Közösségfejlesztésről: SNI gyerekek, hátránykompenzáció, pedagógiai szakszolgálat, személyiségfejlesztés, közösségfejlesztés.
- Eredményekről: intézményi eredmények, létszámadatok, tehetséggondozás, rendezvények, programok, pályázatok, együttműködések.
- Belső kapcsolatokról.
- Külső kapcsolatokról.
- Pedagógiai munka feltételeiről: tárgyi feltételek, személyi feltételek, szervezeti feltételek.
- Óvodai Nevelés országos Alapprogramjában megfogalmazott elvárásoknak, céloknak való megfelelésről.

Az óvodaigazgató felkérte Kász Ildikó és Németh Erika óvodaigazgató-helyetteseket, hogy értékeljék a tehetségcsoportok munkáját és a német nemzetiségi óvodákban folyó nevelő munkát.

A két óvodaigazgató-helyettes értékelte a nevelési év során elvégzett feladatokat és megköszönték minden óvodapedagógusnak a nevelési év során végzett munkát.

Ezek után az óvodaigazgató megköszönte a teljes alkalmazotti körnek az éves együttműködést, segítséget, támogatást és együtt gondolkodást.

1.3. napirendi pont szerint az óvodaigazgató a nevelőtestülettel és az alkalmazotti körrel elfogadtatja a Komló Városi Óvoda 2023/2024. éves Beszámolóját.

A jelenlévők: 100%-os arányban, a 2024.08.30. napján a Komló Városi Óvoda 2023/2024 nevelési év Beszámolóját elfogadták.

1.4. napirendi pont Új nevelési év indítása.

Tamás Anikó óvodaigazgató elmondja, a változásokat az óvodákban.

Személyi változások a tagóvodákban: a Kökönyösi Tagóvodába Mút Ádám került az óvodapedagógus mellé pedagógiai asszisztensnek, Sárváriné Kun Ágnes foglalkoztatása nyugdíj mellett folytatódik. A Szilvási Tagóvodába óvodapedagógus mellé Poór-Halmi Szilvia pedagógiai asszisztens került. A Körtevényesi Tagóvodába Jaszmann Katalin került 4 órában gyógypedagógiai asszisztensnek. A Gesztenyési Tagóvodába tálaló-konyhásnak Kovacsics Nikoletta került alkalmazásba.

Az óvodaigazgató bemutatja a munkatervet és ismerteti annak minden óvodára vonatkozó főbb pontjait:

- Intézmény működésének rendjét.

- A nevelési év rendjét.
- Az intézmények nyitvatartási idejét.
- A szünetek időtartamát.
- A nevelés nélküli munkanapokat.
- Nyílt napok rendjét.
- A gyermeklétszám adatait.
- A dolgozói adatokat, munkaszervezést.
- Intézményi szintű szakmai programokat.
- A szakmai munkaközösségek alakulását.
- Értekezletek szervezését.
- Az éves részletes intézményi programtervet.
- A nevelési év feladatait és a működési célokat és feladatokat.
- Az óvodák ellenőrzési ütemtervét, a bevezetésre kerülő teljesítményértékelési rendszert.
- A minősítés, önértékelés, tanfelügyelet ütemezését.
- A tárgyi feltételek lehetőségét.

Az intézményvezető néhány dologra különösen felhívta a figyelmet:

- Az új oviKRÉTA rendszer bevezetését és működtetését mindenkinek el kell sajátítania.
- A Teljesítményértékelésben meghatározott intézményi célt az egész nevelési év folyamán figyelembe kell venni.

1.5. napirendi pont szerint az óvodaigazgató a nevelőtestülettel és az alkalmazotti körrel elfogadtatja a Komló Városi Óvoda 2024/2025. évi Munkatervét.

A jelenlévők: 100%-os arányban, a 2024.08.30. napján a Komló Városi Óvoda 2024/2025 nevelési év Munkatervét elfogadták.

Ezek után a **1.6. napirendi pontban** Tamás Anikó óvodaigazgató tájékoztatást tartott az új és a módosított szabályzatokról. A nevelőtestület és az alkalmazottak és a szülők előzőekben véleményüket nyilváníthatták a szabályzatokkal kapcsolatosan (SZMSZ és mellékletei, Adatkezelési szabályzat, Iratkezelési szabályzat, Panaszkezelési szabályzat, Pedagógiai Program, Házirend, TÉR szabályzat)

1.7. napirendi pont: szerint az óvodaigazgató a nevelőtestülettel és az alkalmazotti körrel elfogadtatja a Komló Városi Óvoda Szabályzatait (SZMSZ és mellékletei, Adatkezelési szabályzat, Iratkezelési szabályzat, Panaszkezelési szabályzat, Pedagógiai Program, Házirend, TÉR szabályzat).

Komló Városi Óvoda

Pedagógiai Program

A jelenlévők: 100%-os arányban, a 2024.08.30. napján a Komló Városi Óvoda minden Szabályzatát elfogadták.

1.8. napirendi pont: nyugdíjba menő dolgozók búcsúztatása

11.00 órakor a nyugdíjas dolgozók köszöntésével folytatódik az értekezlet. Tamás Anikó óvodai igazgató mindenkinek virágot nyújt át és a régi kollégák pár sorral búcsúztatják a nyugdíjba menőket.

Az értekezlet végén pogácsa és limonádé várja a jelenlévőket.

Tamás Anikó óvodai igazgató mindenkinek megköszöni a részvételt, és a nevelési év mottójával nyitotta meg az évet:

Humorral tölteni a gyermekekkel minden napot, humorral oldani a ránk nehezedő feladatokat.

3. Határozathozatal:

A jelenlévők: 100%-os arányban, 2024.08.30. napján kelt határozatával a Komló Városi Óvoda 2023/2024 nevelési év Beszámolóját elfogadták.

A jelenlévők: 100%-os arányban, 2024.08.30. napján kelt határozatával a Komló Városi Óvoda 2024/2025 nevelési év Munkatervét elfogadták.

A jelenlévők: 100%-os arányban, 2024.08.30. napján kelt határozatával a Komló Városi Óvoda Szabályzatait (SZMSZ és mellékletei, Adatkezelési Szabályzat, Iratkezelési Szabályzat, Panaszkezelési Szabályzat, Pedagógiai Program, Házi rend, TÉR Szabályzat) elfogadták.

A nevelőtestület és az alkalmazottai kör fenti határozata alapján a Komló Városi Óvoda 2023/2024. évi Beszámolóját, a 2024/2025. évi Munkatervét és a Komló Városi Óvoda SZMSZ és mellékleteit, Adatkezelési Szabályzatát, Pedagógiai Programját az intézmény vezetőjeként 2024.09.17. dátummal benyújtom a fenntartónak véleményezésre és jóváhagyásra.

Jegyzőkönyv lezárva 2024. 08.30. napján 12,00 órakor.

jegyzőkönyvvezető

Óvodai igazgató

jegyzőkönyv hitelesítő

JEGYZŐKÖNYV
a Komló Városi Óvoda Szülők közösségének
2023/2023 év végi és 2024/2025 év eleji értekezlete

mely felvételre került a Komló Városi Óvoda helyiségében 2024.09.07. napján 17,00 óra kezdettel.

Jelen vannak: Ráki Renáta jegyzőkönyvvezető és a csatolt jelenléti ívet aláírók.

Az értekezletet megnyitotta: Tamás Anikó óvodaigazgató

3. Az értekezlet napirendje:

- 3.1. Intézmény éves Beszámolójának ismertetése.
- 3.2. Intézmény éves munkatervének ismertetése.
- 3.3. Beszámoló és Munkaterv véleményezése és elfogadása a szülői közösséggel.
- 3.4. Az Komló Városi Óvoda Szabályzatainak módosítása a törvényekhez igazodóan, és az új TÉR szabályzat kidolgozása megtörtént. A szabályzatok ismertetés a Szülői Közösséggel.

A következő dokumentumok kerültek módosításra:

SZMSZ és mellékletei

Adatkezelési szabályzat

Iratkezelési szabályzat

Panaszkezelési szabályzat

Pedagógiai Program

Házirend

Új szabályzat a Teljesítményértékelési szabályzat

- 3.5. A Szabályzatok elfogadtatása a Szülői Közösséggel.
- 3.6. Egyebek: Szülői kérdések

4. Az értekezlet a következők szerint zajlott le:

Tamás Anikó óvodaigazgató köszönti a jelenlévőket.

1.1 napirendi pont szerint Tamás Anikó óvodaigazgató beszámol a 2023/2024. nevelési évről:

- Pedagógiai folyamatokról: tervezés, megvalósítás, ellenőrzés, értékelés, korrekció.
- Személyiség és Közösségfejlesztésről: SNI gyerekek, hátránykompenzáció, pedagógiai szakszolgálat, személyiségfejlesztés, közösségfejlesztés.

- Eredményeiről: intézményi eredmények, létszámadatok, tehetséggondozás, rendezvények, programok, pályázatok, együttműködések.
- Belső kapcsolatokról.
- Külső kapcsolatokról.
- Pedagógiai munka feltételeiről: tárgyi feltételek, személyi feltételek, szervezeti feltételek.
- Óvodai Nevelés országos Alapprogramjában megfogalmazott elvárásoknak, céloknak való megfelelésről.

1.2. napirendi pont szerint Tamás Anikó óvodaigazgató elmondja, a változásokat az óvodákban.

Személyi változások a Tagóvodákban: a Kökönyösi Tagóvodába Mút Ádám került az óvodapedagógus mellé pedagógiai asszisztensnek, Sárvariné Kun Ágnes foglalkoztatása nyugdíj mellett folytatódik. A Szilvási Tagóvodába óvodapedagógus mellé Poór-Halmi Szilvia pedagógiai asszisztens került. A Körtvélyesi Tagóvodába Jaszmann Katalin került 4 órában gyógypedagógiai asszisztensnek. A Gesztenyési Tagóvodába tálaló-konyhásnak Kovacsics Nikoletta került alkalmazásba.

Az óvodaigazgató bemutatja a munkatervet és ismerteti annak minden óvodára vonatkozó főbb pontjait.

- Intézmény működésének rendjét.
- A nevelési év rendjét.
- Az intézmények nyitvatartási idejét.
- A szünetek időtartamát.
- A nevelés nélküli munkanapokat.
- Nyílt napok rendjét.
- A gyermeklétszám adatait.
- A dolgozói adatokat, munkaszervezést.
- Intézményi szintű szakmai programokat.
- A szakmai munkaközösségek alakulását.
- Értekezletek szervezését.
- Az éves részletes intézményi programtervet.
- A nevelési év feladatait és a működési célokat és feladatokat.

- Az óvodák ellenőrzési ütemtervét és a bevezetésre kerülő teljesítményértékelési rendszert.
- A minősítés, önértékelés, tanfelügyelet ütemezését.
- A tárgyi feltételek lehetőségét.

A **1.3. napirendi pont szerint** az óvodaigazgató a szülői közösséggel elfogadtatja a Komló Városi Óvoda 2023/2024. évi Beszámolóját és 2024/2025. évi Munkatervét.

A jelenlévők: a 2024.09.05. napján a Komló Városi Óvoda 2023/2024 nevelési év Beszámolóját és 2024/2025. évi Munkatervét elfogadták.

Ezek után a **1.4. napirendi pontban** Tamás Anikó óvodaigazgató tájékoztatást tartott az új és a módosított szabályzatokról. A szülők előzőekben véleményüket nyilváníthatták a szabályzatokkal kapcsolatosan (SZMSZ és mellékletei, Adatkezelési szabályzat, Iratkezelési szabályzat, Panaszkezelési szabályzat, Házirend)

1.5. napirendi pont: szerint az óvodaigazgató a Szülői Közosséggel elfogadtatja a Komló Városi Óvoda Szabályzatait (SZMSZ és mellékletei, Adatkezelési szabályzat, Iratkezelési szabályzat, Panaszkezelési szabályzat, Házirend, TÉR szabályzat).

A jelenlévők: 2024.09.05. napján a Komló Városi Óvoda Szabályzatait elfogadták.

Ezek után a **1.6. napirendi pont szerint** a szülők kérdéseket tettek fel az óvodaigazgatónak.

Fülöp Lassan Csilla: Jó lenne külön logopédus alkalmazása az intézményben.

Tamás Anikó: Igen nagy szükség lenne rá, ahogy már gyógypedagógust is tudunk alkalmazni az SNI gyermekek fejlesztésére. A törvény sajnos nem ad rá lehetőséget ez a fenntartótól függ. Remélem a jövőben erre is lesz lehetőségünk.

Hudacsek Lőrinc: Köszönjük a Körtvélyesi Tagóvoda felújítását és az új udvari játszóeszközöket.

Tamás Anikó: Nagyon köszönöm a Szülők segítségét, támogatását, munkáját, ebben a Tagóvodában.

Tamás Anikó intézményvezető mindenkinek megköszöni a részvételt.

2. Határozathozatal:

A jelenlévők: 2024.09.05. napján a Komló Városi Óvoda 2023/2024 nevelési év Beszámolóját véleményezték és elfogadták.

A jelenlévők: 2024.09.05. napján a Komló Városi Óvoda 2024/2025 nevelési Munkatervét véleményezték és elfogadták.

Komló Városi Óvoda

Pedagógiai Program

A jelenlévők: 2024.09.05. napján a Komló Városi Óvoda Szabályzatait (SZMSZ és mellékletei, Adatkezelési Szabályzat, Iratkezelési Szabályzat, Panaszkezelési Szabályzat, Házirend, TÉR Szabályzat) elfogadták.

Jegyzőkönyv lezárva 2024. 09.05. napján 19,00 órakor.

.....
jegyzőkönyvvezető

.....
jegyzőkönyv hitelesítő

.....
óvodavezető

JELLENLÉTI ÍV

2024. augusztus 30-án megtartott év eleji értekezletről

Komló Városi Óvoda:		
S.sz.	NÉV	Aláírás
1.	Taruás Anikó	Taruás Anikó
2.	Kász Ildikó	Kász Ildikó
3.	Mutánsi Vivien Ágnes	Mutánsi Vivien Ágnes
4.	Ódvári Réka	Ódvári Réka
5.	Vadász-Turhosi Bettina	Vadász-Turhosi Bettina
6.	Lép Adrienn	Lép Adrienn
7.	Hochrein-Takács Dóra	Hochrein-Takács Dóra
8.	Whitehouse Petra	Whitehouse Petra
9.	Szabó Nikoleta	Szabó Nikoleta
10.	Miskolciné Papp Renáta	Miskolciné Papp Renáta
11.	Berecz Gyuláné	Berecz Gyuláné
12.	Bartalovicsné Pernekker Beáta Éva	Bartalovicsné Pernekker Beáta Éva
13.	Németh Anna Zita	Németh Anna Zita
14.	Judik Zsófia	Judik Zsófia
15.	Ráki Renáta	Ráki Renáta
16.	Orsós Sándor	Orsós Sándor
Komló Városi Óvoda Hunyadi Utcai Tagóvodája:		
S.sz.	NÉV	Aláírás
17.	Tillinger Zsófia	Tillinger Zsófia
18.	Bleszákné Dallos Szilvia	Bleszákné Dallos Szilvia
19.	Kozmann Kornélia	Kozmann Kornélia
20.	Nemes Mónika	Nemes Mónika
21.	Kulits Istvánné	Kulits Istvánné
22.	Fenyvesi Tímea	Fenyvesi Tímea
23.	Tóth Katalin	Tóth Katalin
24.	Vadnai Csordás Tünde	Vadnai Csordás Tünde
Komló Városi Óvoda Gesztenyési Tagóvodája:		
S.sz.	NÉV	Aláírás
25.	Lipeseiné Régey Zita	Lipeseiné Régey Zita
26.	Folkner Fanni	Folkner Fanni
27.	Ráczné Sásdi Rózsa	Ráczné Sásdi Rózsa
28.	Arnoldné Lajtai Krisztina Mária	Munkaviszonya megszűnt
Komló Városi Óvoda Mecsekjánosí Tagóvodája:		
S.sz.	NÉV	Aláírás
29.	Müllerné Tóth Ildikó	Müllerné Tóth Ildikó
30.	Bodacz-Tubofy Szilvia	Bodacz-Tubofy Szilvia
31.	Toppné Király Éva	Toppné Király Éva
32.	Keller Béláné	Keller Béláné
Komló Városi Óvoda Szilvási Tagóvodája:		
S.sz.	NÉV	Aláírás
33.	Miltnerné Ujvári Tünde	Miltnerné Ujvári Tünde
34.	Németh Erika	Németh Erika
35.	Gergely Rita	Gergely Rita
36.	Schellné Mészáros Szandra	Schellné Mészáros Szandra
37.	Treschné Novák Marianna	Treschné Novák Marianna

38.	Szokolyné Meczõ Gabriella	Munkaviszonya megszûnt
39.	Krausz Bernadett	Krausz Bernadett
40.	Király Viktória	Király Viktória
41.	Varga Edina	Varga Edina
42.	Kovács Józsefné	Kovács Józsefné
43.	Orsós Margit	Orsós Margit
44.	Almási Györgyné	Almási Györgyné
45.	Rapp Jánosné	Rapp Jánosné
46.	Rupa Evelyn	Rupa Evelyn
47.	Boros Renáta	Boros Renáta
Komló Városi Óvoda Kökönyösi Tagóvodája:		
S.sz.	NEV	Aláírás
48.	Kugelmanné Rajnai Zsófia	Kugelmanné Rajnai Zsófia
49.	Kovács Anikó	Kovács Anikó
50.	Sárváriné Kon Agnes	Sárváriné Kon Agnes
51.	Vinczéné Teleki Anikó	Munkaviszonya megszûnt
52.	Vilmányi-Kissné Vincze Diána	Vilmányi-Kissné Vincze Diána
53.	Dobosi Kitti	Dobosi Kitti
54.	Zag Edina	Zag Edina
55.	Ungi Gáborné Bertalan Zsuzsanna	Ungi Gáborné Bertalan Zsuzsanna
56.	Abrahám Erika	Abrahám Erika
57.	Maul Ervin Józsefné	Maul Ervin Józsefné
58.	Szabó Nikolett	Szabó Nikolett
Komló Városi Óvoda Körtevényesi Tagóvodája:		
S.sz.	NEV	Aláírás
59.	Hanóczy Réka	Hanóczy Réka
60.	Bede Dóra	Bede Dóra
61.	Strényemé Györi Krisztina	Strényemé Györi Krisztina
62.	Hudacsékné Horváth Barbara	Hudacsékné Horváth Barbara
63.	Finta Kornélia Jolán	Finta Kornélia Jolán
64.	Nagyné Bíró Noémi	Nagyné Bíró Noémi
65.	Figura Dávid	Figura Dávid
66.	György Gabriella	György Gabriella
67.	Bischoffné Matyó Míra	Bischoffné Matyó Míra
68.	Nagy Barbara	Nagy Barbara
69.	Lakatos Matild	Lakatos Matild
70.	Ördög Andreu	Ördög Andreu
71.	Molnárné Somogyi Tünde	Molnárné Somogyi Tünde
72.	Takács Zoltánné	Takács Zoltánné
73.	Szabó Józsefné	Szabó Józsefné
74.	Petréteiné Petrovics Szilvia	Petréteiné Petrovics Szilvia
75.	Horváth Tünde Erzsébet	Horváth Tünde Erzsébet
76.	Huszárné Glázer Erika	Huszárné Glázer Erika
77.	Kis Bernadett	Kis Bernadett

JELENLÉTI ÍV

a Komló Városi Óvoda Szülők közösségének évet záró és év eleji értekezletéről
2024.09.05.

NÉV	ALÁÍRÁS
KALMÁR-ZSÓFI ALEXANDRA	
Fülöp - I. Anna Csilla	
Góll Alexandra	
KISANDER-VIVÉN	
MARTONÉ GLÜCK RENÁTA	
IVAN ÉVA	
Hudocz László	